

MÉRLEGEN AZ ÁLLAM

A KÖZSZOLGÁLTATÁSOK HELYZETE ÉS JÖVŐJE
A MAGYAROK SZEMÉBEN

MÉRLEGEN AZ ÁLLAM

A KÖZSZOLGÁLTATÁSOK HELYZETE ÉS JÖVŐJE
A MAGYAROK SZEMÉBEN

Budapest, 2022

Impresszum

MÉRLEGEN AZ ÁLLAM A KÖZSZOLGÁLTATÁSOK HELYZETE ÉS JÖVŐJE A MAGYAROK SZEMÉBEN

© Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions, 2022

Felelős kiadó és szerkesztő: **Bíró-Nagy András**

Szerzők: **Bíró-Nagy András** (Policy Solutions, TK PTI)

Varga Attila (Policy Solutions)

Juhász Vanessza (Policy Solutions)

Adatfelvétel: **Závecz Research**

Grafikai tervezés és tördelés: **WellCom Stúdió**

Kiadó: **Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions, Budapest**

ISBN 978-615-6289-22-3

Ezen kiadvány a szerzők saját véleményét tartalmazza, mely nem feltétlenül tükrözi a Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) hivatalos álláspontját. A Friedrich-Ebert-Stiftung által publikált kiadványok kereskedelmi forgalomba kizárólag a FES előzetes írásos engedélyével kerülhetnek.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
Vezetői összefoglaló	6
1. Magyarország problématerképe 2022 őszén	15
2. A közszolgáltatások színvonalának megítélése Magyarországon	20
2.1. A közszolgáltatások színvonalának általános értékelése	20
2.2. A közszolgáltatások színvonalának változása az elmúlt 12 évben	29
3. Az oktatás helyzete és jövője a magyarok szerint	34
3.1. A magyar közoktatás legégetőbb problémái	34
3.2. Oktatási reformjavaslatok megítélése a magyar társadalomban	39
4. Az egészségügy helyzete és jövője a magyarok szerint	47
4.1. A magyar közegészségügy legégetőbb problémái	47
4.2. Egészségügyi reformjavaslatok megítélése a magyar társadalomban	53
5. Szociális intézkedések megítélése a magyar társadalomban	62
6. Az államosítás kérdésének társadalmi megítélése	74

Bevezetés

Az elmúlt években a Policy Solutions számos kutatásából kiderült, hogy a magyar társadalomban jelentős az igény az aktív állami szerepvállalásra, és ennek részeként az állam által nyújtott színvonalas közszolgáltatásokra. Az utóbbi időszak egymásra rakódó válságai – a koronavírus-járvány egészségügyi válsága, a nyomában járó gazdasági válság, az elszabaduló infláció, illetve az orosz–ukrán háborúval együtt nagy erővel megérkező energia-válság – különösen hangsúlyossá teszik a kérdést, hogy a magyarok milyen mértékben tudnak az államra számítani, és milyen minőségű szolgáltatásokhoz juthatnak akkor, amikor baj van. Időszerű tehát megismerni, hogy a magyarok milyennek látják a közszolgáltatások színvonalát, milyen változásokat tapasztaltak azok minőségében az Orbán-kormányok 12 éve alatt, és miként látják egyes kiemelt közszolgáltatások főbb problémáit és a lehetséges reformok irányait.

Kiadványunkban mérlegre kerül tehát az állam, mint szolgáltató. Bemutatjuk, hogy a magyarok mely közszolgáltatásokkal elégedettek és melyekkel kevésbé, és azt is, hogy a magyarok általános problématerképén milyen súllyal szerepelnek azok a kérdések, amelyeken az állami szolgáltatások érdemben javíthatnak. Ezt követően részletesen áttekintjük, hogy a hazai közbeszédet több évtizede folyamatosan foglalkoztató két területen, az egészségügyben és az oktatásban melyek a legégetőbb problémák a magyarok szerint, illetve a gyakran felmerülő reformjavaslatoknak milyen a társadalmi támogatottsága. Az egyre súlyosbodó megélhetési válság okán külön fejezetet szentelünk néhány olyan lehetséges szociális intézkedés támogatottságának, amelyek az emberek terheit érdemben csökkenthetik. Több aktuális kormányzati kezdeményezés – a víziközmű-cégek állami átvétele az önkormányzatoktól és a Vodafone felvásárlásának szándéka – indokolja, hogy kitérjünk az államosítás kérdésének társadalmi megítélésére is. Összességében a közszolgáltatásokkal kapcsolatos véleményeket vizsgáló kutatásunk célja, hogy ráirányítsa a figyelmet azon területekre, amelyeken a magyarok jóval többet várnának az államtól, és hozzájáruljon olyan közpolitikák megalapozásához és kidolgozásához, amelyek azokon a pontokon javítják a közszolgáltatásokat, amelyekre egyben a legnagyobb társadalmi igény is van.

Az elemzés megalapozásához 2022. szeptember 14–22. között közvélemény-kutatást végeztünk, melyben a Závecz Research volt a partnerünk. A személyes megkérdezéssel készült felmérés során elért 1000 fő életkor, nem, iskolai végzettség és településtípus szerint az ország felnőtt népességét reprezentálta. Az egyes szociodemográfiai csoportokon belüli bontások az arányok érzékeltetésére alkalmasak, ezekben az esetekben a megnövekvő hibahatár miatt a pontos számok tájékoztató jellegűek. Tekintettel a hat ellenzéki párt közös indulására, valamint a Mi Hazánk parlamenti bejutására a 2022-es országgyűlési választásokon, kiadványunkban a különböző táborokat az ebből fakadó bontásban (Fidesz-KDNP, ellenzéki közös lista, Mi Hazánk, párt nélküli/bizonytalan szavazók) mutatjuk be. Ez a bontás egyben fedi is valamennyi, az adatfelvétel idején a teljes népességben legalább 5 százalékos nagyságú választói csoportot.

Vezetői összefoglaló

Magyarország problématerképe 2022 őszén: élen a megélhetési kérdések és az egészségügy, a lista végén az orosz befolyás és az LMBTQ ügyek

A magyarok problématerképének első négy helyén nem történt változás az elmúlt egy évben. 2022 őszén a legtöbben a megélhetés magas költségeit említették (43%), ezt az alacsony fizetések problémája követte (41%) a második helyen. A képzeletbeli dobogó harmadik helyére egy fontos közszolgáltatás, az egészségügyi ellátás alacsony színvonala került (28% sorolta a három leginkább kezelendő probléma közé). Egy év elteltével is a korrupció szerepel a magyarok problématerképének negyedik helyén (24%).

A lista következő három helyén is gazdasági és materiális jellegű problémák helyezkednek el, ami mutatja, hogy a magyarok egy év elteltével is főként a megélhetéssel kapcsolatos problémák kezelését várják a politikai szereplőktől. A legfontosabb problémák között a magyarok ötöde említette a szegények és gazdagok közötti társadalmi különbség szintjét (21%), a munkáltatóknak való kiszolgáltatottságot (19%) és az alacsony nyugdíjakat (19%). A nagy társadalmi különbségek egy évvel ezelőtt a hatodik helyen álltak (jelen kutatásban ötödik), a munkáltatóknak való kiszolgáltatottság pedig a kilencedik helyről a hatodik helyre ugrott előre.

A migráció mindössze a megkérdezettek tizede (11%) szerint fér be a három legfontosabb probléma közé. **Az elmúlt hónapokban számos demonstráció zajlott az oktatás minőségével kapcsolatban, azonban 2022 őszén csak annyian sorolják az oktatás színvonalát az ország legégetőbb problémái közé, mint ahányan a migrációt annak tartják.** Az orosz–ukrán háború kirobbanása óta különösen a közbeszéd részét képezi az orosz befolyás kérdése, ennek ellenére **mindössze a magyarok 8 százaléka gondolja úgy, hogy ez a három legnagyobb probléma egyike. Az utolsó, tizenhatodik helyen a kormányzati kommunikációban gyakran megjelenő „homoszexuális propaganda” túlzott mértéke helyezkedik el,** amelyet mindössze a magyarok 6 százaléka tart a három legfontosabb probléma egyikének.

A fideszes és az ellenzéki szavazók szerint is ugyanaz Magyarország három legfontosabb problémája

A kormánypárti és az ellenzéki szavazók körében is a megélhetés magas költségei, az alacsony fizetések és az egészségügyi ellátás alacsony színvonala a problématerkép három leggyakrabban említett problémái. A három legégetőbb problémát követően azonban számos különbség van a két politikai oldal szavazói között. Míg az ellenzéki válaszadók szerint a korrupció mértéke a negyedik legkomolyabb probléma Magyarországon (31%), addig a kormánypártiak problématerképének ez csak a tizenegyedik helyén szerepel (16%). A demokrácia minőségének romlásában is jelentős az eltérés: az ellenzéki szavazók ötöde (19%) szerint a három legnagyobb probléma egyike, és ezzel a hatodik helyre került, míg a kormánypártiaknak mindössze tizede (10%) látja hasonlóképp (ezzel a tizenegyedik helyen szerepel).

A bevándorlással kapcsolatban is érdemi a politikai oldalak közötti különbség: a kormánypártiak problématerképének tizenegyedik helyen szerepel (16%), míg az ellenzékiek esetében az utolsó előtti, tizenötödik helyen (6%). A kormánypártiak körében a negyedik legégetőbb kérdés az alacsony nyugdíjak helyzete (20%), addig ez az ellenzékieknél a hetedik helyen szerepel (18%). A „homoszexuális propagandával” riogatás látványosan nem éri el a többi probléma fontosságának szintjét: az ellenzékiek körében az utolsó (3%), a fideszesek között az utolsó előtti helyen végzett (a kormánypártiak 8 százaléka sorolja a három legfontosabb gond közé). A kormánypártiaknál az orosz befolyás került az utolsó helyre (7%) – ezt tartják tehát a fideszesek az összes felsorolt téma közül a legkisebb problémának.

A legszínvonalasabb közszolgáltatások a magyarok szerint: katasztrófavédelem és tűzoltóság, vízhálózat, szennyvízelvezetés, szemétszállítás

A legtöbben a katasztrófavédelem és a tűzoltóság működéséről vannak jó véleménynel: 48% elégedett vele, és csak 16% nem. Ezt az alapvető szolgáltatási infrastruktúrákat és a köztisztaságot érintő területek követik: a vízügygel, a vízhálózat működtetésével a magyarok 46 százaléka, a szennyvízelvezetés és -tisztítással, valamint a szemétszállítás és a hulladékgazdálkodás színvonalával egyaránt a magyarok 44 százaléka elégedett. Ettől alig marad el az energiaszolgáltatással kapcsolatban pozitívan vélekedők aránya (42%). Az elégedetlenekhez képest szintén relatív többségben vannak azok, akik jó véleménynel vannak a rendvédelmi szervek működéséről: a közbiztonság fenntartásával és a rendőrség működésével 42 százalék, a honvédelem és katonaság működésével 41 százalék elégedett. Valamennyi fenti esetben 34-40% azok aránya, akik „se nem jó, se nem rossz” értékelést adtak.

A közegészségügy minőségéről vannak a legrosszabb véleménnyel a magyarok

Kutatásunkban öt olyan területet találtunk, amelyen többen vannak azok, akik rossz véleménnyel vannak, mint akik pozitívan vélekednek az adott közszolgáltatásról. **A közmédia jelenlegi színvonalával már a relatív többség elégedetlen (31%),** további 38 százalék „se nem jónak, se nem rossznak” értékeli, és mindössze a magyarok 29 százaléka véli úgy, hogy nincs kivetnivaló az állami média minőségével. Hasonlóan vélekednek a megkérdezettek **a közlekedés és az utak színvonaláról: a magyarok harmada (34%) gyengének gondolja** az állami szolgáltatások színvonalát a területen, 36 százalék szerint „se nem jó, se nem rossz”, míg 29 százalék elégedett a közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások jelenlegi állapotával.

Listánk végén található az a három közszolgáltatási ágazat, amelyekkel részletesebben is foglalkozunk e tanulmányunkban: a közoktatás, a szociális ellátórendszer, valamint a közegészségügy. Mindhárom terület problémái és reformkísérletei évtizedek óta napirenden szerepelnek a közbeszédben, és a magyarok ezekről is vannak a legrosszabb véleménnyel. A megkérdezettek harmada (31%) alacsony színvonalúnak értékeli a közoktatás jelenlegi helyzetét, míg 37 százalék semleges, és 29 százalék jól funkcionáló területként értékeli. A szociális ellátórendszerrel még több a negatív vélemény: 36 százalék alacsony színvonalúnak tartja, 37 százalék semleges állásponton van, és mindössze minden negyedik magyar (24%) gondolja úgy, hogy jelenleg kielégítő módon működik a szociális szféra. **A vizsgált közszolgáltatások közül a legrosszabb véleménnyel a közegészségügy színvonaláról vannak a magyarok: 50 százalék véli úgy, hogy az egészségügyi ellátórendszer rossz színvonalon működik.** E kérdésben 30 százalék a bizonytalanok aránya, és mindössze minden ötödik megkérdezett (20%) van jó véleménnyel a közegészségügy működéséről.

Az egészségügy, a szociális ellátórendszer és a közoktatás minősége romlott a legtöbbit az Orbán-kormányok alatt a magyarok szemében

Az elmúlt 12 évben a magyarok szerint messze az egészségügy színvonala romlott a leginkább: 48% sorolta azon három terület közé, amelyek minősége a legnagyobb mértékben romlott 2010 óta. A dobogó második és harmadik fokára a szociális ellátórendszer (24%) és a közoktatás (23%) színvonala került. Ezt az állam közlekedés területén nyújtott szolgáltatásai (18%) és a közmédiában (16%) tapasztalt tendenciák követik.

A további közszolgáltatások esetében mindössze a magyarok tizede vagy annál is kevesebben gondolják úgy, hogy az adott ágazat a top 3-ba tartozik a színvonalbeli romlás tekintetében: közbiztonság fenntartása és rendőrség (11%), felsőoktatás (10%), energiaszolgáltatás (9%), közigazgatás és hivatalos ügyintézés (8%), állami környezet-

védelem (7%), valamint szemétszállítás és hulladékgazdálkodás (7%). Alig volt olyan válaszadó, aki a vízügy és víz-hálózat (5%), a szennyvízelvezetés és -tisztítás (5%), a katasztrófavédelem és a tűzoltóság (4%), valamint a honvédelem (4%) területein tapasztalta volna a legjelentősebb minőségromlást az elmúlt 12 évben.

A különböző politikai preferenciával rendelkező magyar állampolgárok nagyon hasonló módon látják a közszolgáltatások romlását. **Mind a kormánypárti (44%), mind az ellenzéki (54%), mind a Mi Hazánk (58%) szavazói a közegészségügy területén látják a legaggasztóbb tendenciákat.**

A honvédség, a rendőrség és a szemétszállítás színvonala javult a legtöbbet az elmúlt 12 évben

A közszolgáltatások javulását tekintve a válaszokban nincs kiugró eredmény: minden esetben a magyarok kevesebb, mint 20 százaléka gondolja úgy, hogy az adott közszolgáltatások a legtöbbet javult kategóriába esnének. **Első helyen a honvédelem áll: a magyarok 18 százaléka szerint e területen történt a legmarkánsabb fejlődés az elmúlt 12 évben. A dobogó második és harmadik fokára a közbiztonság biztosítása és a rendőrség működése (14%), valamint a szemétszállítás és hulladékgazdálkodás (14%) ügye kerültek.** A pozitív vélemények fragmentáltságát mutatja, hogy további öt terület is 10 százalékos feletti említést kapott: katasztrófavédelem és tűzoltóság (13%), közigazgatás és hivatalos ügyintézés (13%), vízügy és víz-hálózat (11%), közmédia (10%), szennyvízelvezetés és -tisztítás (10%). **E kérdésnél is jól látszik, hogy alig valaki lát jelentős előrelépést a szociális ellátórendszer (6%), a közegészségügy (6%) és a közoktatás (5%) működése területén – ez a három terület szerepel a lista végén.**

Az oktatás legsúlyosabb problémái a magyarok szerint: előregedő pedagógustársadalom, tanárihiány, túlterheltek és nincsenek megfizetve a pedagógusok

Az oktatás legfőbb problémájára rákérdező nyitott kérdésünknél a legtöbb válaszadó (34%) szerint az a mai magyar közoktatás leginkább égető gondja, hogy **a pedagógustársadalom egyre inkább előregszik, így ebből fakadóan számos intézmény küzd tanárihiánnyal. 18 százalék látja úgy, hogy a mai közoktatás igazi nehézsége, hogy túlterheltek és nincsenek megfizetve a pedagógusok** – ezzel ez került a második helyre. Mindezek alapján a magyarok szerint első körben a tanárok túlterheltségét kell csökkenteni, rendezni kell a pedagógusok bérét és a fiatalokat motiválni kell a tanári pályára.

Amellett, hogy a megkérdezettek önmaguktól is megjelölhették, hogy véleményük szerint mi a magyar közoktatás legégetőbb problémája, előre rögzített 12 probléma közül is választhattak. A zárt kérdésre adott válaszoknál **a tanárok alacsony fizetése és túlterheltsége került az élre (35%). Közel ugyanannyian választották (33%) a pedagógustársadalom elöregedését és a tanárhiányt. A megkérdezettek harmada (30%) úgy gondolja, hogy kevés a jó pedagógus, és ezért rossz az oktatás minősége.** A magyarok ötöde véli úgy, hogy a magyar közoktatás elsődleges problémái a tananyag mennyisége és a diákok túlterhelése (22%), illetve a tananyag elavultsága (20%).

A pártpreferencia szerinti bontásban jelentős eltérések nem rajzolódnak ki. A kormánypárti, az ellenzéki szavazók és a Mi Hazánk szavazói egyaránt az előregedett pedagógustársadalmat és az abból fakadó tanárhiányt, a pedagógusi bérek alacsony szintjét és a tanárok túlterheltségét, valamint a jó pedagógusok hiányát látják a három legfontosabb problémának a közoktatás területén.

A legnépszerűbb oktatási javaslatok: iskolapszichológus minden intézménybe, szabad tankönyvválasztás, magasabb bért a hátrányos helyzetű térségekben oktatóknak

A legnagyobb egyetértés négy közpolitikai javaslatot övez. **80 százalék véli úgy, hogy minden közoktatási intézményben biztosítani kell az elérhető pszichológus jelenlétét, akikhez a gyerekek közvetlenül fordulhatnak.** A **szabad tankönyvválasztás** lehetőségét a pedagógusok számára 79% tartja követendő reformnak, ahogy hasonló a támogatottsága (78%) annak is, hogy **a hátrányos helyzetű térségekben oktató pedagógusok és tanárok számára magasabb bért folyósítson az állam.** Emellett **az orvosok fizetésemeléséhez hasonló mértékű pedagógus béremelést a megkérdezettek 77 százaléka támogatna.** A felsorolt javaslatok közül a kínai Fudan Egyetem magyarországi campusa a leginkább megosztó – ezzel a magyarok 53 százaléka ért egyet. A CEU Magyarországra történő visszatérését ennél lényegesen többen, a magyarok kétharmada (65%) támogatja.

Az egészségügy legsúlyosabb problémái a magyarok szerint: nincs elég egészségügyi szakember, hosszú várólisták, túlterheltek és nincsenek megbecsülve az egészségügyben dolgozók

A spontán válaszok alapján egyértelműen a legtöbbször (38%) véleménye az, hogy a magyar egészségügyi rendszer legnagyobb kezelendő problémája, hogy nincs elég egészségügyi dolgozó (orvosok és szakdolgozók). Második helyre – 17% véleménye szerint – a túl hosszú kórházi várólisták kerültek. Az összes további kategóriában 10 százaléknál alacsonyabb az említések aránya. A válaszadók 7 százaléka emelte ki, hogy túlterheltek és nincsenek megfizetve az egészségügyi dolgozók, valamint jelentős finanszírozási problémák vannak a területen, mert az állam nem fordít elegendő forrást az egészségügyre. 5 százaléknak szerint kevés a jó egészségügyi szakember, ezért rossz a betegellátás színvonala.

A nyitott kérdés mellett a megkérdezettek előre rögzített 10 probléma közül is választhattak abban a kérdésben, hogy mit tartanak a közegészségügy három legnagyobb problémájának. **A zárt kérdésre adott válaszok visszaigazolják spontán válaszokból kirajzolódó képet: 38 százaléknak szerint a három legnagyobb probléma közül az egyik az, hogy nincs elég egészségügyi dolgozó a rendszerben,** amely komoly ellátási gondokhoz vezet. **Szintén a megkérdezettek 38 százaléka véli úgy, hogy a kórházi várólisták hosszúsága kifejezetten égető probléma.** Ezek mellett jelentős azok aránya is (32%), akik úgy vélik, hogy a rossz betegellátási színvonal hátterében az áll, hogy kevés a jó egészségügyi szakember. A magyarok harmada (32%) sorolta a három legnagyobb probléma közé továbbá azt is, hogy túlterheltek és nincsenek megfizetve az egészségügyi dolgozók.

A kormánypárti szavazók esetében a teljes népességhez képest nincs eltérés abban, hogy mit tartanak az első négy legégetőbb problémának az egészségügyben. Az egészségügyi dolgozók hiányát (39%), a kórházi várólisták hosszúságát (35%), az egészségügyi dolgozók túlterheltségét és anyagi megbecsülésének hiányát (34%), valamint a képzett egészségügyi szakdolgozók hiányát (32%) tartják a legjelentősebb gondoknak a Fidesz-KDNP szavazói.

Az ellenzékiek szerint sincs elég egészségügyi dolgozó (36%), viszont a kórházak fizikai állapota a második helyre került (ez a fideszeseknél csak ötödik). Az ellenzékieknél harmadik helyen szerepel a kórházi várólisták hosszúsága (35%), valamint az egészségügyi dolgozók túlterheltsége és anyagi megbecsülése (35%).

Szemben a kormánypárti szavazókkal (17%), az ellenzékiek körében 11 százalékponttal többen (28%) gondolják úgy, hogy a három leginkább kezelendő terület egyike, hogy nincs elég diagnosztikai eszköz az egészségügyi intézményekben. Emellett a Fidesz-KDNP szavazóihoz képest kifejezetten úgy gondolják az ellenzékiek, hogy az állam nem fordít kellő figyelmet a megelőzésre.

A legtámogatottabb egészségügyi javaslatok: életmentő adrenalin injekció minden köznevelési intézménybe, mobil szűrőpontok a hátrányos helyzetű településekre, ingyenes oltások

A megkérdezettek 83 százaléka szerint az államnak biztosítania kell minden köznevelési intézményben az allergiás reakciók esetében használható – és akár életmentő – adrenalin injekciót, amelyet mindössze a megkérdezettek 13 százaléka tart elvetendő javaslatnak. Szintén 80 százaléknál is magasabb támogatottsága van a mobil szűrőpontok biztosításának hátrányos helyzetű, elszigetelt települések esetében (81%), valamint a választható oltások ingyenessé tételének (81%) is.

A magyarok 79 százaléka gondolja úgy, hogy **a társadalombiztosításnak fizetnie kell a magánegészségügyi ellátást is abban az esetben, ha az állami egészségügy nem tudja a betegek számára rövid időn belül biztosítani a szükséges diagnózis felállítását vagy a kezelést. Szintén 79 százalék támogatja az ápolók bérrendezését:** a magyarok elsöprő többsége támogatná, ha az állam a fizetésüket legalább az orvosok fizetésének 60 százaléka emelné rövid időn belül. Döntő többség (79%) áll azon javaslat mögött is, miszerint államilag fizetett szabadnapokkal és TB-járulék visszafizetéssel kell ösztönözni azt, hogy az emberek megjelenjenek különböző szűrővizsgálatokon. **Mindezek mellett a magyarok háromnegyede (77%) úgy véli, hogy aki ma Magyarországon valódi esélyt szeretne magának biztosítani a gyógyulásra, annak magánegészségügyi ellátást kell igénybe vennie.**

A legnépszerűbb szociális intézkedések az energiaválság terheit enyhítő javaslatok

Az eredmények alapján megállapítható, hogy magyar társadalom a szociális kérdések tekintetében kifejezetten baloldali álláspontot képvisel. **Kiemelt fontosságot élveznek azok a jóléti intézkedések, amelyek közvetlenül érintik az emberek jelentős részét, illetve az energiaválsággal és a közüzemi költségekkel kapcsolatos kérdések** (például a rezsicsökkentés, a lakóépületek szigetelése és korszerűsítése, a bérlakásfelújítás, illetve a közművek feltétel nélküli biztosítása).

2022 őszén a legnépszerűbb vizsgált intézkedés a rezsicsökkentés meghosszabbítása volt 2023 tavaszáig, mellyel a megkérdezettek 85 százaléka értett egyet. Ugyanennyien támogatnák egy kormányzati program indítását állami és önkormányzati bérlakások építésére, illetve felújítására. Ezt követte az épületek szigetelésének korszerűsítése a rezsiköltségek csökkentése érdekében, mellyel a magyarok 84 százaléka tudott egyet érteni. Ez alapján megállapítható, hogy a magyarok igen erősen érzik az energiaválság tüneteit, így az azt enyhítő javaslatok különösen nagy támogatást élveznek.

A klímabérllet bevezetésével (79%), a családi pótlék duplájára emelésével (78%), illetve a menstruációs szegénység felszámolására irányuló szakpolitikai javaslatokkal (76%) értettek legkevésbé egyet a magyarok, de még ezekben a kérdésekben is kiemelkedő támogatottság látható.

A szakpolitikai javaslatok támogatottsága többnyire pártpreferenciától függetlenül alakult, ám a sorrend az egyes javaslatok tekintetében eltérő volt a Fidesz-KDNP, az ellenzéki együttműködés és a Mi Hazánk szavazói körében. **A kormánypártok szimpatizánsai a rezsicsökkentés meghosszabbítását, az önkormányzati és állami bérlakások építését és felújítását, a beteg vagy fogyatékkal élők hozzátartozójukat ápolók munkaviszonyának elismerését, valamint a benzinár stop meghosszabbítását támogatják leginkább.**

Az ellenzéki oldalon leginkább a kiszolgáltatott társadalmi csoportokat védő intézkedések, például a szociális szférában dolgozók béremelése, a beteg vagy fogyatékkal élő hozzátartozójukat ápolók munkaviszonyának elismerése, a fűtési szezonban a közművek kikapcsolásának tilalma, illetve a hajléktalanszállók és melegedők kibővítése voltak a legnépszerűbb szakpolitikai javaslatok. Mindezek mellett érdemes kihangsúlyozni, hogy az ellenzéki együttműködés szavazói körében minden népjóléti javaslat 80 százaléka vagy afölötti támogatottsággal rendelkezik.

A többség támogatja a víziközmű-cégek államosítását, de elutasítja a Vodafone felvásárlását

Megvizsgáltuk az önkormányzati, illetve a magánszektorban lévő szolgáltatások állami tulajdonba kerülésének kérdését is, amelyben jóval megosztottabb társadalom képe rajzolódott ki. Az első kérdésünk arra vonatkozott, hogy a válaszadók mennyire értenek egyet azzal a kormányzati intézkedéssel, mely során az állam átveszi a víziközmű-cégek vagyონát, melyekről az önkormányzatok lemondanak. **A magyarok szűk többsége (53%) egyet tud érteni azzal, ha a kormányzat államosítja a víziközmű-cégeket az önkormányzatok nehéz anyagi helyzetére hivatkozva, míg a megkérdezettek 40 százaléka szerint ez az intézkedés nem támogatható. A megyeszékhelyeken lakók elutasítóak a vízközművek államosításával kapcsolatban: 50 százaléuk nem támogatja a kormány döntését.** Ezzel szemben a budapestieknek csak 41 százaléka nem ért egyet az intézkedéssel, 53 százaléuk pedig támogatja.

Nem meglepő, hogy leginkább a Fidesz-KDNP szavazói támogatják a víziközmű-cégek állami tulajdonba kerülését (76%), de még a kormánypárti szavazók ötöde (19%) is ellenzi az intézkedést. Az ellenzéki együttműködés szimpatizánsainak többsége nem ért egyet az állami tulajdonba helyezéssel (63% nem támogatja, 36% támogatja). A Mi

Hazánk szavazók teljesen megosztottak a kérdésben: 48 százalékuk támogatja valamilyen mértékben, míg 46 százalékuk azonban nem támogatja az intézkedést.

A másik államosítással kapcsolatos kérdéssel azt mértük fel, hogy a magyarok támogatják-e, hogy a magyar állam és a 4iG felvásárolja a Vodafone-t. A válaszok ebben az esetben is rendkívül megosztottak: **a magyarok relatív többsége (48%) szerint nem támogatható, hogy a magyar állam egy, a kormánypártokhoz közeli informatikai vállalattal közösen felvásárolja a Vodafone-t egy gazdasági válság időszakában, míg a megkérdezettek 43 százaléka szerint ez egy jó lépés a kormányzat részéről.** A Fidesz-KDNP szavazók csaknem kétharmada támogatja a Vodafone felvásárlását (63%), és minden negyedik kormánypárti voksoló (28%) áll elutasító állásponton. Az ellenzéki együttműködést támogatók közel háromnegyede (72%) elutasítja az intézkedést, de a Mi Hazánk szavazóinak (57%) és a párt nélküliek (52%) többsége sem ért egyet a Vodafone felvásárlásával.

1. Magyarország problématerképe 2022 őszén

2022 őszén is felmértük, hogy mit tartanak a magyarok az ország legnagyobb problémáinak (1. ábra). Ezt a kérdést korábbi kutatásainkban is rendszeresen feltettük, a válaszok pedig azt mutatják, hogy az elmúlt egy évben csak kisebb arányváltozások történtek. Az egy évvel ezelőtti kutatásunkhoz képest új elemként választhatták a megkérdezettek a „nagy az orosz befolyás Magyarországon” lehetőséget is. Az új válaszopcióval azt kívántuk feltárni, hogy az orosz–ukrán háború árnyékában a magyar társadalom a többi ügghöz képest mennyire tartja fontos problémának a kormány intenzív orosz kapcsolatait és szimpátiáját.

A problémalista első négy helyén nem történt változás az elmúlt egy évben (1. ábra). 2022 őszén a legtöbben a megélhetés magas költségeit említették (43%), ezt az alacsony fizetések problémája követte (41%) a második helyen. A képzeletbeli dobogó harmadik helyére egy közszolgáltatás, az egészségügyi ellátás alacsony színvonala került (28% szerint a három leginkább kezelendő probléma egyike). Egy év elteltével is a korrupció szerepel a magyarok problématerképének negyedik helyén: a válaszadók negyede (24%) szerint olyannyira nagy mértéket öltött a korrupció Magyarországon, hogy a három leginkább kezelendő probléma közé sorolják.

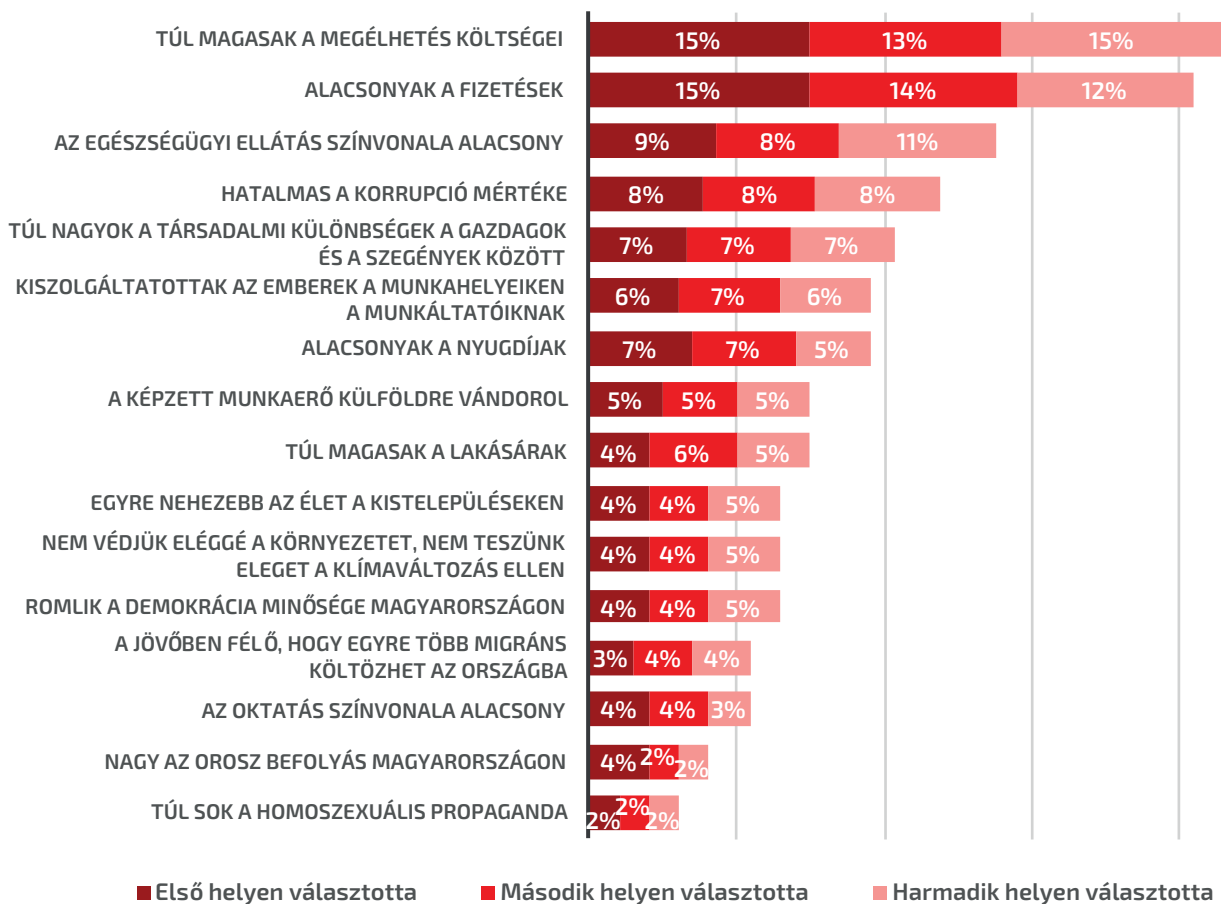
A lista következő három helyén is gazdasági és materiális jellegű problémák helyezkednek el, amely mutatja, hogy a magyarok egy év elteltével is főként a megélhetéssel kapcsolatos problémák kezelését várják a politikai szereplőktől. A legfontosabb problémák között a magyarok ötöde említette a szegények és gazdagok közötti társadalmi különbség szintjét (21%), a munkáltatóknak való kiszolgáltatottságot (19%) és az alacsony nyugdíjakat (19%). A nagy társadalmi különbségek egy évvel ezelőtt a hatodik helyen álltak (jelen kutatásban ötödik), a munkáltatóknak való kiszolgáltatottság pedig a kilencedik helyről a hatodik helyre ugrott előre.

Továbbra is a nyolcadik helyen szerepel a képzett munkaerő külföldre vándorlása (15%), és ugyanennyi említést kaptak a magas lakásárak. Egy év alatt a tizenkettedik helyről a tizedik helyre került a kistelephelyeken egyre nehezebbé váló élet problémája (13%), mely ugyanennyi említést kapott, mint a demokrácia minőségének romlása és a környezetvédelmi lépések hiánya. A zöld szempontok egy év alatt érdemben előrébb kerültek: 2021-ben még a 15., 2022-ben a 10. helyet foglalják el a problématerképen.

A migráció mindössze a megkérdezettek tizede (11%) szerint fér be a három legfontosabb probléma közé. Az elmúlt hónapokban számos demonstráció zajlott az oktatás minőségével kapcsolatban, azonban 2022 őszén csak annyian sorolják az oktatás színvonalát az ország legégetőbb problémái közé, mint ahányan a migrációt annak tartják.

1. ábra

Ön melyik hármat tartja ezek közül a legnagyobb problémának Magyarországon?

Az orosz–ukrán háború kirobbanása óta különösen a közbeszéd részét képezi az orosz befolyás kérdése, ennek ellenére mindössze a magyarok 8 százaléka gondolja úgy, hogy ez a három legnagyobb probléma egyike. Az utolsó, tizenhatodik helyen a kormányzati kommunikációban gyakran megjelenő „homoszexuális propaganda” túlzott mértéke helyezkedik el, amelyet mindössze a magyarok 6 százaléka tart a három legfontosabb probléma egyikének.

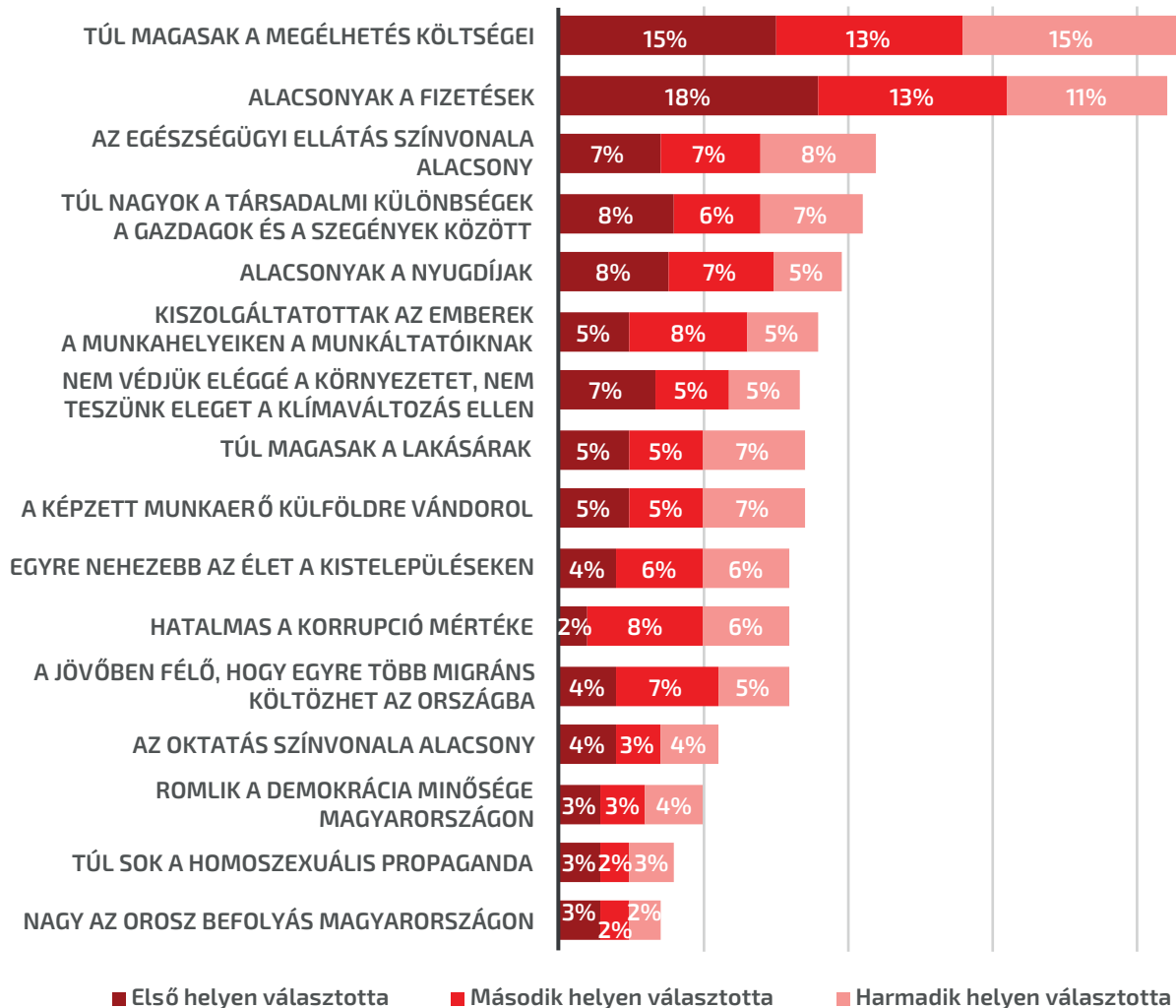
A kormánypárti (2. *ábra*) és az ellenzéki szavazók (3. *ábra*) körében is a megélhetés magas költségei, az alacsony fizetések és az egészségügyi ellátás alacsony színvonala a problématérkép három leggyakrabban említett problémái. Az egészségügyi ellátással a Fidesz-KDNP szavazóinak 22 százaléka elégedetlen olyan mértékben, hogy a legfőbb problémák közé sorolja, míg a választásokon együtt induló hat ellenzéki párt támogatóinak 31 százalékára igaz ez. A problématérkép első három helyén szereplő problémák stabilitását mutatja, hogy a 2021 tavaszán és őszén végzett kutatásainkban is megegyező eredmények születtek.

A három legégetőbb problémát követően azonban számos különbség azonosítható a két politikai tábor szavazói között. Míg az ellenzéki válaszadók szerint a korrupció mértéke a negyedik legkomolyabb probléma Magyarországon (31%), addig a kormánypártiak problématérképének ez csak a tizenegyedik helyén szerepel (16%). A demokrácia minőségének romlásában is jelentős az eltérés: az ellenzéki szavazók ötöde (19%) szerint a három legnagyobb probléma egyike, és ezzel a hatodik helyre került, míg a kormánypártiaknak mindössze tizede (10%) látja hasonlóképp (ezzel a tizenegyedik helyen szerepel). A bevándorlással kapcsolatban is érdemi a politikai oldalak közötti különbség: a kormánypártiak problématérképének tizenegyedik helyén szerepel (16%), míg az ellenzékiek esetében az utolsó előtti, tizenötödik helyen (6%). A kormánypártiak körében a negyedik legégetőbb kérdés az alacsony nyugdíjak helyzete (20%), addig az ellenzékieknél hetedik helyen szerepel (18%).

Az oktatás kérdése a kormánypártiak és az ellenzékiek esetében is a problématérkép hátsó helyein szerepel, mégis az ellenzéki szavazók valamivel fontosabb ügyként kezelik (tizedik helyen szerepel, 13% említette), mint a Fidesz-KDNP szavazói (tizenharmadik hely, 11%). Fontos megemlíteni, hogy a „homoszexuális propagandával” ríogatás látványosan nem éri el a többi probléma fontosságának szintjét: az ellenzékiek körében az utolsó (3%), a fideszesek között az utolsó előtti helyen végzett (a kormánypártiak 8 százaléka sorolja a három legfontosabb gond közé). A kormánypártiaknál az orosz befolyás került az utolsó helyre (7%) – ezt tartják tehát a fideszesek az összes felsorolt téma közül a legkisebb problémának.

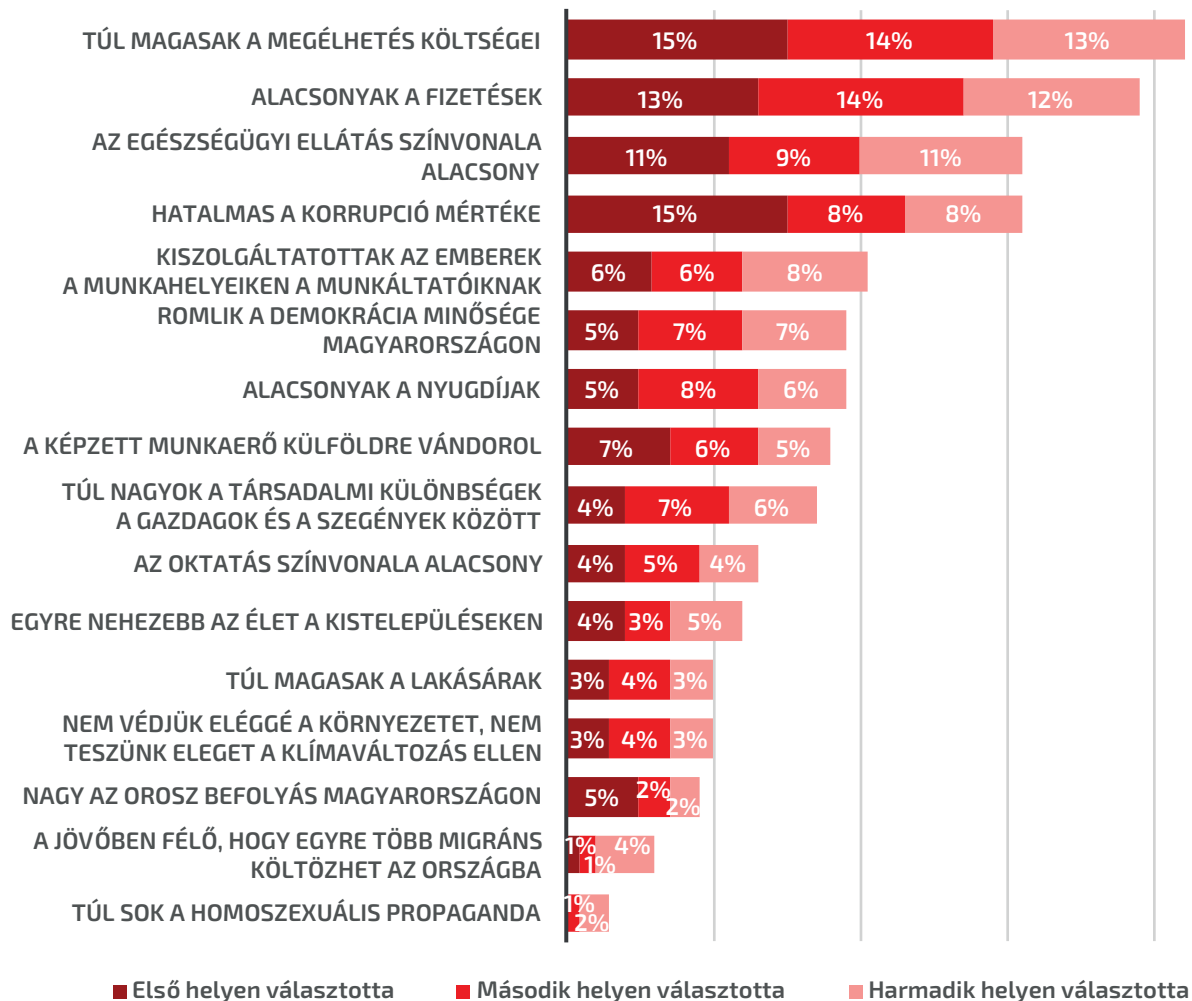
2. ábra

**Ön melyik hármat tartja ezek közül a legnagyobb problémának Magyarországon?
(Kormánypárti válaszadók, N=368)**

3. ábra

**Ön melyik hármat tartja ezek közül a legnagyobb problémának Magyarországon?
(Ellenzéki válaszadók, N=274)**

2. A közszolgáltatások színvonalának megítélése Magyarországon

A közszolgáltatásokkal kapcsolatos kérdéseink első blokkjában a válaszadóknak a különböző közszolgáltatások színvonalát kellett értékelni. Első körben a tizenöt felsorolt közszolgáltatás minőségének jelenlegi állapotáról kellett nyilatkozniuk a megkérdezetteknek. Ezt követően arra is kíváncsiak voltunk, hogy melyek azok a közszolgáltatások, amelyek a magyarok szerint a leginkább fejlődtek vagy a legtöbbet romlottak az elmúlt 12 évben, az Orbán-kormányok idején.

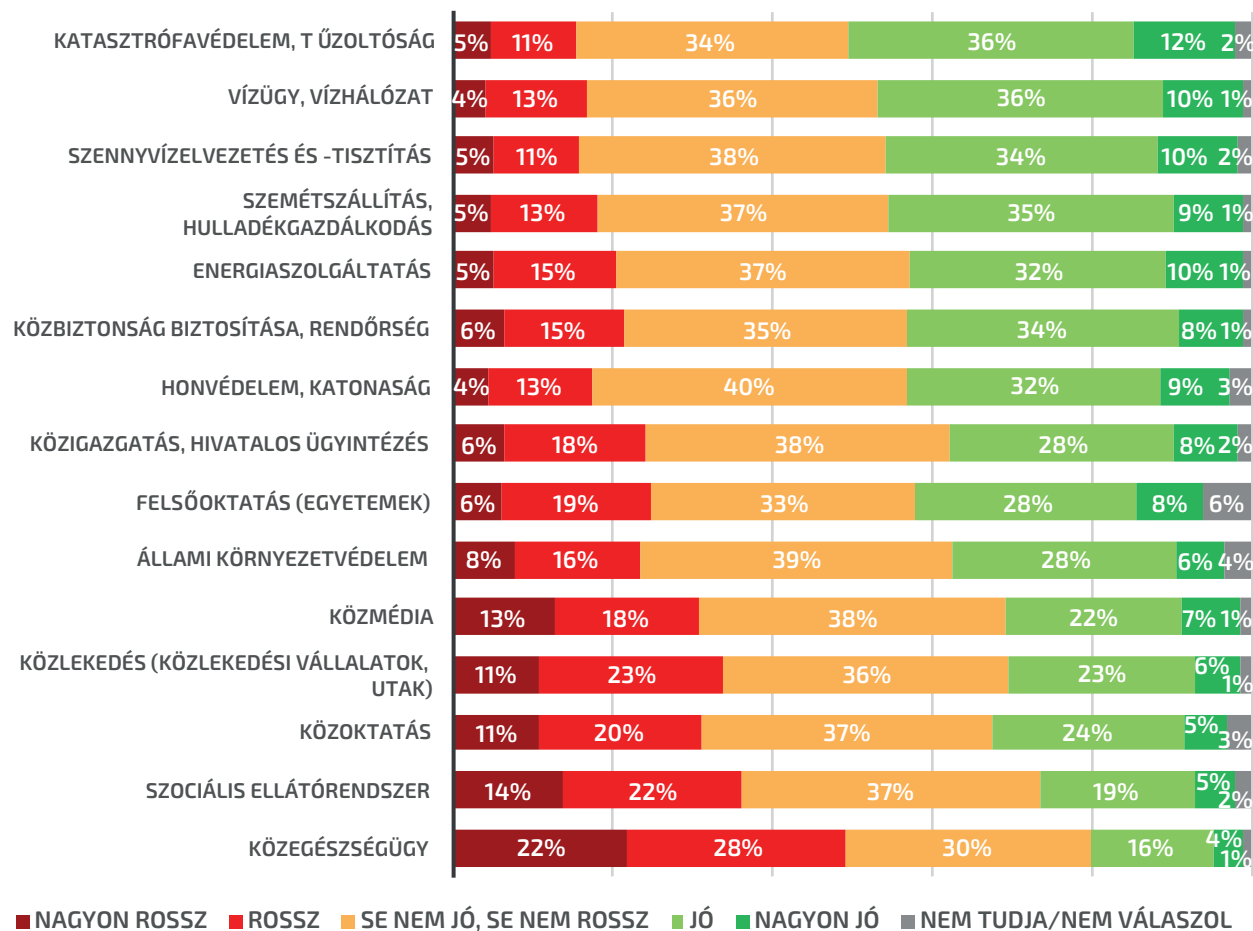
2.1. A közszolgáltatások színvonalának általános értékelése

Először 15 közszolgáltatás minőségének általános értékelését vizsgáltuk. A megkérdezettek a különböző közszolgáltatások minőségét egy ötfokú skálán, a „nagyon rossz” opciótól a „nagyon jó” válaszlehetőségig értékelték. Az egyes közszolgáltatások felsorolását és értékelését a következő instrukció előzte meg: *„A következőkben különböző közszolgáltatásokat fogunk felsorolni, melyeket az állam, az önkormányzat, vagy állami/önkormányzati vállalatok biztosítanak. Arra kérjük, hogy az iskolában használt osztályozáshoz hasonlóan értékelje, hogy milyen ezeknek a színvonalát jelenleg Magyarországon!”*.

A legtöbbben a katasztrófavédelem és a tűzoltóság működéséről vannak jó véleménnyel: 48% elégedett vele, és csak 16% nem (4. ábra). Ezt az alapvető szolgáltatási infrastruktúrát és a köztisztaságot érintő területek követik: a vízüggyel, a vízhálózat működtetésével a magyarok 46 százaléka, a szennyvízelvezetés és -tisztítással, valamint a szemétszállítás és a hulladékgazdálkodás színvonalával egyaránt a magyarok 44 százaléka elégedett. Ettől alig marad el az energiaszolgáltatással kapcsolatban pozitívan vélekedők aránya (42%). Az elégedetlenséghez képest szintén relatív többségben vannak azok, akik jó véleménnyel vannak a rendvédelmi szervek működéséről: a közbiztonság fenntartásával és a rendőrség működésével 42 százalék, a honvédelem és katonaság működésével 41 százalék elégedett. Valamennyi fenti esetben 34-40% azok aránya, akik „se nem jó, se nem rossz” értékelést adtak.

4. ábra

Milyen a közzolgáltatások színvonala jelenleg Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

Kiegyenlítettebbek a viszonyok, de még a pozitív vélemények vannak relatív többségben a közigazgatás, hivatalos ügyintézés (36% vs. 24%), illetve a felsőoktatás (36% vs. 25%) és az állami környezetvédelem (34% vs. 24%) terén.

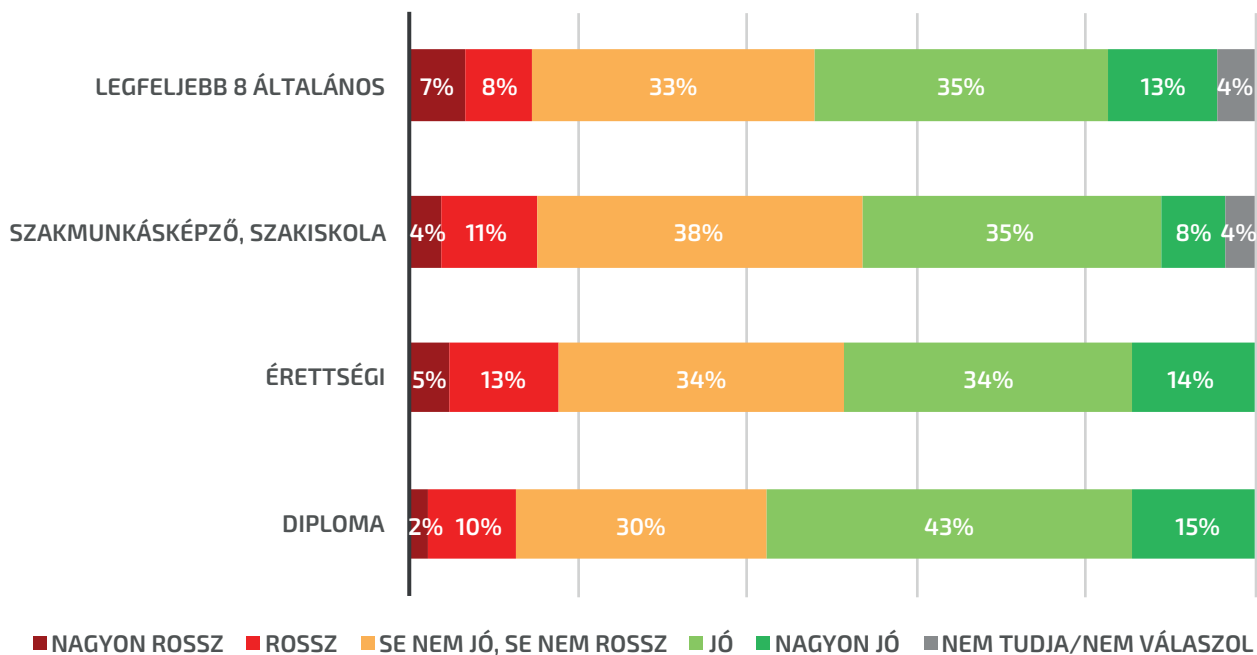
Kutatásunkban öt olyan területet találtunk, amelyen többen vannak azok, akik rossz véleménnyel vannak, mint akik pozitívan vélekednek az adott közszolgáltatásról. A közmédia jelenlegi színvonalával már a relatív többség elégedetlen (31%), további 38 százalék „se nem jónak, se nem rossznak” értékeli, és mindössze a magyarok 29 százaléka véli úgy, hogy nincs kivetnivaló az állami média minőségével. Hasonlóan vélekednek a megkérdezettek a közlekedés és az utak színvonaláról: a magyarok harmada (34%) gyengének gondolja az állami szolgáltatások színvonalát a területen, 36 százalék szerint „se nem jó, se nem rossz”, míg 29 százalék elégedett a közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások jelenlegi állapotával.

Listánk végén található az a három közszolgáltatási ágazat, amelyekkel részletesebben is foglalkozunk e tanulmány következő fejezeteiben: a közoktatás, a szociális ellátórendszer, valamint a közegészségügy. Mindhárom terület problémái és reformkísérletei évtizedek óta napirenden szerepelnek a közbeszédben, és a magyarok ezekről is vannak a legrosszabb véleménnyel. A megkérdezettek harmada (31%) alacsony színvonalúnak értékeli a közoktatás jelenlegi helyzetét, míg 37 százalék semleges, és 29 százalék jól funkcionáló területként értékeli. A szociális ellátórendszerről még több a negatív vélemény: 36 százalék alacsony színvonalúnak tartja, 37 százalék semleges állásponton van, és mindössze minden negyedik magyar (24%) gondolja úgy, hogy jelenleg kielégítő módon működik a szociális szféra. A legrosszabb véleménnyel a közegészségügy színvonaláról vannak a magyarok: 50 százalék véli úgy, hogy az egészségügyi ellátórendszer rossz színvonalon működik. E kérdésben 30 százalék a bizonytalanok aránya, és mindössze minden ötödik megkérdezett (20%) van jó véleménnyel a közegészségügy működéséről.

Ezt követően megvizsgáltuk azt is, hogy milyen szociodemográfiai eltérések mutathatók ki a magyar társadalmon belül a három legjobb színvonalúnak és a három leginkább diszfunkcionálisnak tartott közszolgáltatás esetében. A katasztrófavédelem és a tűzoltóság működését eltérő módon látják a különböző politikai táborokhoz tartozók: míg a kormánypárti szavazók kétharmada (65%) kifejezetten elégedett a terület működtetésével, addig az ellenzékieknek csak 39 százaléka, a Mi Hazánk voksolóinak pedig 46 százaléka vélekedik hasonlóképp. Az életkor és a terület színvonalának értékelése között pozitív irányú összefüggés mutatható ki: minél idősebb magyar állampolgárt kérdezzük, annál valószínűbb, hogy elégedett lesz a katasztrófavédelemmel és a tűzoltósággal szolgáltatással (a 18 és 39 év közöttiek 46 százaléka, a 40 és 59 év közöttiek 49 százaléka, míg a 60 évnél idősebbek 51 százaléka pozitívan értékeli). Emellett a budapestiek (55%) és a kisvárosokban élők (50%) abszolút többsége tartja jó színvonalúnak a katasztrófavédelmet és tűzoltóságot, és a megyeszékhelyek (46%) és a községek (45%) lakóinak relatív többsége is ezen az állásponton van. Továbbá az iskolai végzettség is befolyásolja, hogy a magyarok hogyan vélekednek a kérdésről (5. ábra): a diplomások (58%) kifejezetten jól funkcionáló területnek értékelik, amelynél 10-15 százalékponttal kevesebben gondolkodnak így a más végzettséggel rendelkezők körében.

5. ábra

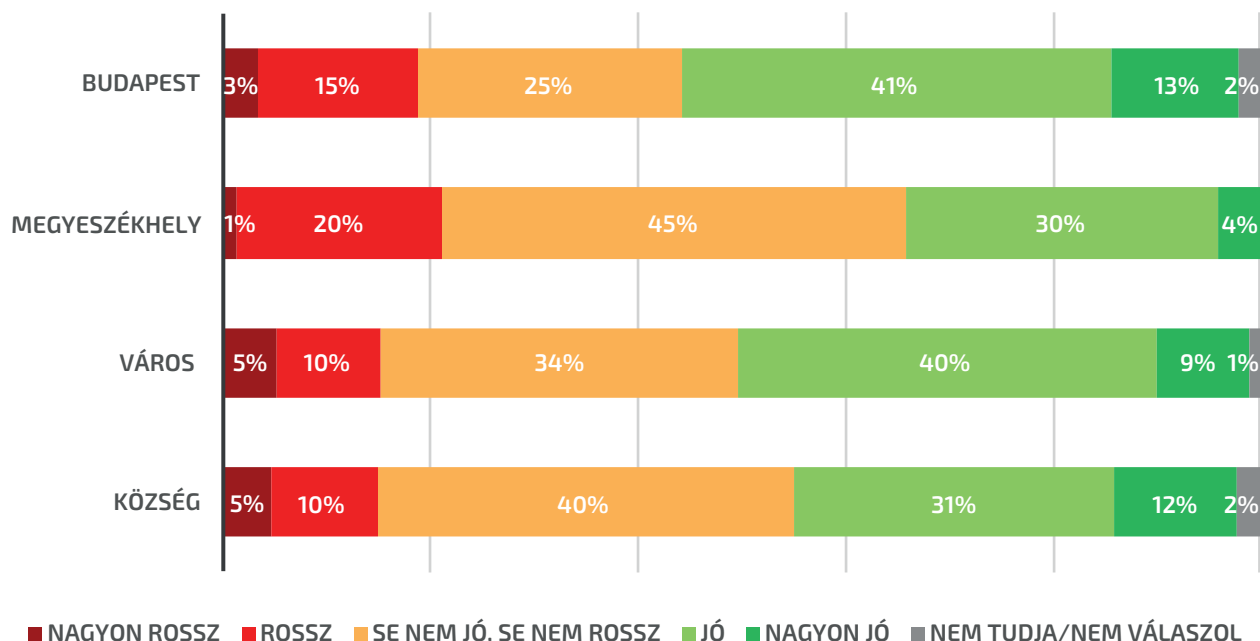
**Milyen a katasztrófavédelem, tűzoltóság színvonala jelenleg Magyarországon?
(Összes megkérdezett, %)**

A vízügy és vízhálózat területén szolgáltatott színvonalról is eltérően gondolkodnak a politikai preferenciák szerint a magyarok: a Fidesz-KDNP szavazók kétharmada (61%) elégedett, míg az ellenzékiek (35%) és a párt nélküliek (36%) mindössze harmada, valamint a Mi Hazánk voksolóinak 41 százaléka áll ezen az állásponton. Az életkor és a vízügy értékelése között szintén összefüggés mutatható ki: minél idősebb valaki, annál elégedettebb a vízüggyel és vízhálózattal is (a 18 és 39 év közöttiek 43 százaléka, míg a 60 évnél idősebbek 48 százaléka tartja jól funkcionáló területnek). Kifejezetten nagy különbségek mutatkoznak a lakóhely szerinti bontásban (6. ábra): a budapestiek abszolút többsége (54%) tartja magas színvonalúnak a területet és a kisvárosok lakóinak 49 százaléka is így vélekedik. Ezzel szemben a községekben élők 43 százaléka gondolja csak így, míg a megyeszékhelyek lakóinak csupán a harmada (34%).

6. ábra

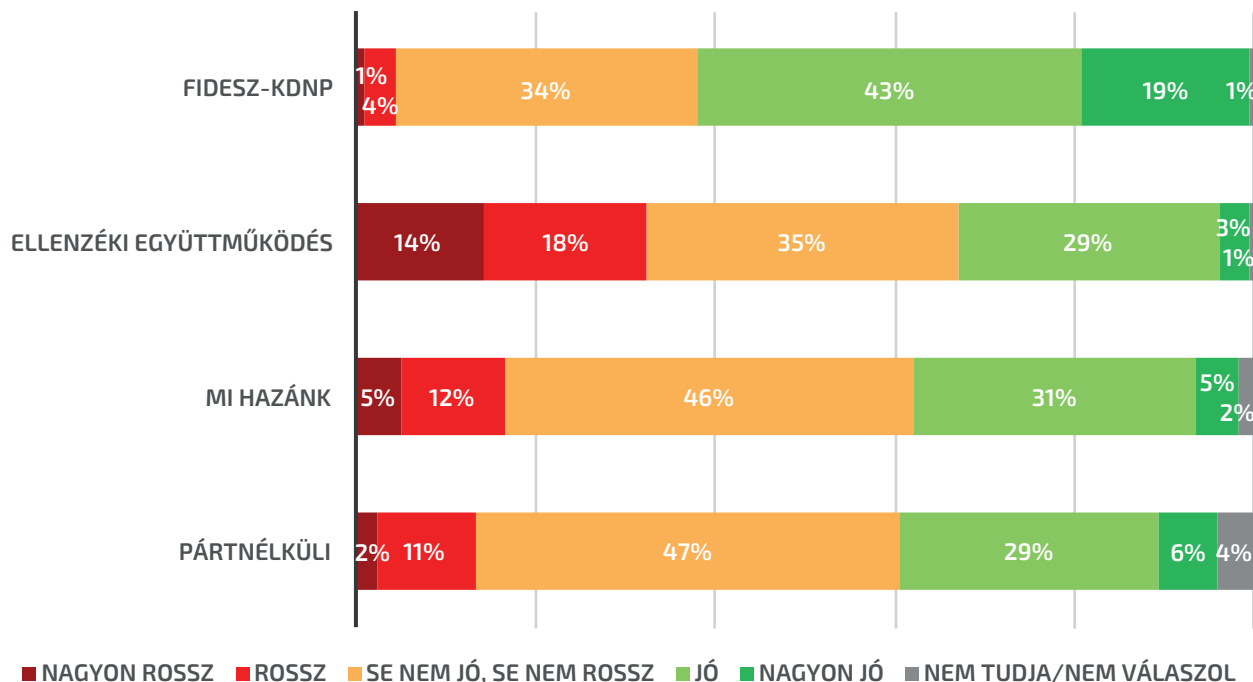
Milyen a vízügy, vízhálózat színvonala jelenleg Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

A szennyvízelvezetés és -tisztítás terén szociodemográfiai szempontok szerint szintén jelentős eltérések látszanak. E közszolgáltatás színvonalával legkevésbé a megyeszékhelyeken élők (38%) elégedettek, míg a terület működtetését valamivel jobbnak látják a községek lakói (43%), a budapestiek (44%) és a kisvárosokban élők (48%) is. Ebben az esetben is a kormánypárti szavazók közel kétharmada (62%) gondolkodik pozitívan az ágazatról, míg az ellenzéknek (32%), a Mi Hazánk voksolójának (36%) és a párt nélkülieknek (35%) csupán harmada osztja ezt az álláspontot (7. ábra).

7. ábra

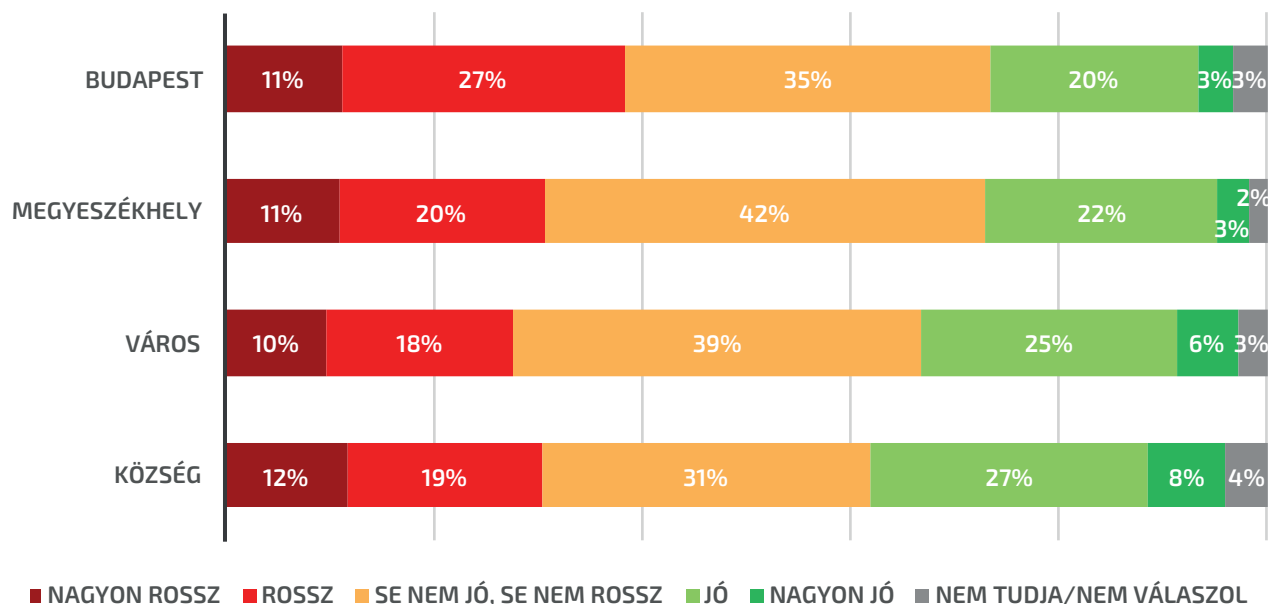
Milyen a szennyvízelvezetés és -tisztítás színvonala jelenleg Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

A közoktatás jelenlegi színvonalával már a Fidesz-KDNP szavazóinak is csak relatív többsége (47%) elégedett. Ezzel szemben a párt nélküliek negyede (23%), a Mi Hazánk szavazóinak ötöde (20%) és az ellenzéki együttműködést támogatóknak csupán 14 százaléka véli úgy, hogy az óvodák, illetve az általános és középiskolák működtetése megfelelő. A lakóhely szerinti bontásban is jelentős eltérések vannak (8. ábra): míg a budapestiek (23%) és a megyeszékhelyeken élők (25%) negyede gondolja csak úgy, hogy a közoktatás területén nyújtott állami szolgáltatás jónak értékelhető, addig a kisvárosokban (30%) és a községekben (34%) élők harmada van ezen az állásponton. Ez egyben azt is jelenti, hogy a fővárosban és a megyeszékhelyeken többen vannak a kritikusok, míg a kisebb településeken relatív többségben vannak a pozitív vélemények. Hozzá kell tenni, hogy minden településtípuson 30 százalék feletti a semleges véleményen lévők aránya.

8. ábra

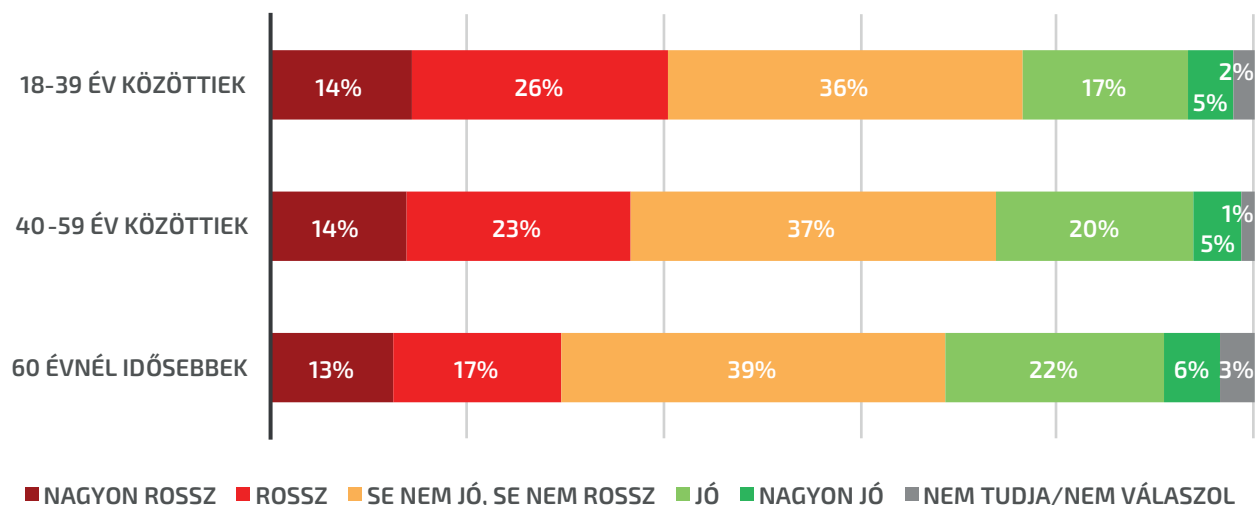
Milyen a közoktatás (óvodák, általános és középiskolák) színvonala jelenleg Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

A kormánypárti szavazók 42 százaléka szerint a szociális ellátórendszert kielégítően működteti jelenleg a magyar állam, amivel az ellenzéki együttműködést támogatóknak csak a 13 százaléka, a Mi Hazánk szavazóinak 16 százaléka és a párt nélküliek 13 százaléka tud egyet érteni. Emellett még a kisvárosokban élők a leginkább elégedettek (28%) a terület működtetésével, a többi településtípuson még ennél is rosszabb a szociális szféra működésének megítélése (Budapest 24%, községek 22%, megyeszékhelyek 20%). Továbbá az életkor növekedésével többen látják pozitívan az ágazat által nyújtott szolgáltatásokat (9. ábra): míg a 18 és 39 év közöttiek ötöde (22%) gondolja így, addig a 60 évnél idősebbek körében 6 százalékponttal többen (28%) vannak ezen az állásponton. Fontos hangsúlyozni azonban, hogy minden korcsoportban többen vannak azok, akik kritikus véleményen vannak, mint azok, akik elégedettek.

9. ábra

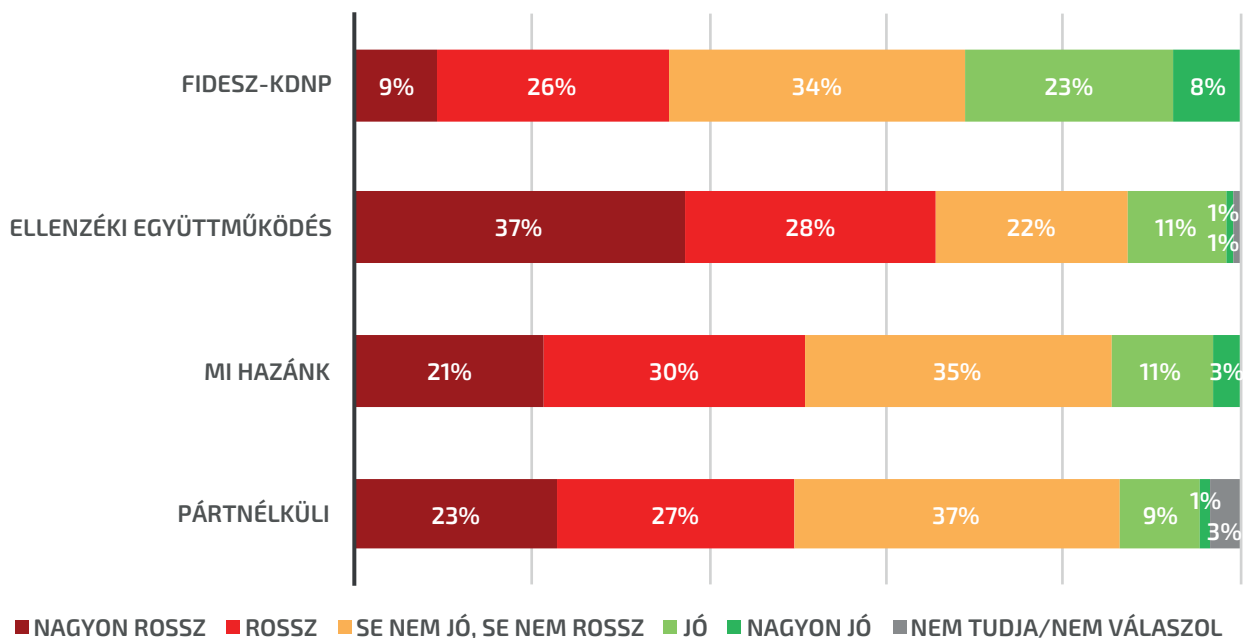
Milyen a szociális ellátórendszer színvonala jelenleg Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

A messze leglesújtóbb véleményeket az egészségügy működésével kapcsolatban látjuk. A magyar állam egészségügy területén nyújtott teljesítményével legkevésbé a 18 és 39 év közöttiek (16%) elégedettek, míg az életkor előrehaladtával kis mértékben bár, de nő a terület színvonalával elégedettek aránya (a 40 és 59 év közöttiek 20, míg a 60 évnél idősebbek 21 százaléka vélekedik pozitívan). A közegészségügy jelenlegi állapotával kapcsolatban a Fidesz-KDNP szavazók is erősen megosztottak: szűk többségük (35%) elégedetlen, azonban 34 százaléuk bizonytalan és 31 százaléuk úgy gondolja, hogy a magyar állam jól működteti az ágazatot (10. ábra). Ezzel szemben az ellenzéki voksolók kétharmada (65%) szerint rossz színvonalon működik a közegészségügy, míg a Mi Hazánk szavazóinak (51%) és a párt nélküliek (50%) abszolút többsége is így vélekedik. A Fideszen kívüli minden nagyobb politikai csoportban mindössze 10 százalék körüli a pozitívan vélekedők aránya.

10. ábra

Milyen a közegészségügy színvonala jelenleg Magyarországon? (Összes megkérdezett, %)

2.2. A közszolgáltatások színvonalának változása az elmúlt 12 évben

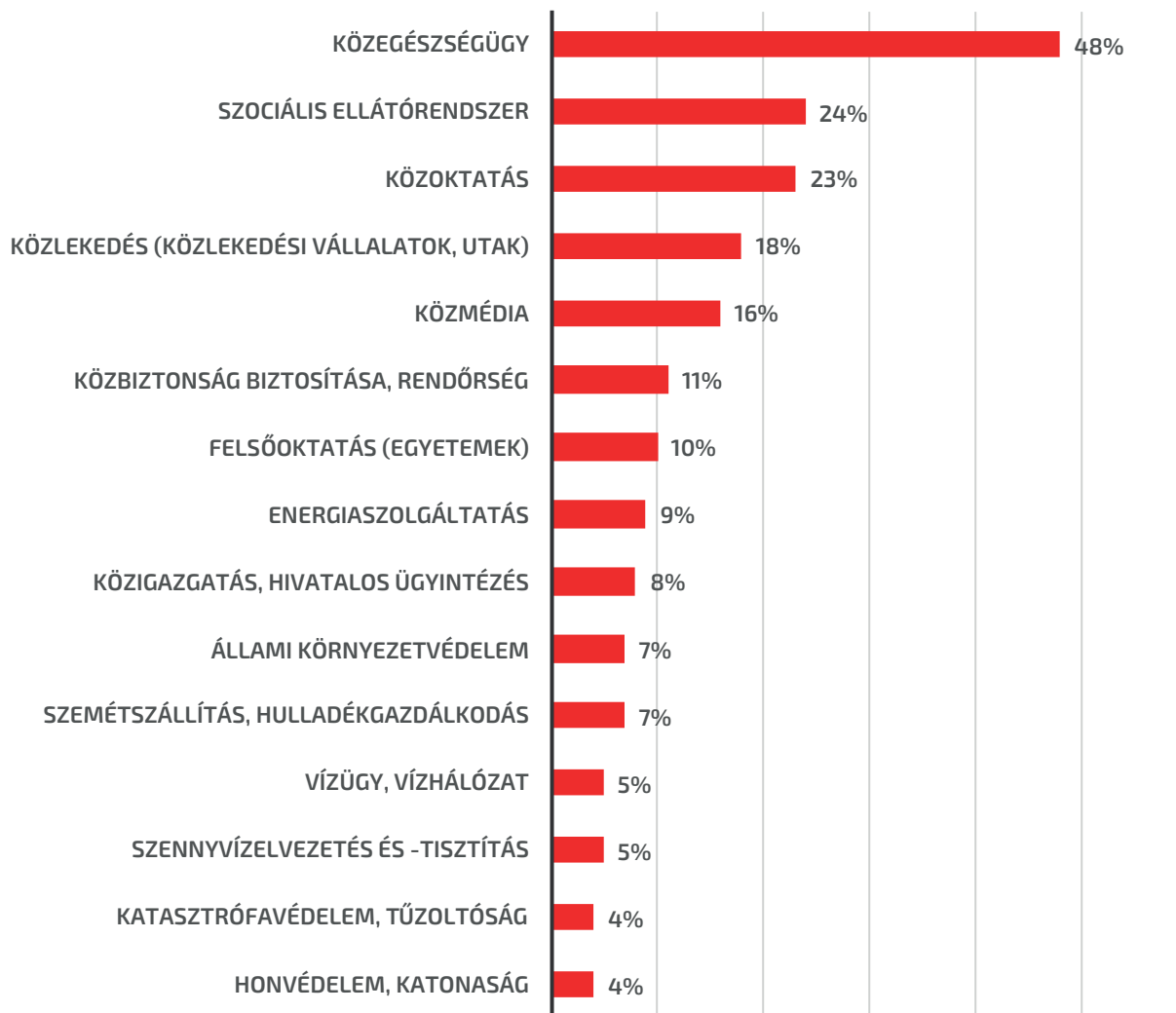
A következő két kérdéssel azt vizsgáltuk, hogy melyek azok a közszolgáltatások, amelyek színvonala legtöbbet romlott és fejlődött 2010 óta a magyarok szerint. Első körben azt mértük fel, hogy a felsorolt közszolgáltatások közül melyeket gondolják a leginkább visszafejlődött területeknek. A megkérdezetteknek a következő kérdésre kellett választ adniuk: „*Mit gondol, az elmúlt 12 évben a felsorolt közszolgáltatások közül melyek színvonala romlott a leginkább?*”. A felsorolt válaszlehetőségek közül legfeljebb hármat lehetett választani.

Az elmúlt 12 évben a magyarok szerint messze az egészségügy színvonala romlott a leginkább: 48% sorolta azon három terület közé, amelyek minősége a legnagyobb mértékben romlott 2010 óta (*11. ábra*). A dobogó második és harmadik fokára a szociális ellátórendszer (24%) és a közoktatás (23%) színvonala került. Ezt az állam közlekedés területén nyújtott szolgáltatásai (18%) és a közmédiában (16%) tapasztalt tendenciák követik.

A további közszolgáltatások esetében mindössze a magyarok tizede vagy annál is kevesebben gondolják úgy, hogy az adott ágazat a top 3-ba tartozik a színvonalbeli romlás tekintetében: közbiztonság fenntartása és rendőrség (11%), felsőoktatás (10%), energiaszolgáltatás (9%), közigazgatás és hivatalos ügyintézés (8%), állami környezetvédelem (7%), valamint szemétszállítás és hulladékgazdálkodás (7%). Alig volt olyan válaszadó, aki a vízügy és vízhálózat (5%), a szennyvízelvezetés és -tisztítás (5%), a katasztrófavédelem és a tűzoltóság (4%), valamint a honvédelem (4%) területein tapasztalta volna a legjelentősebb minőségromlást az elmúlt 12 évben.

11. ábra

Mit gondol, az elmúlt 12 évben a felsorolt közzolgáltatások közül melyek színvonala romlott leginkább? (Összes megkérdezett, %)

A különböző politikai preferenciával rendelkező magyar állampolgárok nagyon hasonló módon látják a közszo­lgá­latások romlását. Mind a kormánypárti (44%), mind az ellenzéki (54%), mind a Mi Hazánk (58%) szavazói a közegészségügy területén látják a legaggasztóbb tendenciákat.

A Fidesz-KDNP voksolói körében minden ötödik megkérdezett (20%) véli úgy, hogy a szociális ellátórendszer, a közoktatás vagy a közlekedés területén tapasztalható a legnagyobb mértékű minőségromlás, míg a vízügy és vízhálózat, a szennyvízelvezetés és -tisztítás, a katasztrófavédelem és tűzoltóság, valamint a honvédelem terén nyújtott kormányzati teljesítménnyel legkevésbé elégedetlenek (mindössze 4 százalékuk lát romló tendenciát). Az ellen­zék­iek még nagyobb mértékben elégedetlenek a szociális ellátórendszerrel (33%) és közoktatással (29%), azonban minden ötödik ellenzéki szavazó a közmédia állapotát (19%) és a felsőoktatás (17%) helyzetét is kiemelte a három legtöbbet romlott terület közé. Körükben szintén a szennyvízelvezetés és -tisztítás (8%), a vízügy és vízhálózat helyzete (7%), a katasztrófavédelem és tűzoltóság (5%), valamint a honvédelem és katonaság (4%) azok a területek, amelyekben a legkevésbé tapasztaltak romlást. A Mi Hazánk szavazóinál az egészségügyet szintén a közoktatás (23%), a közmédia (21%), a szociális ellátórendszer (19%) és a felsőoktatás (18%) követik. A szélsőjobboldali pártot támogatók körében is a honvédelem és katonaság (3%), a katasztrófavédelem és tűzoltóság (2%), valamint a szennyvízelvezetés és -tisztítás (2%) azok az ágazatok, ahol legkevésbé tapasztaltak minőségi romlást.

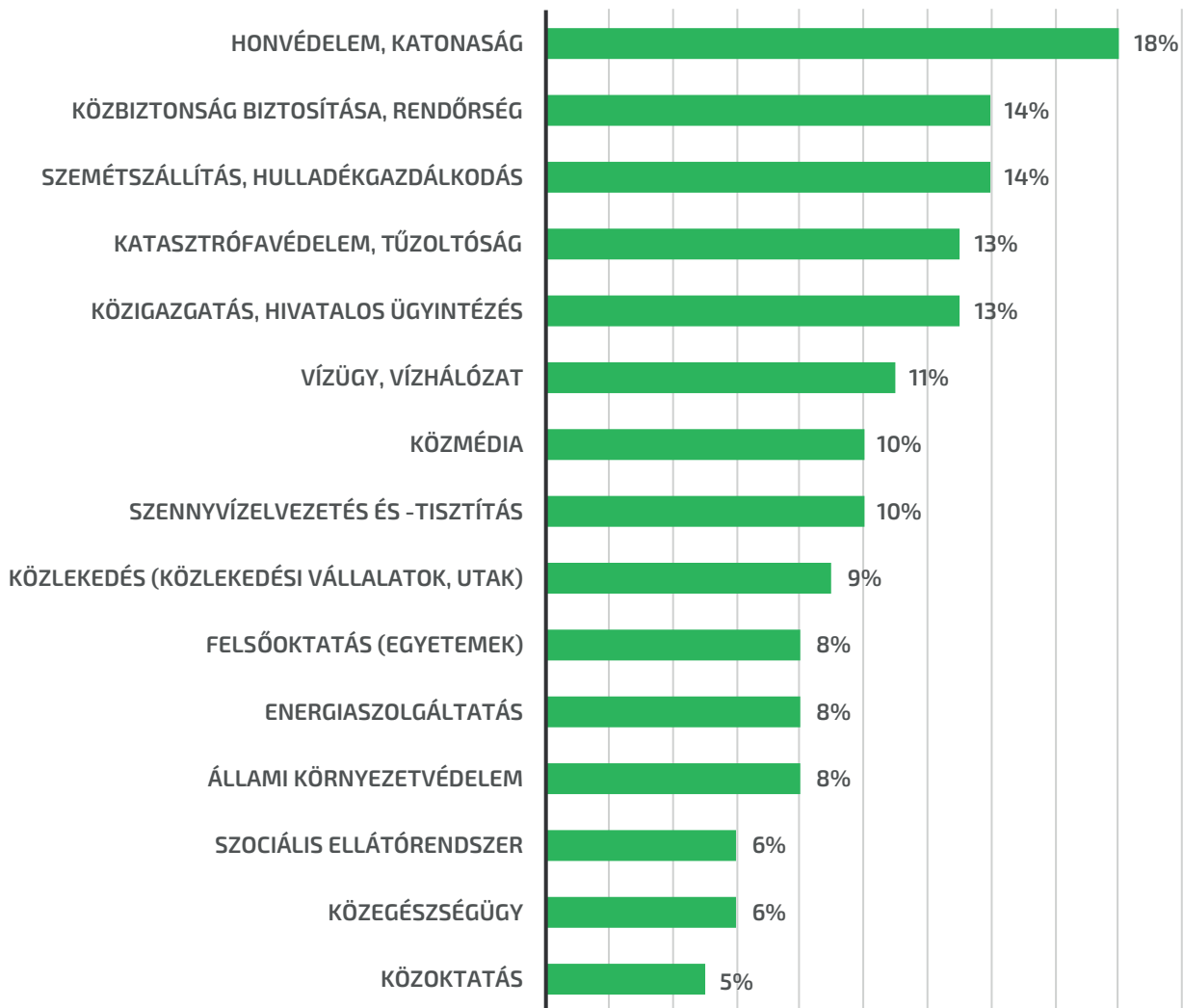
A közszo­lgá­latások általános értékelésével foglalkozó blokkunk utolsó kérdésével felmértük azt is, hogy a magyarok véleménye szerint az állami és önkormányzati szolgáltatások közül melyek színvonalában tapasztalható leginkább javulás a 2010 és 2022 közötti időszakban. Ebben az esetben a megkérdezetteknek a következő kérdésre kellett választ adniuk: *„Mit gondol, az elmúlt 12 évben a felsorolt közszo­lgá­latások közül melyek színvonala javult a leginkább?”*.

Fontos kiemelni, hogy a válaszokban nincs kiugró eredmény: minden esetben a magyarok kevesebb, mint 20 százaléka gondolja úgy, hogy az adott közszo­lgá­latások a legtöbbet javult kategóriába esnének (12. ábra).

Első helyen a honvédelem áll: a magyarok 18 százaléka szerint e területen történt a legmarkánsabb fejlődés az elmúlt 12 évben. A dobogó második és harmadik fokára a közbiztonság biztosítása és a rendőrség működése (14%), valamint a szemétszállítás és hulladékgazdálkodás (14%) ügye kerültek. A pozitív vélemények fragmentáltságot mutatja, hogy további öt terület is 10 százalék feletti említést kapott: katasztrófavédelem és tűzoltóság (13%), köz­igazgatás és hivatalos ügyintézés (13%), vízügy és vízhálózat (11%), közmédia (10%), szennyvízelvezetés és -tisztítás (10%).

12. ábra

Mit gondol, az elmúlt 12 évben a felsorolt közzolgáltatások közül melyek színvonala javult a leginkább? (Összes megkérdezett, %)

Szintén hasonló arányú pozitív említést kapott a közlekedés (9%), a felsőoktatás (8%), az energiaszolgáltatás (8%) és a környezetvédelem (8%). Ahogy a korábbi kérdésekből is világosan kirajzolódott, úgy itt is jól látszik, hogy alig valaki lát jelentős előrelépést a szociális ellátórendszer (6%), a közegészségügy (6%) és a közoktatás (5%) működése területén – ez a három terület szerepel a lista végén.

Mind a Fidesz-KDNP szavazói, mind az ellenzékiek úgy gondolják, hogy a honvédelem, a rendőrség, valamint a közigazgatás és hivatalos ügyintézés azok a szakterületek, amelyek esetében az utóbbi három Orbán-kormány a legjobb teljesítményt nyújtotta. A legkevésbé a közegészségügy és a közoktatás területén lát fejlődést a két politikai tábor, azonban az ellenzékiek szerint ezek mellett különösen a szociális ellátórendszer volt elhanyagolva az elmúlt 12 év során, míg a kormánypártiak véleménye szerint a közlekedési infrastruktúra és a közlekedési vállalatok területén van még hová fejlődni. A Mi Hazánk szavazói körében szintén az első három között szerepelt a honvédelem, valamint a közigazgatás és hivatalos ügyintézés, illetve a közoktatás és a közegészségügy területein látják legkevésbé a pozitív változásokat. Szemben a kormánypárti és ellenzéki szavazókkal, a szemétszállítást és hulladékgyűjtést látják a leginkább javuló területnek, míg a szennyvízelvezetéssel és -tisztítással kifejezetten elégedetlenek.

3. Az oktatás helyzete és jövője a magyarok szerint

E fejezetben részletesen bemutatjuk, hogy a magyar közoktatás helyzetéről és egyes reformjavaslatokról hogyan gondolkodik a magyar társadalom.

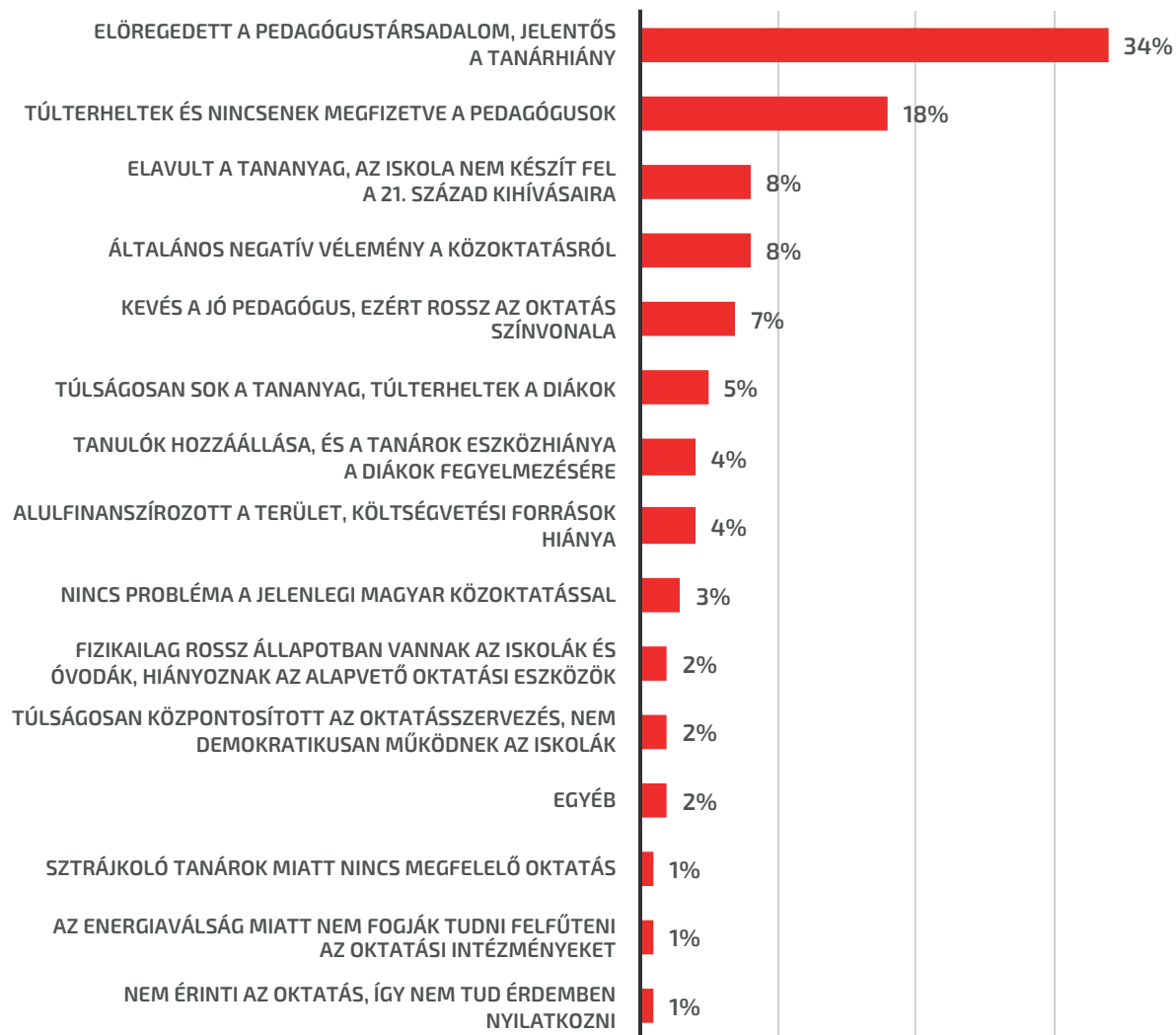
3.1. A magyar közoktatás legégetőbb problémái

Első körben egy nyitott kérdéssel („*Ön szerint mi a magyar közoktatás legnagyobb problémája?*”) vizsgáltuk, hogy a magyarok véleménye szerint mi a magyar közoktatás legnagyobb problémája, így ebben az esetben a megkérdezettek szabadon fogalmazhatták meg, hogy mit látnak a leginkább égető problémának a területen. Az 1000 fős mintából 134 megkérdezett nem tudott vagy nem akart válaszolni a kérdésre, így összesen 866 választ kódoltunk (13. ábra).

A magyarok kiemelkedő többsége (34%) szerint az a mai magyar közoktatás leginkább égető problémája, hogy a pedagógustársadalom egyre inkább elöregszik, így ebből fakadóan számos intézmény küzd tanárhiánnyal. 18 százalék látja úgy, hogy a mai közoktatás igazi nehézsége, hogy túlterheltek és nincsenek megfizetve a pedagógusok – ezzel ez került a második helyre. Mindezek alapján a magyarok több mint 50 százaléka szerint első körben a tanárok túlterheltségét kell csökkenteni, rendezni kell a pedagógusok bérét és a fiatalokat motiválni kell a tanári pályára.

A további kategóriák mindegyikét 10 százaléknál kevesebben jelölték meg spontán módon. A magyarok 8 százaléka szerint a tananyag jelentős reformjára van szükség, ugyanis olyan elavult tudást akar átadni a diákok számára, amely nem készíti fel őket a 21. század kihívásaira. Szintén a megkérdezettek 8 százaléka általános negatív véleményt fogalmazott meg a közoktatás jelenlegi helyzetével kapcsolatban: többek között olyan válaszokat adtak, mint „*alacsony színvonalú*”, „*minden*”, „*az egész rendszer*” vagy „*botrányos*”. A magyarok 7 százaléka szerint elsősorban azért rossz az oktatás színvonala, mert kevés a jó pedagógus a rendszerben, ebből kifolyólag a tanulók nem jutnak megfelelő minőségű tudáshoz a közoktatásban töltött éveik során.

13. ábra

Ön szerint mi a magyar közoktatás legnagyobb problémája? (N=866, %)

A megkérdezettek 5 százaléka emelte ki válaszában, hogy túlterheltek a diákok a túlzottan nagy mennyiségű tananyag miatt. Több olyan válasz is érkezett (4%), amely szerint a pedagógusoknak már nincs eszköze arra, hogy fegyelmezzék a diákok, így a tanulóknak számos esetben elfogadhatatlan a hozzáállása a tanuláshoz és tiszteletlenek a tanárokkal szemben. Szintén a magyarok 4 százaléka említette, hogy elsősorban az alulfinanszírozottság a forrása annak, hogy a magyar közoktatás számos problémával küzd.

A további kategóriák esetében a válaszok aránya mindössze 3 százalék vagy annál is kevesebb volt. Ide sorolható többek között, hogy „nincs probléma” a jelenlegi magyar közoktatással (3%), hiányoznak az alapvető oktatási eszközök és számos gond van az oktatási infrastruktúrával (2%), túlzott a terület centralizációja (2%), problémát okoznak a sztrájkok és az engedetlen tanárok (1%), vagy jelentősek az energiaválságból fakadó fűtési nehézségek (1%).

Amellett, hogy a megkérdezettek önmaguktól is megjelölhették, hogy véleményük szerint mi a magyar közoktatás legégetőbb problémája, előre rögzített 12 probléma közül is választhattak. A következő kérdésre kellett választ adniuk: *„A továbbiakban is az oktatásról fogjuk kérdezni, de most az alább felsorolt problémák közül kell majd választania. Ön szerint az alábbiak közül mi a magyar közoktatás három legnagyobb problémája?”*.

A zárt kérdésre adott válaszoknál a tanárok alacsony fizetése és túlterheltsége került az élre (35%) (14. ábra). Közel ugyanannyian választották (33%) a pedagógustársadalom elöregedését és a tanárhiányt. A megkérdezettek harmada (30%) úgy gondolja, hogy kevés a jó pedagógus és ezért rossz az oktatás minősége. A magyarok ötöde véli úgy, hogy a magyar közoktatás elsődleges problémái a tananyag mennyisége és a diákok túlterhelése (22%), a tananyag elavultsága és az, hogy nem készít fel a 21. századra (20%), a hiányzó segítő szakemberek (pl. óvoda- és iskolapszichológus, fejlesztő- és gyógypedagógus, pedagógiai szakasszisztens) az ágazatban (19%), valamint a fizikailag rossz állapotú oktatási infrastruktúra és az alapvető oktatási eszközök hiánya (18%).

14. ábra

**Ön szerint az alábbiak közül mi a magyar közoktatás legnagyobb problémája?
(Összes megkérdezett, %)**

A magyarok 14 százaléka sorolta a három legnagyobb probléma közé az oktatási intézmények közötti jelentős minőségi különbséget, ami miatt nincs esélye a kitörésre a hátrányos helyzetű gyerekeknek. Szintén ennyien gondolják úgy, hogy elterjedt az iskolai erőszak, és ez kiemelt probléma (14%), hogy hiányzik az egészségtudatos életmódra való oktatás, elterjedt az alkohol és droghasználat a fiatalok körében (14%), valamint túlzott a centralizáció és hiányzik a demokratikus működésmód (14%). Mindössze 8% gondolja úgy, hogy a három legnagyobb probléma egyike az, hogy ritkán ad „második esélyt” a közoktatás az érettségi megszerzésére.

A pártpreferencia szerinti bontásban jelentős eltérések nem azonosíthatók. A kormánypárti, az ellenzéki szavazók és a Mi Hazánk szavazói egyaránt az előregedett pedagógustársadalmat és az abból fakadó tanárhiányt, a pedagógusi bérek alacsony szintjét és a tanárok túlterheltségét, valamint a jó pedagógusok hiányát látják a három legfontosabb problémának a közoktatás területén.

A kormánypárti szavazók emellett azt is jelentős problémának tartják, hogy túlságosan sok a tananyag és ebből kifolyólag a diákok túlterhelte váltak (22%). Emellett sokan kihangsúlyozták, hogy elavult a tananyag, ami egyáltalán nem készít fel a 21. század kihívásaira (18%). Fontos problémának gondolják a Fidesz-KDNP szavazói, hogy hiányoznak a segítő szakemberek az oktatási intézményekből (16%) és az infrastruktúra fizikailag elavult, valamint az oktatási eszközök is hiányoznak (15%).

Az ellenzéki együttműködést támogatók a három kiemelt probléma mellett úgy gondolják, hogy az elavult a tananyag (25%). A hiányzó segítő szakembereket az ellenzékiek szintén negyede (25%) emelte ki, míg minden ötödik ellenzéki szavazó szerint a tananyag mennyisége és a diákok leterheltsége (20%), valamint az oktatási intézmények rossz állapota (20%) sorolandó a leginkább kezelendő problémák közé.

A Mi Hazánk voksolónak negyede (24%) szerint az oktatási infrastruktúra rossz állapota és az alapvető oktatási eszközök hiánya a közoktatás egyik kezelendő problémája. A szélsőjobboldali pártra szavazók 17 százaléka emelte ki, hogy túlságosan sok a tananyag és túlterheltek a diákok, valamint elavult a tananyag, ami nem készít fel a modern munkaerőpiacra. Szintén viszonylag jelentős problémaként látják, hogy nagy a különbség az oktatási intézmények között, így a hátrányos helyzetű gyerekeknek kevés az esélye a kitörésre (16%).

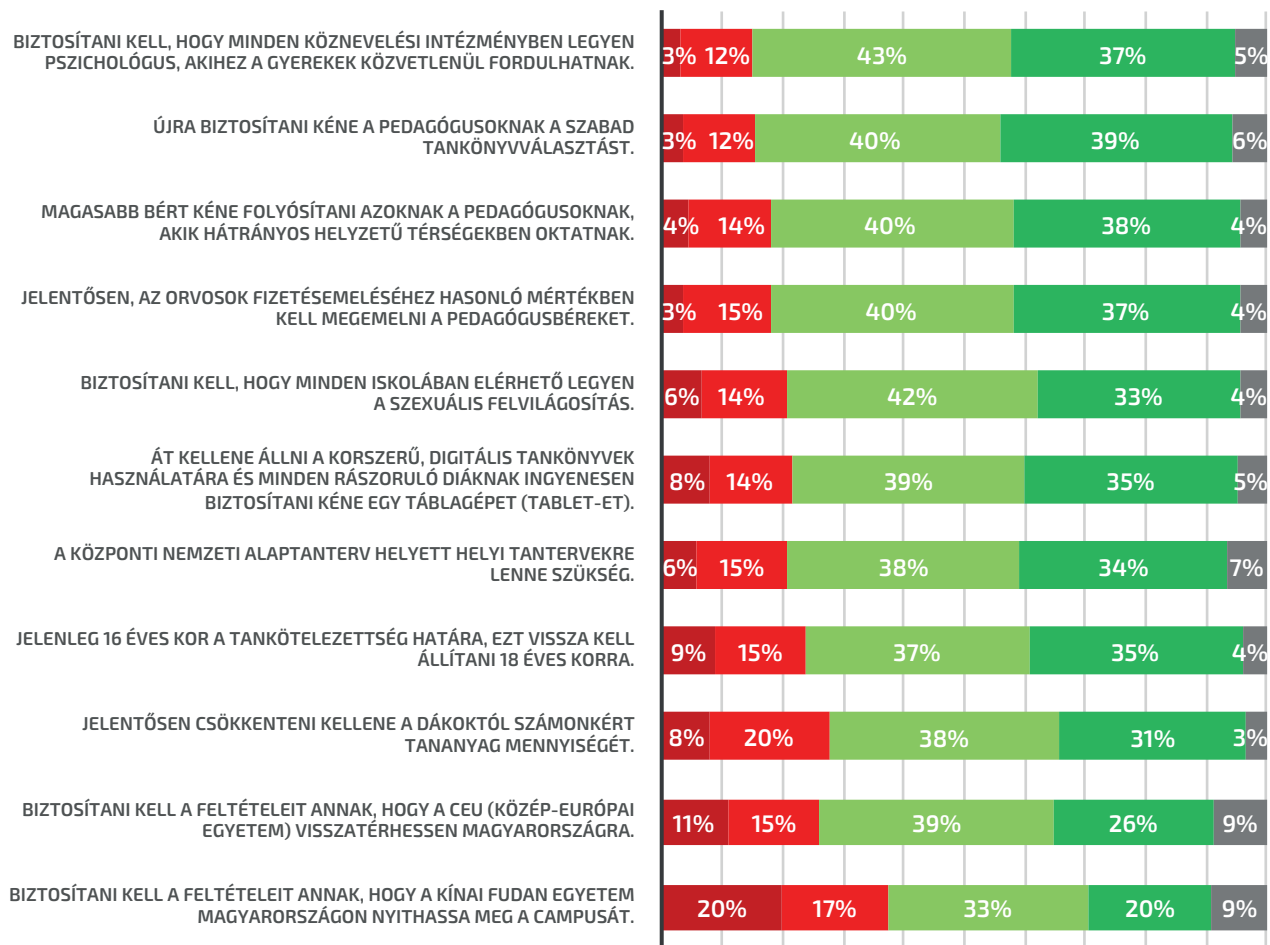
3.2. Oktatási reformjavaslatok megítélése a magyar társadalomban

Azt követően, hogy felmértük, melyek az oktatási rendszer legnagyobb problémái a magyarok szemében, azt is megvizsgáltuk, hogy mit gondolnak különböző reformjavaslatokról. A megkérdezetteket összesen 11 javaslatról kérdeztük, és minden esetben egy négyfokú skálán kellett értékelniük a reformot (az „*egyáltalán nem ért egyet*” opciótól a „*teljes mértékben egyetért*” válaszlehetőségig). Az állítások felsorolását megelőzően a következő instrukciót hallották a megkérdezettek: „*Most az oktatással kapcsolatos javaslatokat fogok felolvasni. Ön mennyire ért egyet a következő állításokkal?*”.

A legnagyobb egyetértés (80 százalékos körüli támogatottság) négy közpolitikai javaslatot övez (*15. ábra*). 80 százalékos véli úgy, hogy minden közoktatási intézményben biztosítani kell az elérhető pszichológus jelenlétét, akikhez a gyerekek közvetlenül fordulhatnak. A szabad tankönyvválasztás lehetőségét a pedagógusok számára 79% tartja követhető reformnak, ahogy hasonló a támogatottsága (78%) annak is, hogy a hátrányos helyzetű térségekben oktató pedagógusok és tanárok számára magasabb bért folyósítson az állam. Emellett az orvosok fizetésemeléséhez hasonló mértékű pedagógus béremelést a megkérdezettek 77 százaléka támogatna. A felsorolt javaslatok közül a kínai Fudan Egyetem magyarországi campusa a leginkább megosztó – ezzel a magyarok 53 százaléka ért egyet. A CEU Magyarországra történő visszatérését ennél lényegesen többen, a magyarok kétharmada (65%) támogatja.

15. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Összes megkérdezett, %)

■ EGYÁLTALÁN NEM ÉRT EGYET
■ TELJES MÉRTÉKBEN EGYETÉRT

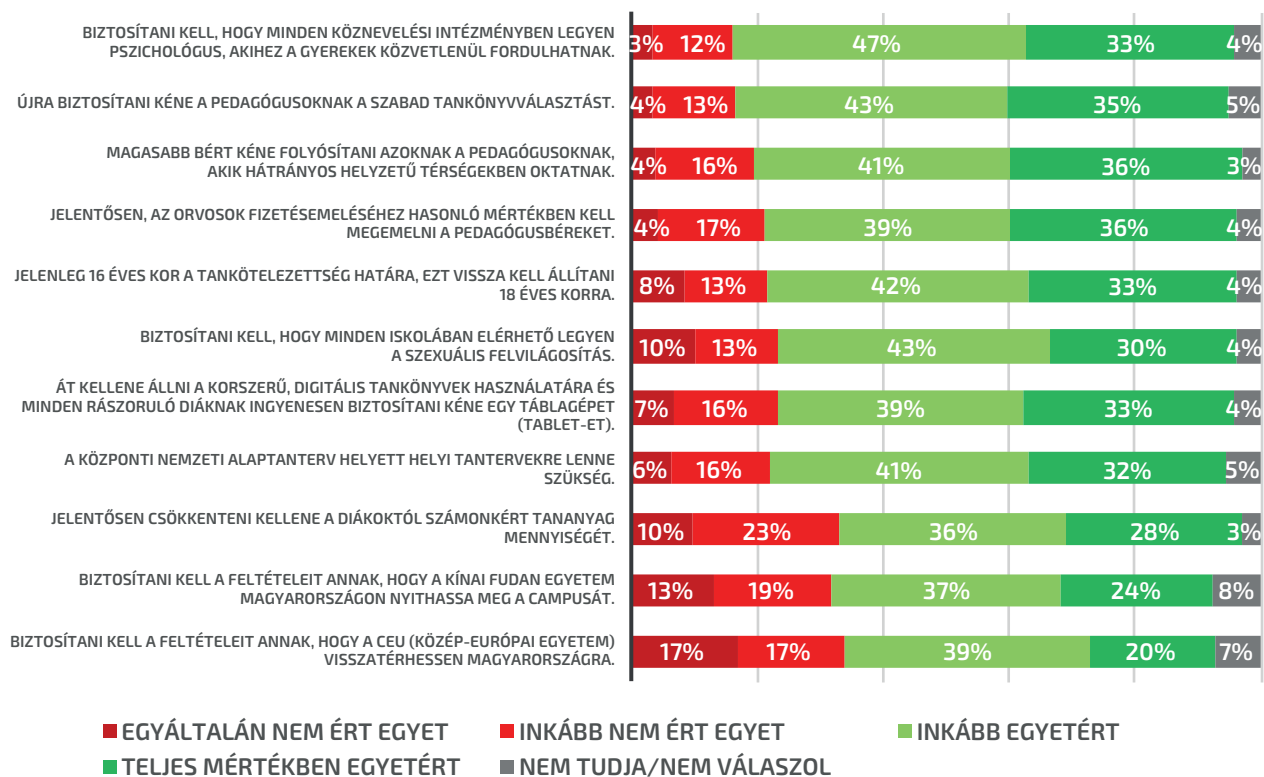
■ INKÁBB NEM ÉRT EGYET
■ NEM TUDJA/NEM VÁLASZOL

■ INKÁBB EGYETÉRT

A kormánypárti szavazók leginkább (80%) azzal tudnak egyetérteni, hogy minden köznevelési intézményben legyen pszichológus, akihez a gyerekek közvetlenül fordulhatnak (16. ábra). A második helyen áll a Fidesz-KDNP szavazói-nál a szabad tankönyvválasztás biztosítása (78 százalék támogatja ezt a javaslatot), de a hátrányos helyzetű térségekben dolgozó tanárok magasabb bérének ötlete is elsöprő többséget (77%) tud maga mögött a kormánypárti szavazók körében. Legkevésbé (59%) a CEU visszatérését támogatják, habár itt is abszolút többség gondolja úgy, hogy a feltételeket biztosítani kell a kormánynak. Mindössze 2 százalékponttal többen (61%) támogatják a Fudan Egyetem magyarországi campusának megnyitását.

16. ábra

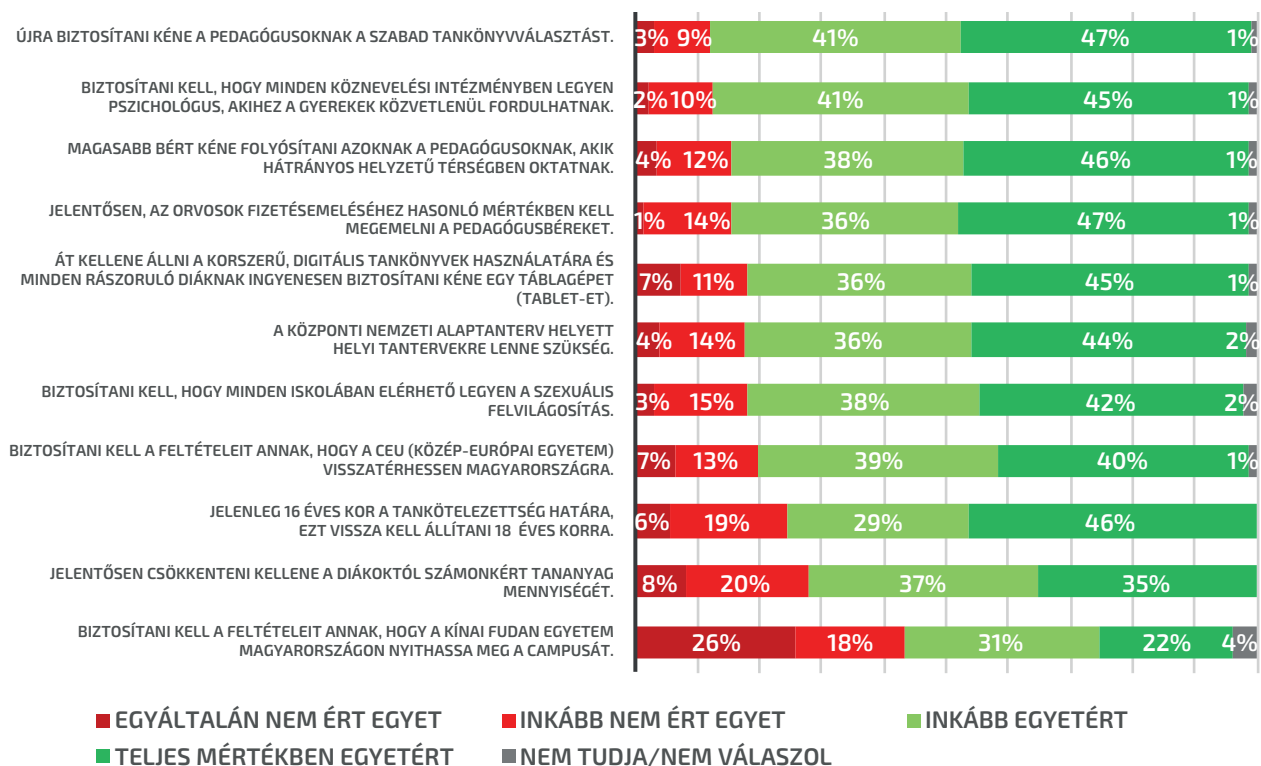
Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Kormánypárti szavazók, %)

Az ellenzéki szavazók 87 százaléka szerint újra biztosítani kell a pedagógusoknak a szabad tankönyvválasztás lehetőségét (17. ábra). Szintén az ellenzékiek elsőprő többsége (86%) támogatja a pszichológusok jelenlétét minden köznevelési intézményben, és azzal is szinte mindenki egyetért, hogy magasabb bért kell folyósítani azoknak a pedagógusoknak, akik hátrányos helyzetű térségben oktatnak (84%), valamint jelentősen meg kell emelni a pedagógusbéreket (83%) a tanárhiány kezelése érdekében. A digitális átállást is az ellenzékiek több, mint 80 százaléka (81%) támogatja, ahogy a helyi tantervek kialakítását is a centralizált nemzeti alaptanterv helyett (81%). A kormánypártiakkal összehasonlítva 20 százalékponttal többen (79%) gondolják, hogy a kormánynak lépéseket kell tennie annak érdekében, hogy a CEU visszatérése megvalósulhasson.

17. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Ellenzéki együttműködés szavazói, %)

A Mi Hazánk szavazói – hasonlóan a kormánypárti és ellenzéki szavazókhoz – a szabad tankönyvválasztás biztosítását (83%), a jelentős mértékű pedagógus béremelést (82%) és a minden tanuló számára közvetlenül elérhető pszichológusok biztosítását (81%) támogatták a leginkább a különböző reformjavaslatok közül. Meglepő eredmény, hogy a Mi Hazánk szavazóinak kétharmada (67%) tartaná indokolt lépésnek, hogy a kormány biztosítsa a feltételeket a CEU Magyarországra történő visszatéréséhez. Emellett pedig a Fudan Egyetem magyarországi campusának ötletét csak szűk többségük (51%) tudja támogatni, míg 40 százalékuk ellenzi a javaslatot.

A pártpolitikai preferencia szerinti különbségek mellett megvizsgáltuk azt is, hogy bizonyos javaslatok esetében milyen egyéb szociodemográfiai különbségek mutathatók ki.

A **szabad tankönyvválasztás** biztosítását leginkább a 40 és 59 év közötti magyar állampolgárok támogatják (83%), míg a 60 évnél idősebbek körében 9 százalékponttal kevesebben (74%) vélik úgy, hogy a közoktatás színvonalát érdemben javítaná, ha a tanárok maguk választhatnák meg, hogy milyen tankönyvekből tanítanak. Az életkor mellett az iskolai végzettség is meghatározza, hogy milyen mértékben támogatja valaki a szabad tankönyvválasztás újbóli bevezetését. A szakmunkásképzettséggel vagy magasabb végzettséggel rendelkezők több, mint 80 százaléka tartja elengedhetetlennek, hogy az állam újra biztosítsa a pedagógusok számára a szabad tankönyvválasztást, míg az alacsony végzettségűek körében csak a megkérdezettek 73 százaléka támogatná ezt a javaslatot.

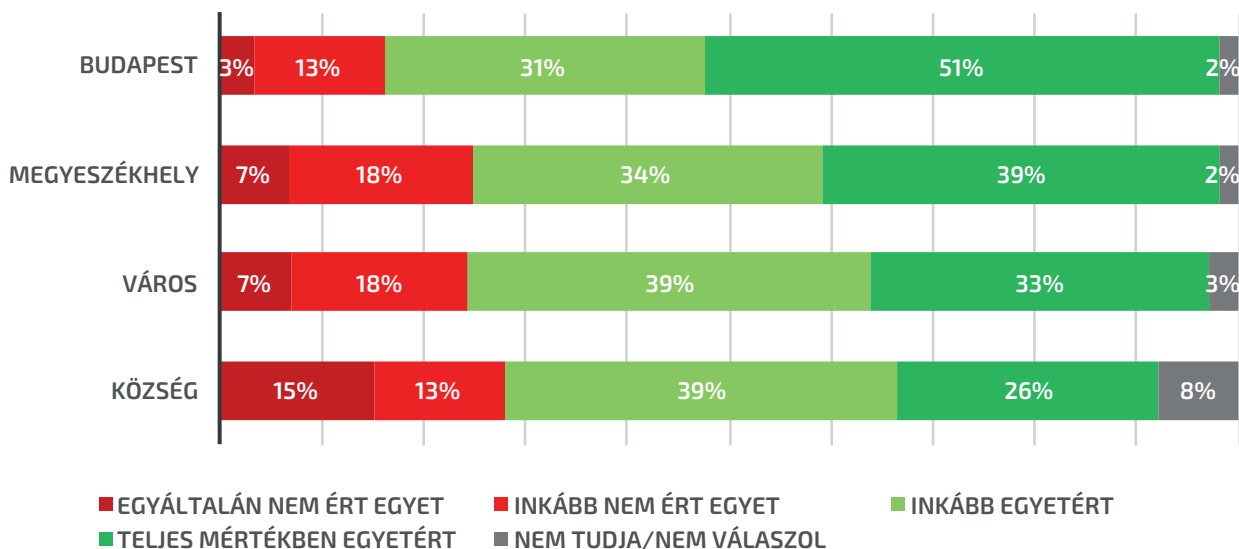
A **központi nemzeti alaptanterv helyett bevezetendő helyi tanterveket** legkevésbé a községek lakói támogatják: a kistelepüléseken élők mindössze kétharmada (66%) gondolja úgy, hogy ez javíthatná a közoktatás színvonalát, szemben a budapestiek (76%), a megyeszékhelyeken (75%) és a kisvárosokban (75%) élők háromnegyedével. Az alacsony végzettségűek kétharmada (65%) támogatja a javaslatot, míg a szakmunkásképzettséggel és a diplomások több mint háromnegyede (79-79%) tartja elengedhetetlen lépésnek.

A közoktatás jelentős mértékű **digitális átállását** (pl. digitális tankönyvek használata, ingyenes táblagép biztosítása) legkevésbé az alacsony végzettségűek (68%), míg leginkább a szakmunkásképzettséggel és szakiskolai végzettségűek (78%) támogatják. Míg a községekben élők kétharmada (64%) tartja szükségesnek a digitális tankönyvek használatát és a rászoruló diákok számára táblagépek biztosítását, addig a városokban élők körében 17 százalékponttal többen (81%) gondolják elengedhetetlennek e reform elindítását.

A **tankötelezettség korhatárának újbóli 18 évre történő emelését** 5 százalékponttal többen támogatják a férfiak (75%), mint a nők körében (70%). Emellett a 60 évnél idősebbek 68 százaléka tartaná fontosnak, ha a tanulóknak nem csak 16 éves korig kellene kötelezően részt venniük a közoktatásban, míg a 40 és 59 év közöttiek körében 7 százalékponttal többen (75%) gondolkodnak hasonlóképp. Mindezek mellett a lakóhely tekintetében láthatóak a legnagyobb eltérések (18. ábra). Míg a községekben élők kétharmada (64%) tudná támogatni, ha a magyar kormány újra 18 éves korra emelné a tankötelezettség határát, addig a budapestiek 82 százaléka (18 százalékponttal többen) szerint lenne helyes e javaslat elfogadása.

18. ábra

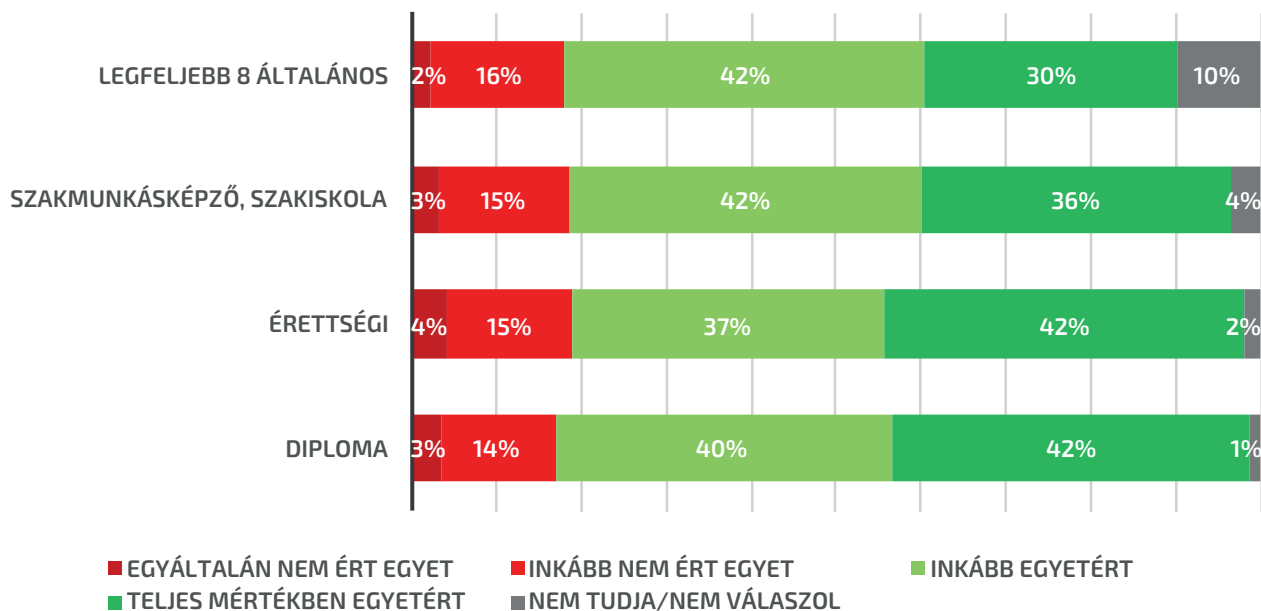
Jelenleg 16 éves kor a tankötelezettség határa, ezt vissza kell állítani 18 éves korra. (Összes megkérdezett, %)

A **pedagógusok jelentős mértékű béremelését** leginkább a budapestiek (83%) tartják elengedhetetlen lépésnek a közoktatás színvonalának javításához, míg legkevésbé – 13 százalékponttal kevesebben (70%) – a községekben lakók. Emellett az alapfokú végzettségűek és a diplomások között is érdemi az eltérés (19. ábra): míg az alapfokú végzettségűek 72 százaléka támogatná a jelentős, az orvosok fizetésemeléséhez hasonló mértékű béremelést a közoktatásban, addig a diplomások több mint 80 százaléka (82%) áll ezen az állásponton.

19. ábra

Jelentősen, az orvosok fizetésemeléséhez hasonló mértékben kell megemelni a pedagógusbéreket. (Összes megkérdezett, %)

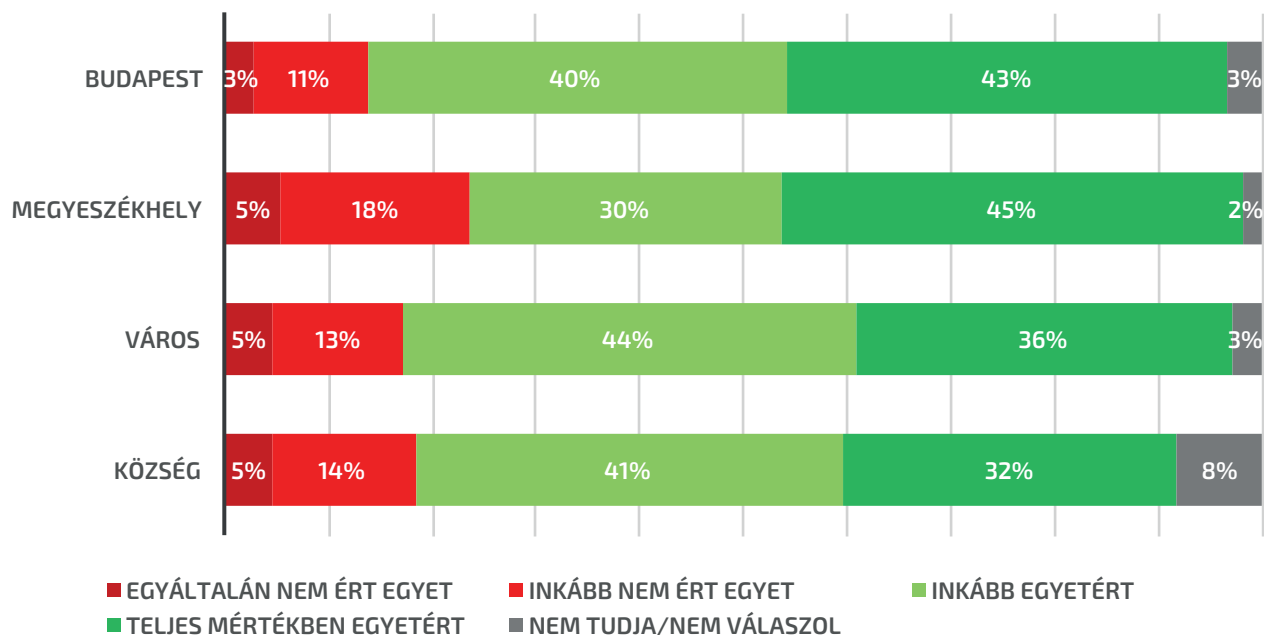

A **CEU Magyarországra való visszatérése** a községekben élők 56 százaléka szerint lenne helyes, míg a budapestiek között 14 százalékponttal többen (70%) támogatják, hogy a kormány biztosítsa a feltételeket, hogy a CEU visszatérhessen Magyarországra. A lakóhely mellett az iskolai végzettség is érdekes eredményeket mutat: a legkevésbé az alapfokú végzettségűek (58%) támogatják a CEU visszatérését, míg az érettségizettek a leginkább (72%).

Az alapkü végzettséggel rendelkezők 73 százaléka támogatja, hogy **a hátrányos helyzetű térségekben oktató pedagógusok magasabb bért kapjanak**. Ezzel szemben a szakmunkás vagy szakiskolai végzettségűek körében 9 százalékponttal többen (82%) támogatják ezt a javaslatot. Az iskolai végzettség mellett a lakóhely is meghatározza a kérdésről kialakult véleményt (20. ábra): a községekben élők, akiket leginkább érinthet a kérdés, támogatják a legkevésbé (73%) azt, hogy a hátrányos helyzetű településeken magasabb bért folyósítson az állam a pedagógusok számára. A diplomások körében ezzel szemben 10 százalékponttal többen (83%) gondolkodnak hasonlóképp. Ezzel együtt is fontos hangsúlyozni, hogy ennek az intézkedésnek is minden társadalmi csoportban többsége van.

20. ábra

Magasabb bért kéne folyósítani azoknak a pedagógusoknak, akik hátrányos helyzetű térségekben oktatnak. (Összes megkérdezett, %)

4. Az egészségügy helyzete és jövője a magyarok szerint

A következő blokkban arra voltunk kíváncsiak, hogy a magyarok véleménye szerint melyek az egészségügyi rendszer legnagyobb problémái, valamint különböző reformjavaslatoknak mekkora a támogatottsága. A közszolgáltatásokkal kapcsolatos általános értékelésből kiderült, hogy a magyarok véleménye szerint ez a terület az, ami a leginkább jelentős reformokat igényel.

4.1. A magyar közegészségügy legégetőbb problémái

Az oktatási fejezethez hasonlóan első körben nyitott kérdéssel („Ön szerint mi a magyar közoktatás legnagyobb problémája?”) mértük fel, hogy a magyarok véleménye szerint mi az egészségügy legégetőbb problémája, így a megkérdezettek szabadon fogalmazhatták meg kritikájukat. Az 1000 fős mintából 86 megkérdezett nem tudott vagy nem akart válaszolni, így összesen 914 választ kódoltunk (21. ábra).

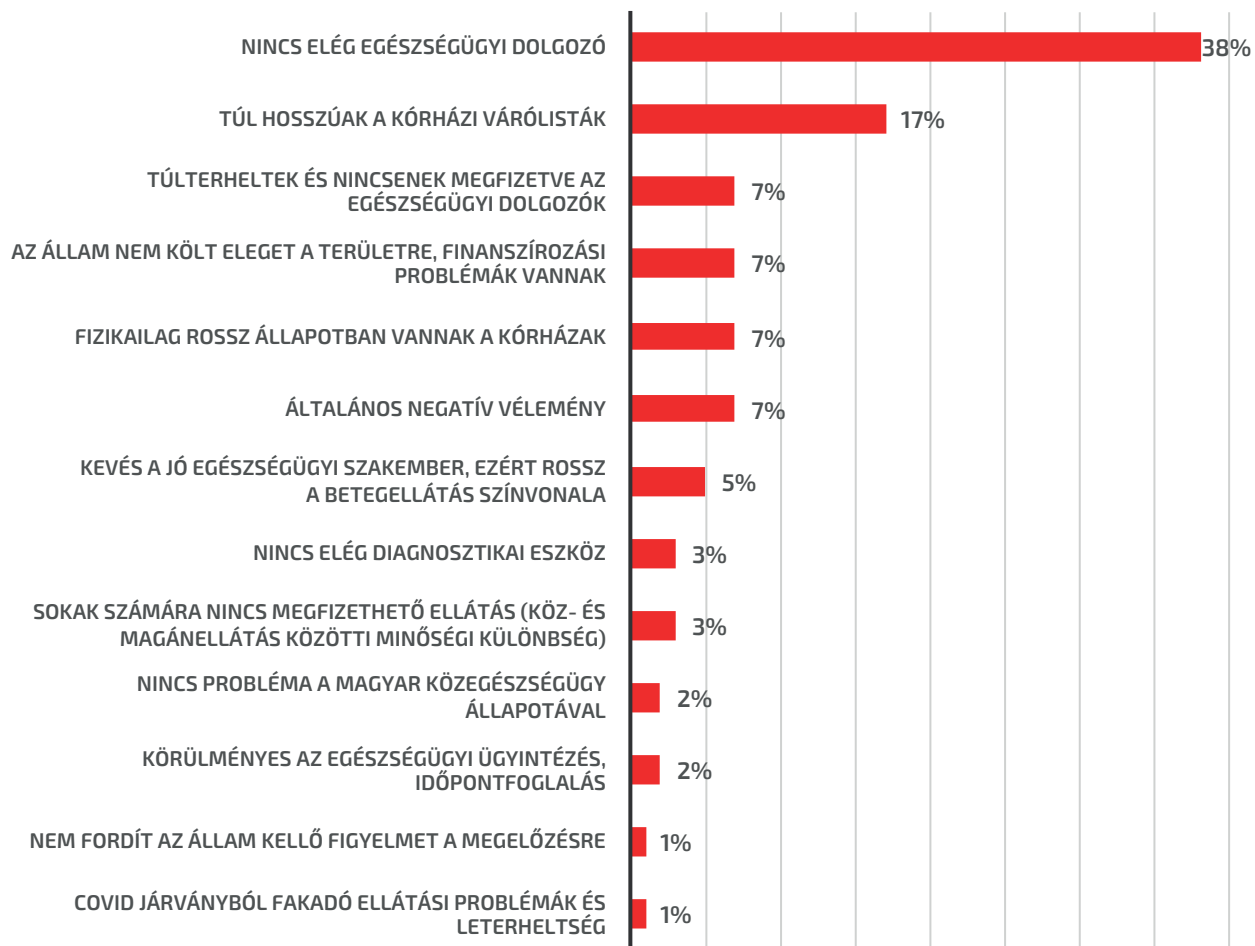
A spontán válaszok alapján egyértelműen a legtöbbször (38%) véleménye az, hogy a magyar egészségügyi rendszer legnagyobb kezelendő problémája, hogy nincs elég egészségügyi dolgozó (orvosok és szakdolgozók). Második helyen – 17% véleménye szerint – a túl hosszú kórházi várólistákat jelölték meg a megkérdezettek. Az összes további kategóriában 10 százalék alatti az említések aránya. A válaszadók 7 százaléka emelte ki, hogy túlterheltek és nincsenek megfizetve az egészségügyi dolgozók, valamint jelentős finanszírozási problémák vannak a területen, mert az állam nem fordít elegendő forrást az egészségügyre. Emellett szintén 7 százalék hangsúlyozta, hogy az egészségügyi infrastruktúra állapota tarthatatlan, illetve általános negatív véleményt (többek között olyan jelzők használatával, mint a „gyenge”, „az egész rendszer” vagy „az ellátás színvonala alacsony”) is ugyanennyien fogalmaztak meg. 5 százalék szerint kevés a jó egészségügyi szakember, ezért rossz a betegellátás színvonala.

3 százalék vagy annál is kisebb volt a spontán említések aránya olyan problémák esetében, mint a diagnosztikai eszközök hiánya (3%), a megfizethető ellátás hiánya, a köz- és magánegészségügy közötti minőség különbség (3%), az időpontfoglalás és az egészségügyi ügyintézés körülményessége (2%), az egészségügyi prevenció (pl. szűrések,

egészséges életmód) gyenge színvonal (1%), valamint a járványból fakadó ellátási problémák és leterheltség (1%). Mindezek mellett a magyarok 2 százaléka szerint nincs probléma a magyar közegészségügy állapotával.

21. ábra

Ön szerint mi a magyar közegészségügy legnagyobb problémája? (N=914, %)

A nyitott kérdés mellett a megkérdezettek előre rögzített 10 probléma közül is választhattak abban a kérdésben, hogy mit tartanak a közegészségügy három legnagyobb problémájának (22. ábra). A zárt kérdés így hangzott: „A továbbiakban is az egészségügyről fogjuk kérdezni, de most az alább felsorolt problémák közül kell majd választania. Ön szerint az alábbiak közül mi a magyar közegészségügy három legnagyobb problémája?”.

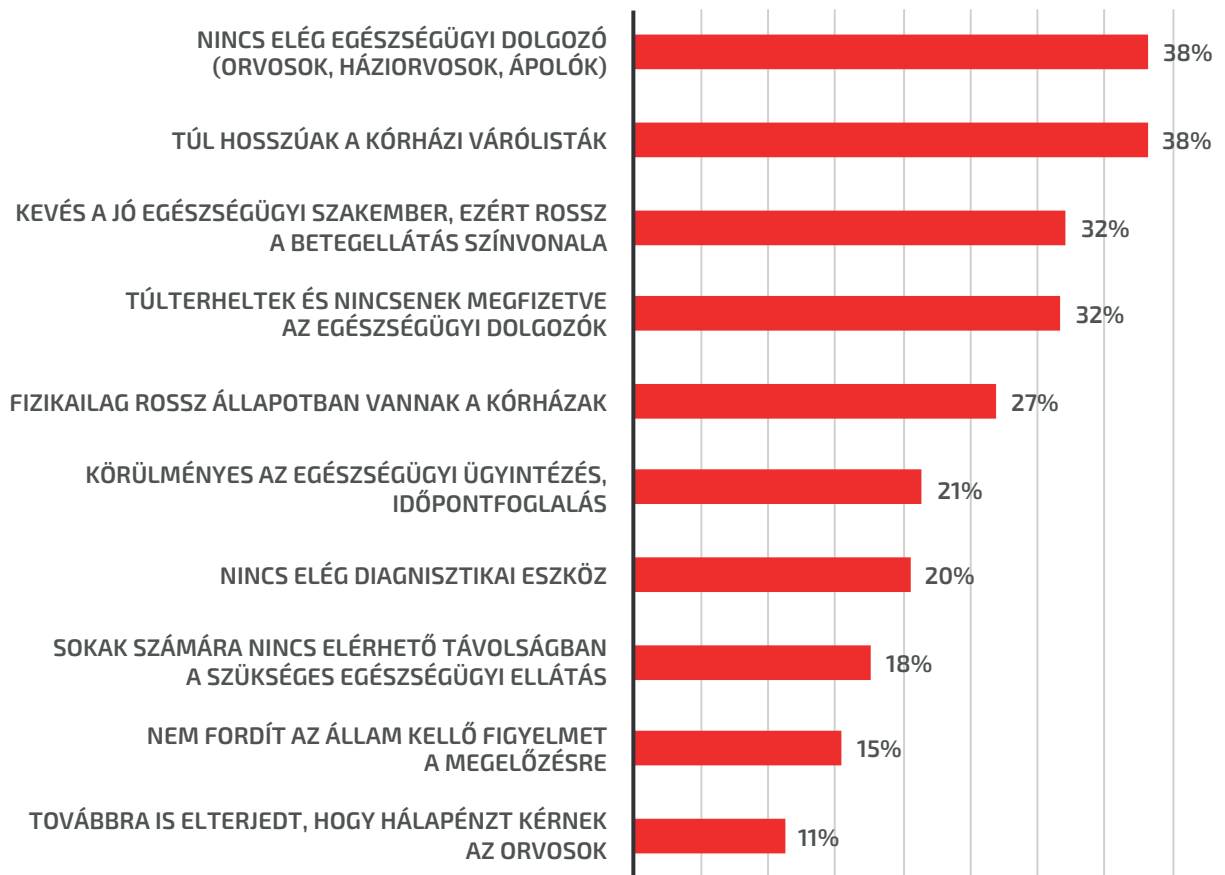
A zárt kérdésre adott válaszok visszaigazolják spontán válaszokból kirajzolódó képet: 38 százalék szerint a három legnagyobb probléma közül az egyik az, hogy nincs elég egészségügyi dolgozó a rendszerben, amely komoly ellátási gondokhoz vezet. Szintén a megkérdezettek 38 százaléka véli úgy, hogy a kórházi várólisták hosszúsága kifejezetten égető probléma. Ezek mellett jelentős azok aránya is (32%), akik úgy vélik, hogy a rossz betegellátási színvonal hátterében az áll, hogy kevés a jó egészségügyi szakember. A magyarok harmada (32%) sorolta a három legnagyobb probléma közé továbbá azt is, hogy túlterheltek és nincsenek megfizetve az egészségügyi dolgozók.

A lista ötödik helyén a megkérdezettek 27 százaléka jelölte meg azt, hogy az egészségügyi infrastruktúra elavult, valamint fizikailag rossz állapotban vannak a kórházak. A magyarok ötöde szerint olyan problémákat kellene elsődlegesen kezelnie a kormánynak, mint az egészségügyi ügyintézés és időpontfoglalás körülményessége (21%), a diagnosztikai eszközök (pl. röntgen, ultrahang, CT, MRI) hiánya (20%), valamint azt, hogy sokak számára nincs elérhető távolságban a szükséges egészségügyi ellátás.

A magyarok 15 százaléka sorolta a három legfontosabb probléma közé azt, hogy az államnak nagyobb figyelmet kellene fordítania a prevencióra különböző szűrések támogatásával, valamint az egészséges életmódra való áttérés elősegítésében. Végül mindössze a megkérdezettek tizede (11%) tartja a három legégetőbb probléma egyikének, hogy az orvosok továbbra is hálapénzt várnak el a betegektől.

22. ábra

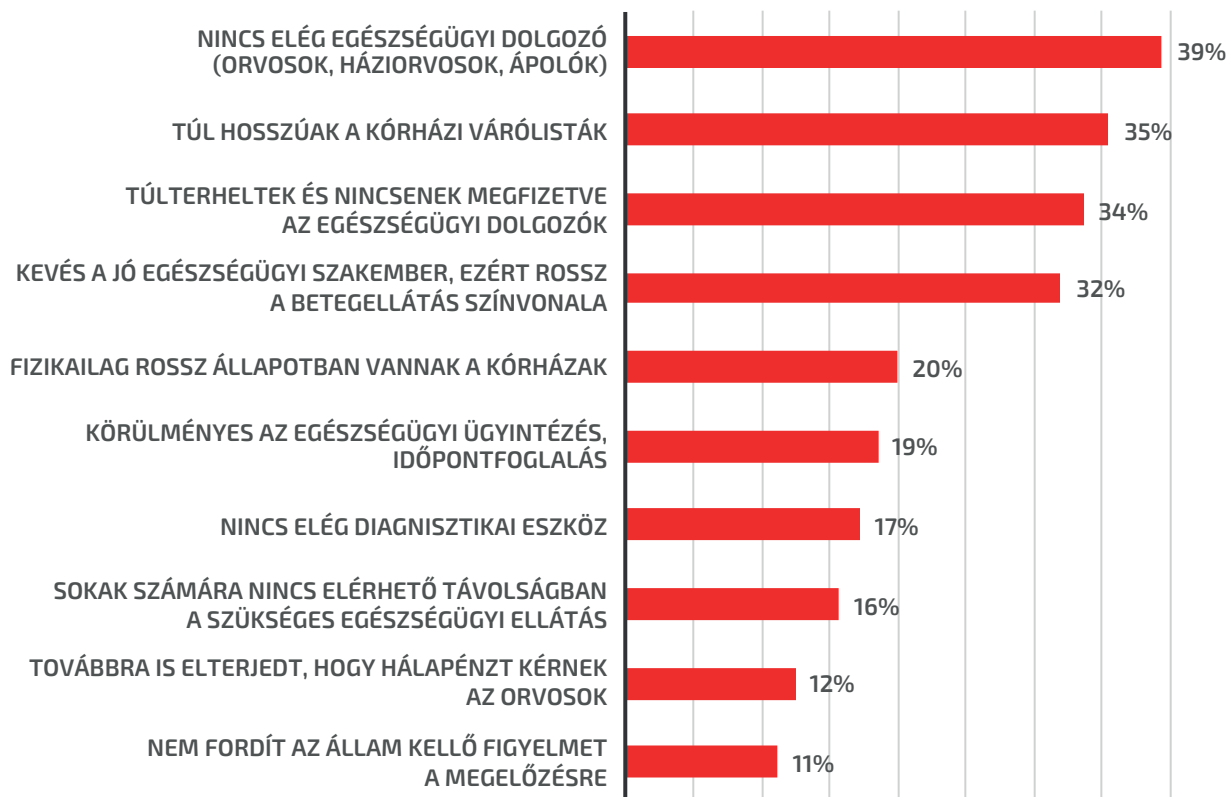
**Ön szerint az alábbiak közül mi a magyar közegészségügy három legnagyobb problémája?
(Összes megkérdezett, %)**

A kormánypárti szavazók esetében a teljes népességhez képest nincs eltérés abban, hogy mit tartanak az első négy legégetőbb problémának az egészségügyben (23. ábra). Az egészségügyi dolgozók hiányát (39%), a kórházi várólisták hosszúságát (35%), az egészségügyi dolgozók túlterheltségét és anyagi megbecsülésének hiányát (34%), valamint a képzett egészségügyi szakdolgozók hiányát (32%) tartják a legjelentősebb gondoknak a Fidesz-KDNP szavazói.

23. ábra

Ön szerint az alábbiak közül mi a magyar közegészségügy három legnagyobb problémája? (Kormánypárti szavazók, %)

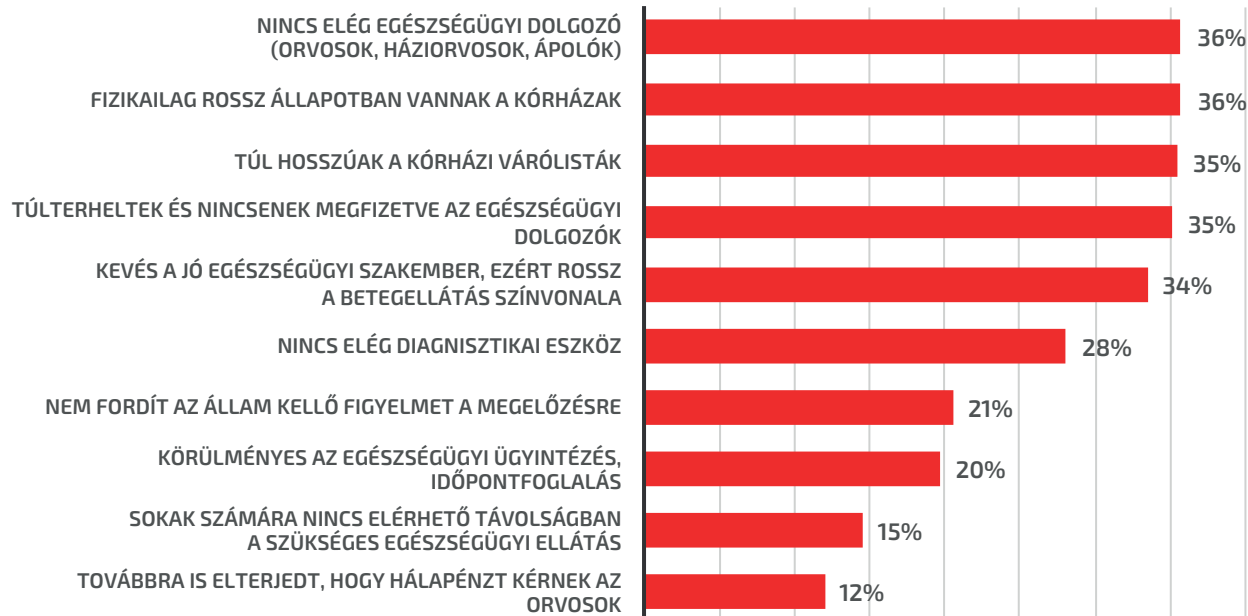

Ezzel szemben az ellenzéki együttműködést támogatók körében vannak eltérések az átlaghoz és a kormánypárti szavazókhoz képest (24. ábra). Az ellenzékieknél is az van élen, hogy nincs elég egészségügyi dolgozó (36%), viszont a kórházak fizikai állapota a második helyre került (ez a fideszeseknél csak ötödik). Az ellenzékieknél harmadik helyen szerepel a kórházi várólisták hosszúsága (35%), valamint az egészségügyi dolgozók túlterheltsége és anyagi megbecsülésének hiánya (35%).

Szemben a kormánypárti szavazókkal (17%), az ellenzékiek körében 11 százalékponttal többen (28%) gondolják úgy, hogy a három leginkább kezelendő terület egyike, hogy nincs elég diagnosztikai eszköz az egészségügyi intézményekben. Emellett a Fidesz-KDNP szavazóihoz képest kifejezetten úgy gondolják az ellenzékiek, hogy az állam nem fordít kellő figyelmet a megelőzésre.

24. ábra

Ön szerint az alábbiak közül mi a magyar közegészségügy három legnagyobb problémája? (Ellenzéki együttműködés szavazói, %)

A Mi Hazánk szavazóinak elsöprő többsége (51%) gondolja úgy, hogy a legfontosabb probléma a jelenlegi egészségügyi rendszerben az, hogy túl hosszúak a kórházi várólisták. A szélsőjobboldali pártot támogatók harmada szerint az egyik fő gond, hogy kevés a jó egészségügyi szakember (35%), valamint az egészségügyi dolgozók hiányát (34%) is sürgető problémának látják. A Mi Hazánk szavazóinak viszonylag csekély része gondolja úgy, hogy az lenne a kiemelt probléma, hogy sokak számára nincs elérhető távolságban egészségügyi ellátás (15%), valamint nem fordít kellő figyelmet az állam a prevencióra (11%). Azt, hogy továbbra is elterjedt a hálapénz az egészségügyi rendszerben, mindössze minden tizedik Mi Hazánk szavazó (11%) sorolja a három legsürgősebben kezelendő probléma közé.

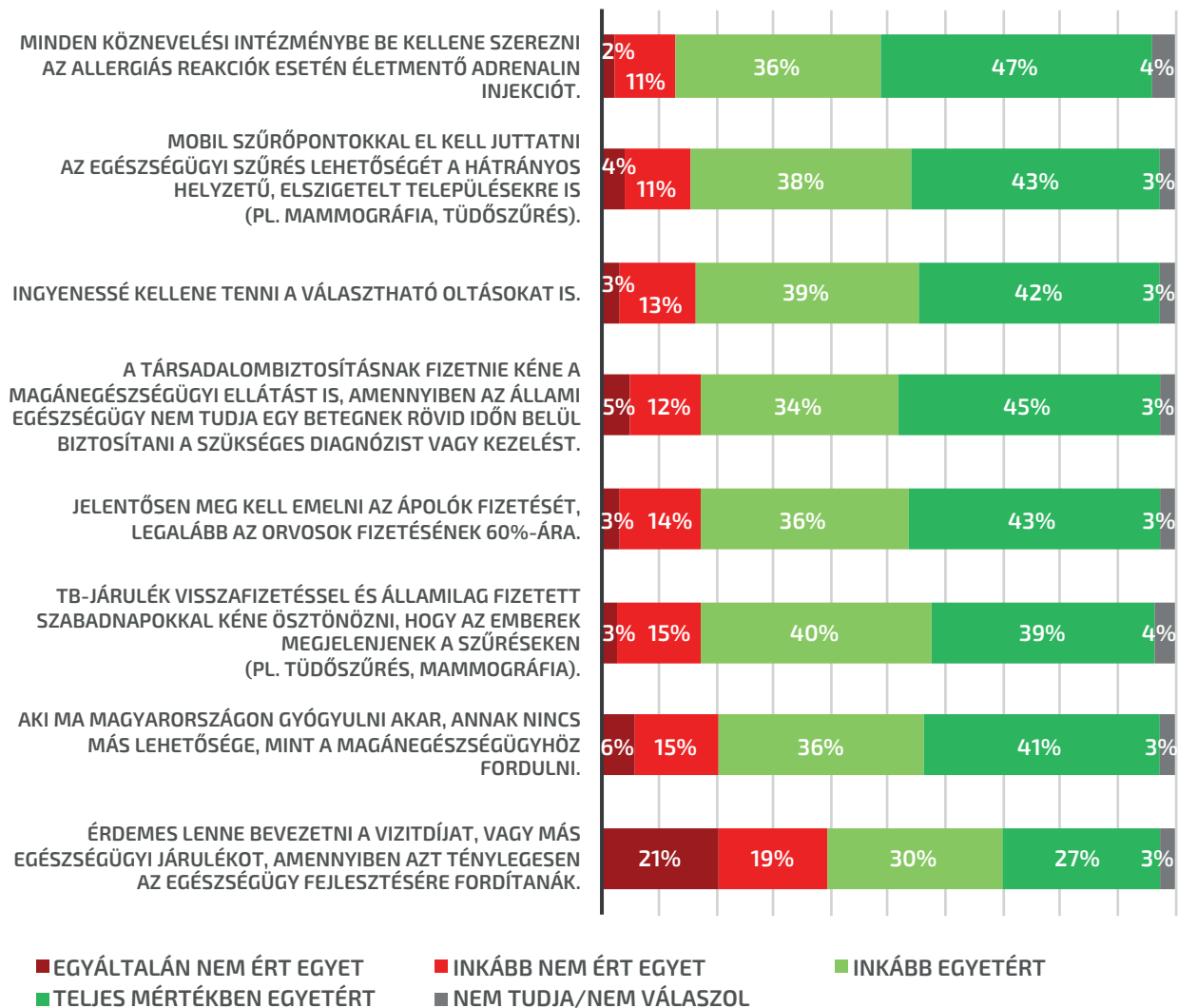
4.2. Egészségügyi reformjavaslatok megítélése a magyar társadalomban

Felmértük azt is, hogy miként vélekednek a magyarok a különböző egészségügyi reformjavaslatokról. Összesen 8 javaslatot soroltunk fel, és minden esetben egy négyfokú skálán kellett értékelniük a reformot (az „*egyáltalán nem ért egyet*” opciótól a „*teljes mértékben egyetért*” válaszlehetőségig). Az állítások felsorolását megelőzően a következő instrukciót hallották a megkérdezettek: „*Most az oktatással kapcsolatos javaslatokat fogok felolvasni. Ön mennyire ért egyet a következő állításokkal?*”.

A magyarok 83 százaléka szerint az államnak biztosítania kell minden köznevelési intézményben az allergiás reakciók esetében használható – és akár életmentő – adrenalin injekciót, amelyet mindössze a megkérdezettek 13 százaléka tart elvetendő javaslatnak (25. ábra). Szintén 80 százaléknál is magasabb támogatottsága van a mobil szűrőpontok biztosításának hátrányos helyzetű, elszigetelt települések esetében (81%), valamint a választható oltások ingyenessé tételének (81%) is.

25. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Összes megkérdezett, %)

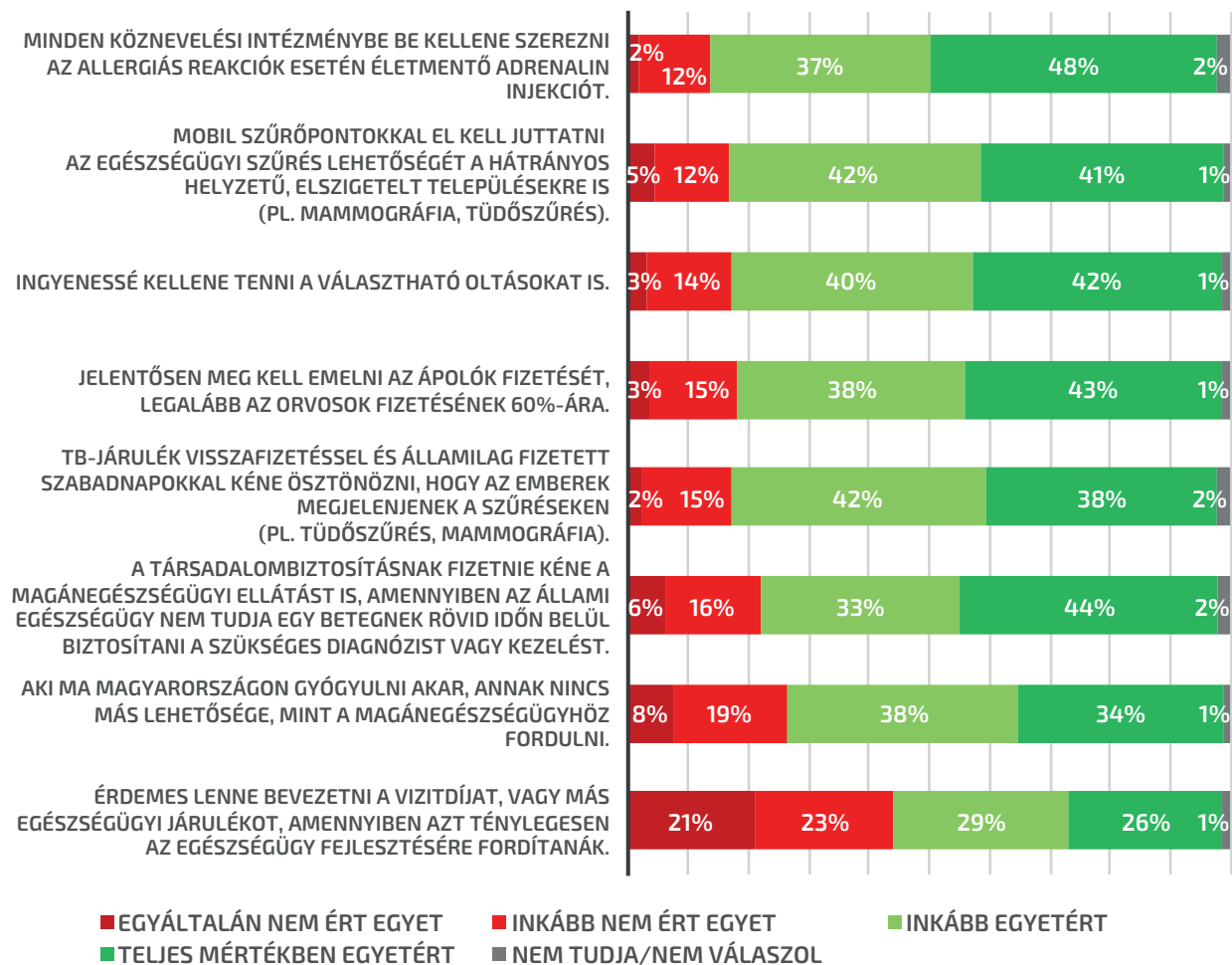
A magyarok 79 százaléka gondolja úgy, hogy a társadalombiztosításnak fizetnie kell a magánegészségügyi ellátást is abban az esetben, ha az állami egészségügy nem tudja a betegek számára rövid időn belül biztosítani a szükséges diagnózis felállítását vagy a kezelést. Szintén 79 százalék támogatja az ápolók bérrendezését: a magyarok elsősorban többsége támogatná, ha az állam a fizetésüket legalább az orvosok fizetésének 60 százalékára emelné rövid időn belül. Szintén döntő többség (79%) áll azon javaslat mögött, miszerint államilag fizetett szabadnapokkal és TB-járlék visszafizetéssel kell ösztönözni azt, hogy az emberek megjelenjenek különböző szűrővizsgálatokon. Mindezek mellett a magyarok háromnegyede (77%) úgy véli, hogy aki ma Magyarországon valódi esélyt szeretne magának biztosítani a gyógyulásra, annak magánegészségügyi ellátást kell igénybe vennie.

A vizitdíj vagy más egészségügyi járulék bevezetésével kapcsolatban már megosztottabb a magyar társadalom: habár a megkérdezettek 57 százaléka támogatná, hogy bizonyos járulékok bevezetésre kerüljenek, ha azt ténylegesen az egészségügy fejlesztésére fordítják, de a magyarok 40 százaléka ellenzi a javaslatot.

A kormánypárti szavazók körében is az allergiás reakciók esetén életmentő adrenalin injekció biztosítása szerepel első helyen, amelyet 85 százalékuk tart támogatandó lépésnek (26. ábra). A kormánypártokat támogatók is kifejezetten támogatják a mobil szűrőpontok eljuttatását hátrányos helyzetű, elszigetelt településekre (83%), valamint a választható oltások ingyenessé tételét (82%). A Fidesz-KDNP szavazói körében 80 százalék vagy annál magasabb támogatottságú javaslat az ápolók fizetésének jelentős emelése (81%), illetve a szűrővizsgálatokon való részvétel különböző eszközökkel (pl. államilag fizetett szabadnap, TB-járlék visszafizetése) történő ösztönzése (80%) is. Az állami egészségügy színvonalát a kormánypárti szavazók is kifejezetten aggasztónak tartják, 72 százalékuk szerint a gyógyulás garanciája ma Magyarországon, ha valaki magánegészségügyi ellátást vesz igénybe. Habár a vizitdíj és egyéb egészségügyi járulékok bevezetésének ötlete megosztja a Fidesz-KDNP voksolóit, de többségük (55%) úgy gondolja, hogy akár ez is egy használható ötlet az ágazat fejlesztése érdekében.

26. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Kormánypárti szavazók, %)

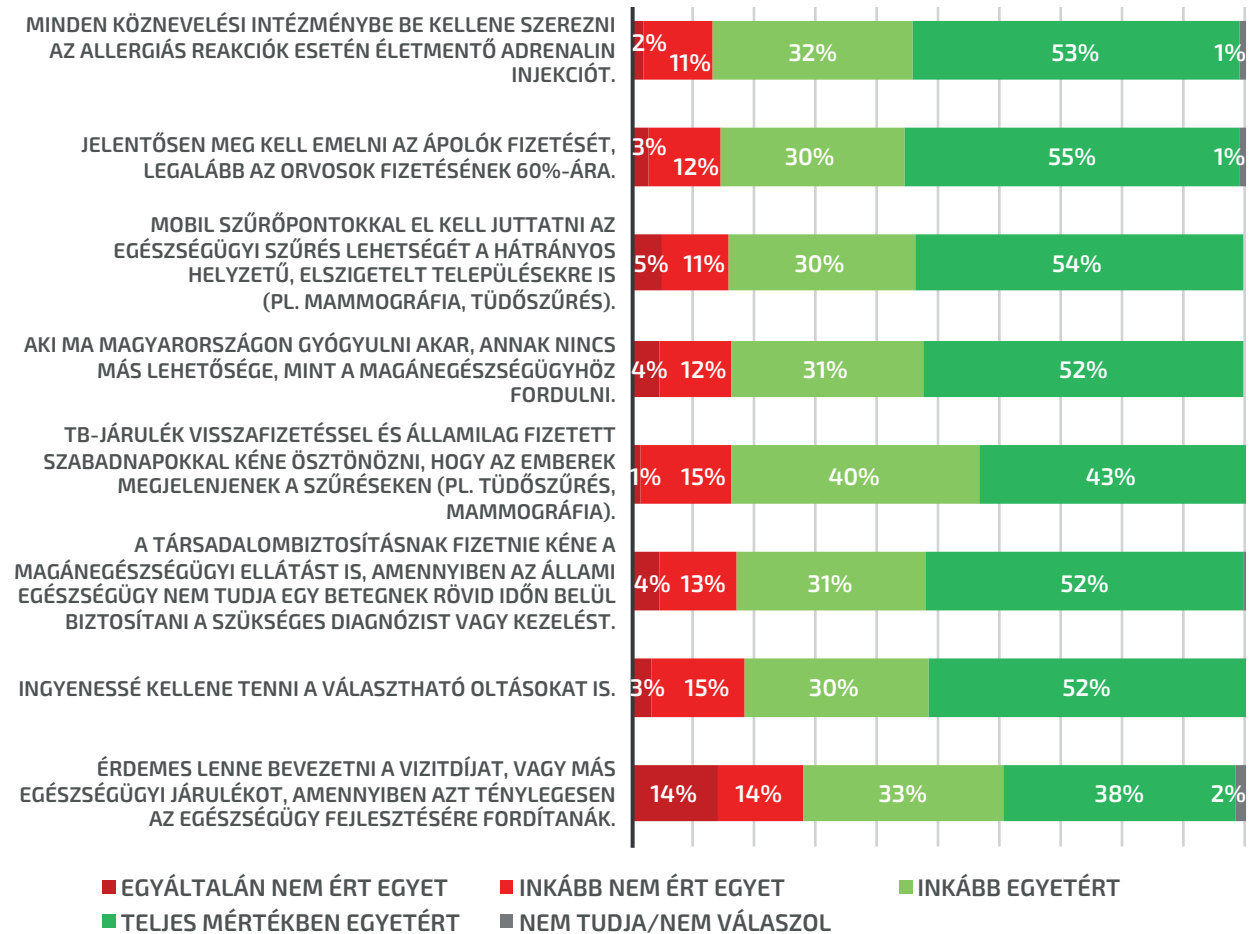

Habár az adrenalin injekció biztosítása szerepel az első helyen (85%) az ellenzéki együttműködés szavazói körében is, de az ápolók fizetésének rendezését a kormánypárti szavazókhoz képest is jelentős többség (85%) támogatja

az ellenzékiek körében (27. ábra). Az ellenzéki együttműködést támogatók körében szinte minden reformjavaslat 80 százaléknál magasabb támogatottsággal rendelkezik, amely alól mindössze a vizitdíj vagy más egészségügyi járulék bevezetésének ötlete a kivétel (71%).

27. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Ellenzéki együttműködés szavazói, %)

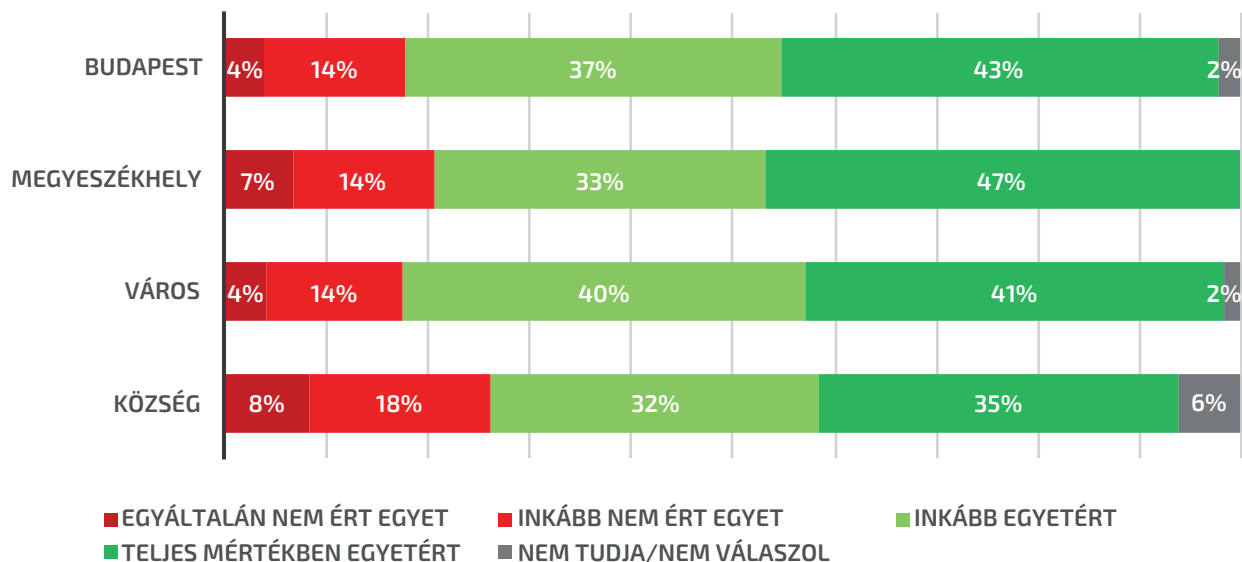

Ahogy a közoktatási reformjavaslatok esetében is tettük, megvizsgáltuk a pártpolitikai preferencia mellett azt is, hogy egyéb szociodemográfiai szempontok szerint különböző véleménnyel rendelkeznek-e a magyarok néhány közegészségügyi javaslatról.

A férfiak körében 5 százalékponttal többen (79%) gondolják úgy (szemben a nők 74 százalékával), hogy Magyarországon a gyógyuláshoz már csak a **magánegészségügyi ellátáson** keresztül vezet az út. A legmarkánsabb eltérések a lakóhely szerinti bontásban láthatók (28. ábra). A községekben élők mindössze kétharmada (67%) gondolja úgy, hogy egyedül a magánegészségügyben juthat valaki megfelelő ellátáshoz. Ezzel szemben a kisvárosokban élők 81 százaléka, a budapestiek 80 százaléka és a megyeszékhelyek lakóinak 79 százaléka rendelkezik olyan lesújtó véleménnyel a közegészségügyről, hogy azt gondolja, egyedül a magánegészségügyben juthat ma valaki megfelelő ellátáshoz. Mindebből jól látható, hogy érdemi különbség van a falvakban és a városokban élők között a közegészségügy általános helyzetéről kialakított véleményekben.

28. ábra

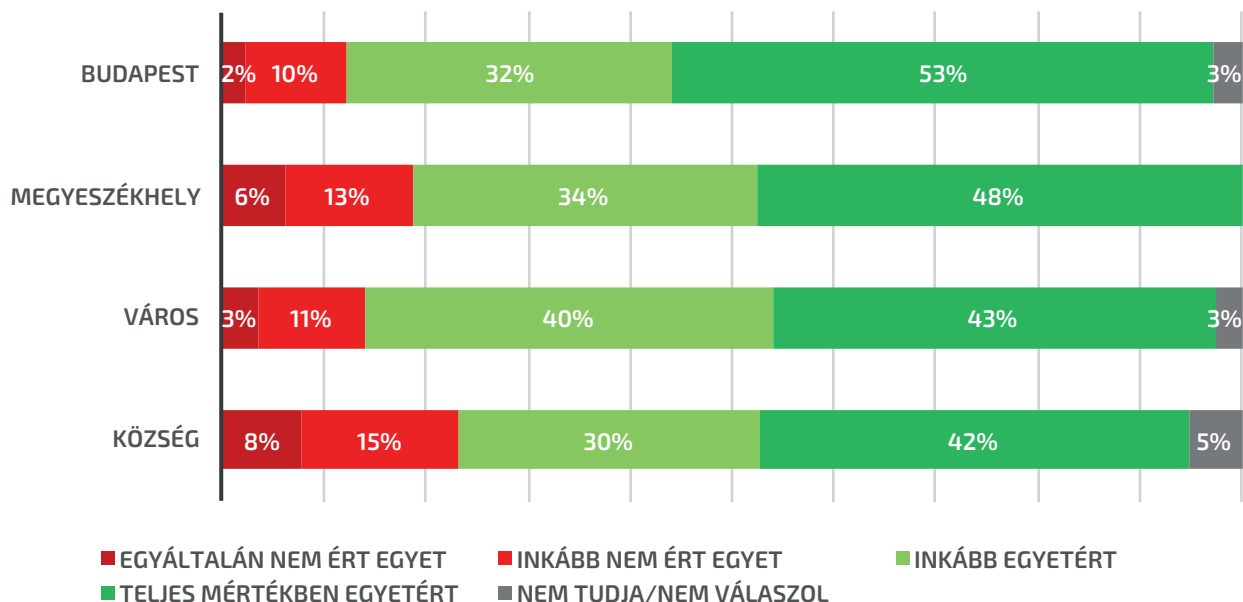
Aki ma Magyarországon gyógyulni akar, annak nincs más lehetősége, mint a magánegészségüghöz fordulni. (Összes megkérdezett, %)

Az iskolai végzettség tekintetében árnyalatnyi különbség mutatható ki a magyar társadalomban annak a kérdésnek a vonatkozásában, hogy mit gondolnak a **magánegészségügyi ellátás társadalombiztosítás általi finanszírozásáról**. Ezt az alapfokú végzettségűek több mint háromnegyede (78%) elfogadható javaslatnak tartja, a diplomások körében még ennél is 7 százalékponttal többen vannak (85%), akik szerint, ha az állami egészségügy nem tudja időben biztosítani a diagnózist vagy kezelést, akkor a társadalombiztosításnak kell fizetnie a magánegészségügyi ellátást. Ebben az esetben is a településtípus szerinti bontásban találhatók a legmarkánsabb eltérések (29. ábra). Míg a községekben élők 71 százaléka támogatja a fent vázolt javaslatot, addig a budapestiek körében még ennél is 14 százalékponttal többen (85%) gondolják úgy, hogy a magyar egészségügyi ellátást nagymértékben javítaná e javaslat elfogadása.

29. ábra

A társadalombiztosításnak fizetnie kéne a magánegészségügyi ellátást is, amennyiben az állami egészségügy nem tudja egy betegnek rövid időn belül biztosítani a szükséges diagnózist vagy kezelést. (Összes megkérdezett, %)

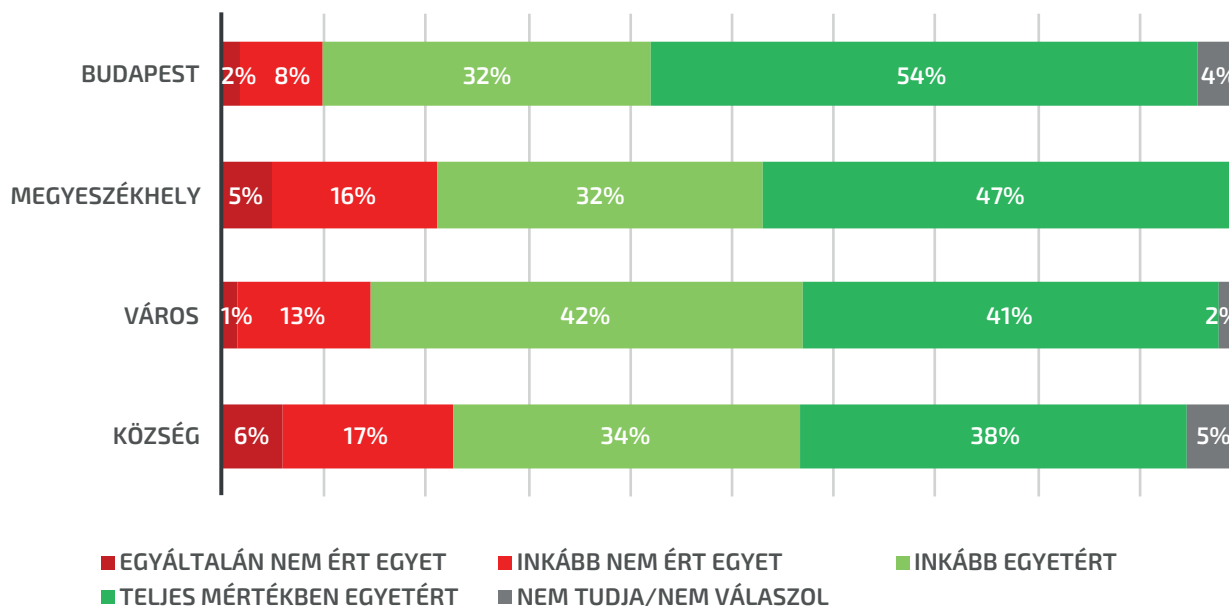

Szintén kimutatható egy erős kistelepülési-városi megosztottság abban a kérdésben, hogy az **államnak milyen eszközökkel kell motiválnia az embereket arra, hogy megjelenjenek különböző szűrővizsgálatokon**. A fővárosi lakosok 87 százaléka szerint TB-járulék visszafizetéssel és államilag fizetett szabadnapokkal kell a magyar állampolgárokat ösztönözni, addig a községekben élők körében 16 százalékponttal kevesebben (71%) tartják támogandó lépésnek ezt a javaslatot.

Az ápolók fizetésemelésével kapcsolatban az alapfokú végzettségűek (74%) és a diplomások (84%) között 10 százalékpontos eltérés látszik. Ahogy a korábbi javaslatoknál is láthattuk, számottevő eltérés mutatható ki a községekben élők és a budapestiek között (30. ábra): míg a községekben élők 72 százaléka támogatná az ápolók jelentős mértékű fizetésemelését, addig a fővárosiak 86 százaléka áll a javaslat pártján.

30. ábra

Jelentősen meg kell emelni az ápolók fizetését, legalább az orvosok fizetésének 60%-ára. (Összes megkérdezett, %)

Érdekes eredmény, hogy a mobil szűrőpontok létesítését a hátrányos helyzetű, elszigetelt településeken inkább a kevésbé rászoruló helyeken élők támogatják. Habár a községekben élők háromnegyede (74%) szerint jelentősen javulna az egészségügyi rendszer színvonala, ha ilyen szűrőpontokkal is támogatná az állam a prevenciót, a városokban élők (86%) és a budapestiek (86%) körében még ennél is 12 százalékponttal többen támogatják ezt a javaslatot.

A kisvárosokban élők 87 százaléka, valamint a budapestiek és megyeszékhelyeken élők 86 százaléka szerint szükséges lépés, hogy minden köznevelési intézményben legyen adrenalin injekció, amely allergiás reakciók esetén életmentő lehet. A községekben élők körében 12 százalékponttal kevesebben (75%) támogatják a javaslatot, de ez így is jelentős többséget jelent.

5. Szociális intézkedések megítélése a magyar társadalomban

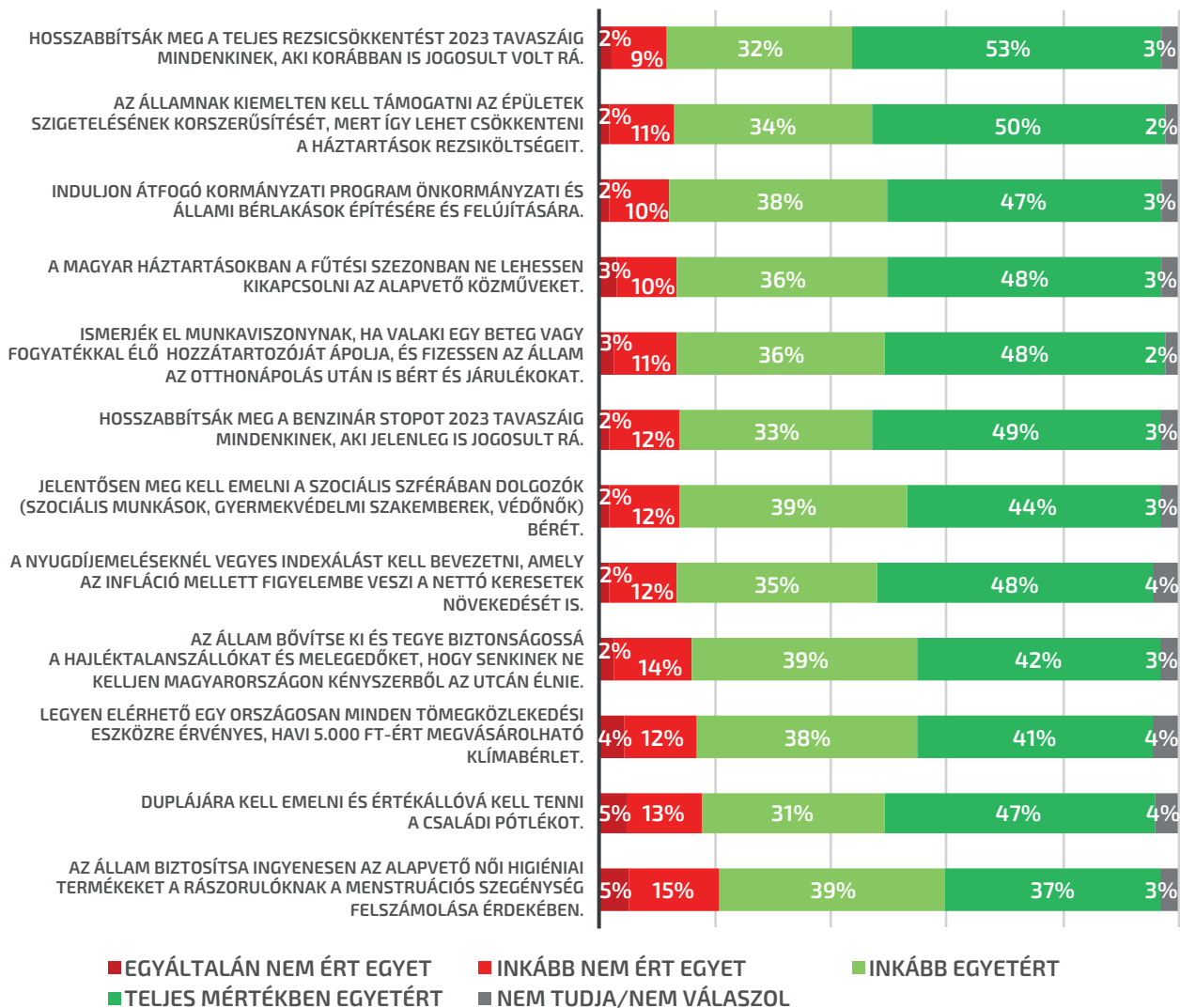
Kutatásunkban azt is szeretnénk volna megtudni, hogy a magyarok hogyan vélekednek az alapvető szociális kérdésekről. Kérdőívünkben összesen 12 szociális és népjóléti javaslatot kapcsolatban kérdeztük meg a válaszadókat.

Az eredmények alapján megállapítható, hogy magyar társadalom a szociális kérdések tekintetében kifejezetten baloldali álláspontot képvisel (31. ábra). Kiemelt fontosságot élveznek azok a jóléti intézkedések, amelyek közvetlenül érintik az emberek jelentős részét, illetve az energiaválsággal és a közüzemi költségekkel kapcsolatos kérdések (például a rezsicsökkentés, a lakóépületek szigetelése és korszerűsítése, a bérlakásfelújítás, illetve a közművek feltétel nélküli biztosítása).

2022 őszén a legnépszerűbb vizsgált intézkedés a rezsicsökkentés meghosszabbítása volt 2023 tavaszáig, mellyel a megkérdezettek 85 százaléka értett egyet. Ugyanennyien támogatnák egy kormányzati program indítását állami és önkormányzati bérlakások építésére, illetve felújítására. Ezt követte az épületek szigetelésének korszerűsítése a rezsiköltségek csökkentése érdekében, mellyel a magyarok 84 százaléka tudott egyet érteni. Ez alapján megállapítható, hogy a magyarok igen erősen érzik az energiaválság tüneteit, így az azt enyhítő javaslatok különösen nagy támogatást élveznek.

A klímabérlet bevezetésével (79%), a családi pótlék duplájára emelésével (78%), illetve a menstruációs szegénység felszámolására irányuló szakpolitikai javaslatokkal (76%) értettek legkevésbé egyet a magyarok, de még ezekben a kérdésekben is kiemelkedő támogatottság látható.

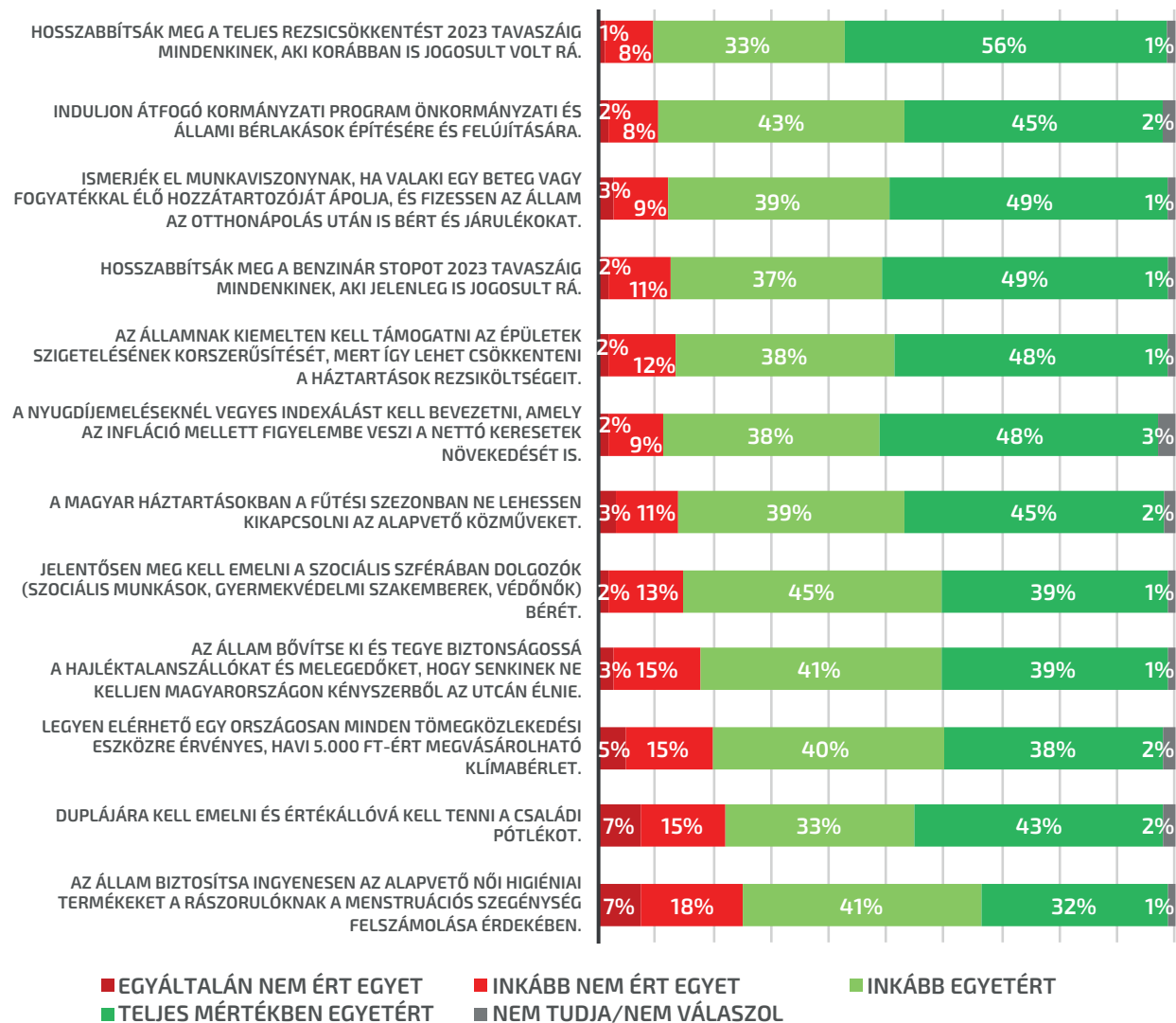
31. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Összes megkérdezett, %)

A szakpolitikai javaslatok támogatottsága többnyire pártpreferenciától függetlenül alakult, ám a sorrend az egyes javaslatok tekintetében eltérő volt a Fidesz-KDNP, az ellenzéki együttműködés és a Mi Hazánk szavazói körében.

A kormánypártok szimpatizánsai a rezsicsökkentés meghosszabbítását (89%) az önkormányzati és állami bérlakások építését és felújítását (88%), a beteg vagy fogyatékkal élők hozzátartozójukat ápolók munkaviszonyának elismerését (88%), valamint a benzinár stop meghosszabbítását (86%) támogatják leginkább (32. ábra). Az épületek szigetelését (86%) és a nyugdíjemeléssel vegyes indexálásának bevezetését (86%) szintén a fideszesek több mint 80 százaléka tartja helyes szakpolitikai irányknak. A kormánypárti szavazók tehát a jelenleginél szociálisan érzékenyebb intézkedéseket is támogatnának. A családi pótlék duplájára emelése a többihez képest nem túl népszerű intézkedés a kormánypárti szavazók körében, a Fidesz-KDNP szimpatizánsok negyede (22%) nem tartja támogatandó lépésnek. Emellett a menstruációs szegénység felszámolását a kormánypártok szimpatizánsai támogatták legkevésbé: minden negyedik kormánypárti szavazó (25%) nem ért egyet a javaslattal, habár 73 százalékuk támogatni tudja.

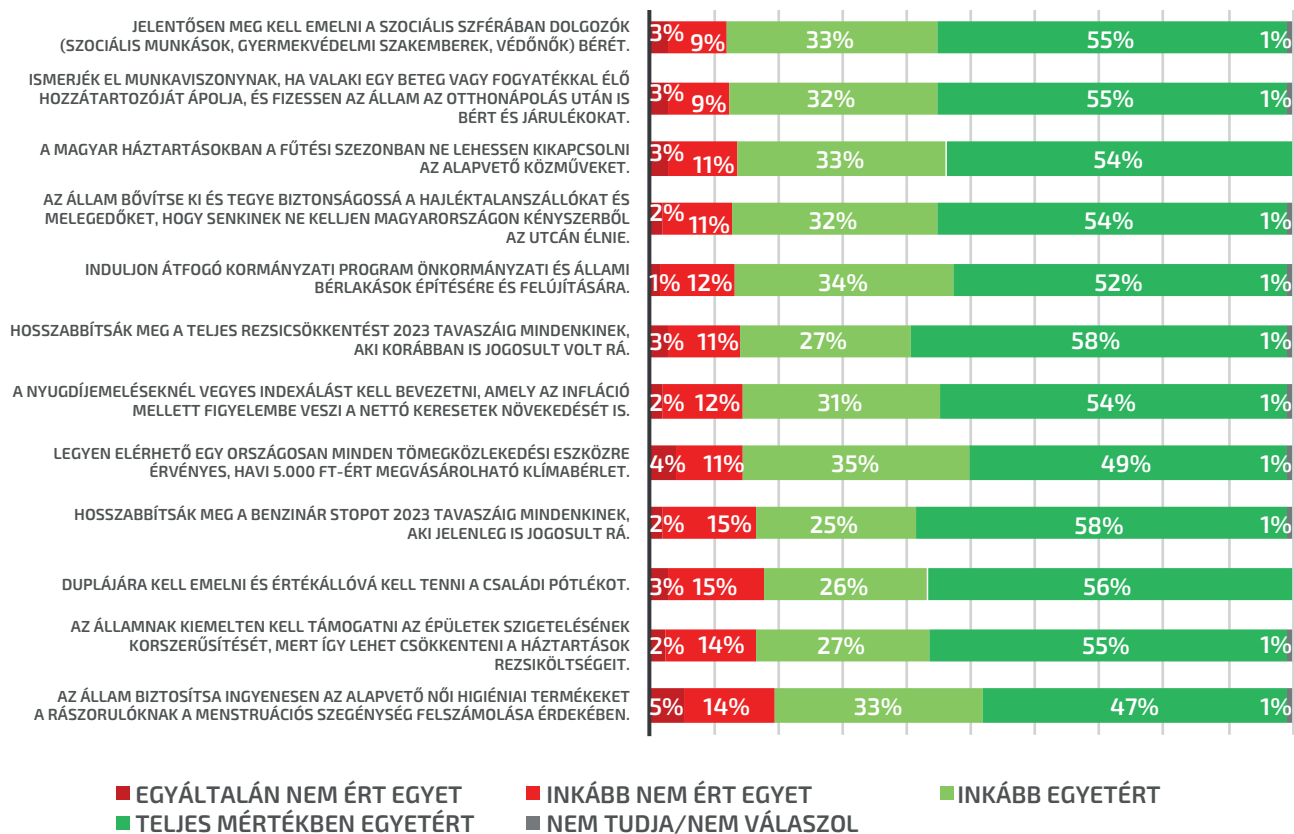
32. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Kormánypárti szavazók, %)

Az ellenzéki oldalon leginkább a kiszolgáltatott társadalmi csoportokat védő intézkedések (33. ábra), például a szociális szférában dolgozók béremelése (88%), a beteg vagy fogyatékkal élő hozzátartozójukat ápolók munkaviszonyának elismerése (87%), a fűtési szezonban a közművek kikapcsolásának tilalma (87%) illetve a hajléktalanszállók és melegedők kibővítése (86%) voltak a legnépszerűbb szakpolitikai javaslatok. Mindezek mellett érdemes kihangsúlyozni, hogy az ellenzéki együttműködés szavazói körében minden népjóléti javaslat 80 százaléka vagy afölötti támogatottsággal rendelkezik (utolsó helyen azonban körükben is a menstruációs szegénység elleni javaslat áll).

33. ábra

Mennyire ért egyet a következő állításokkal? (Ellenzéki együttműködés szavazói, %)

A Mi Hazánk szavazói körében első helyen szerepelt az önkormányzati és állami bérlakások építése és felújítása (88%), ezt követte az otthonápolás munkaviszonyként elismerése (87%), valamint az összesített átlagtól eltérően a harmadik helyen a menstruációs szegénység felszámolása szerepelt (86%). A Mi Hazánk szavazói körében a legkevésbé népszerű szakpolitikai javaslat a rezsicsökkentés meghosszabbítása volt (17 százalékuk ellenzi), habár ebben az esetben is háromnegyedük (76%) szükségesnek tartaná, ha a kormány ilyen intézkedéssel élne. A szélső-jobboldali párt szavazói körében az utolsó helyen a szociális dolgozók béremelése végzett (74%).

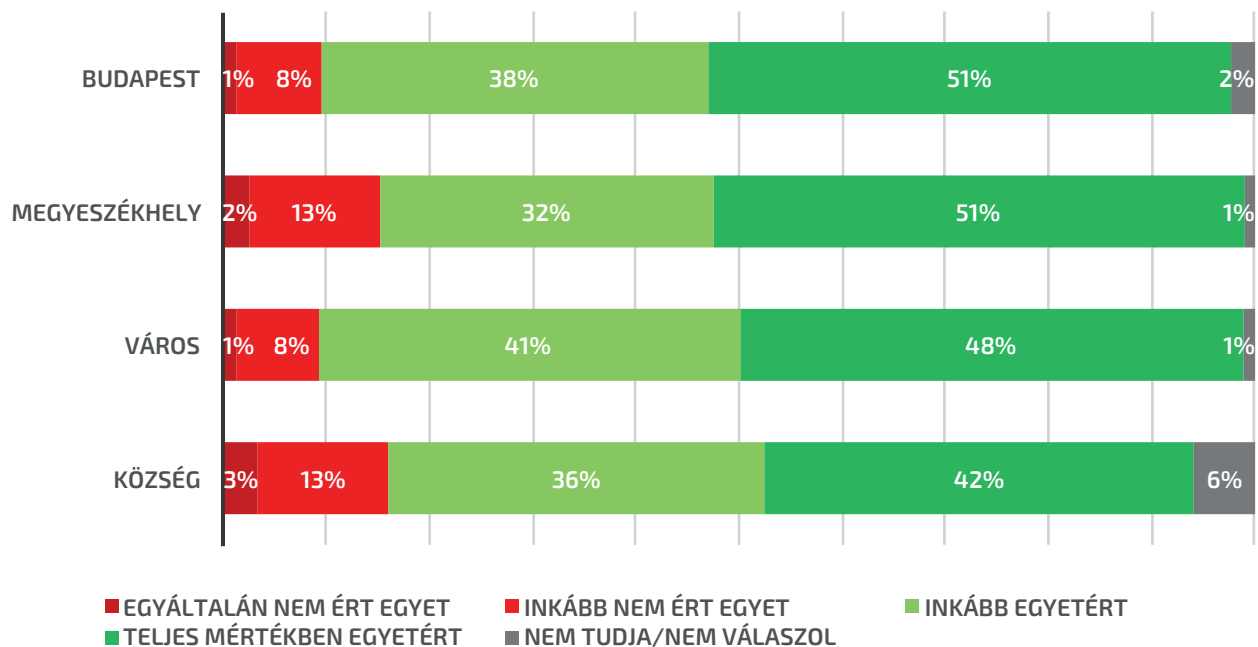
Az egyes szociális javaslatok támogatottságát területi megoszlásban is megvizsgáltuk, melyből kiderül, hogy leginkább a városlakók értenek egyet **az ingyenes női higiéniai termékek** bevezetésével a rászorulóknak számára (82%). Őket követik a fővárosban élők 77 százalékos támogatottsággal. Legkevésbé a megyeszékhelyeken élők értenek egyet a javaslattal (70%), ahol az elutasítottság aránya is viszonylag magas (29%). Összességében azonban kijelenthető, hogy az adatok alapján minden település típus esetében a lakosok több mint kétharmada támogatja a menstruációs szegénység felszámolására irányuló javaslatot. Nemi bontásban a nők 78 százaléka, és a férfiak 73 százaléka támogatta a javaslatot.

A **hajléktalanszállók kibővítéséről** szóló javaslat a kisvárosiak körében az országos átlaghoz képest (81%) kimagaslóan népszerű volt (88%), amely abban a tekintetben talán nem meglepő, hogy előzetes kutatások szerint az otthonatlan emberek nagy része vidéki városok utcáin él. Budapesten (80%) és a megyeszékhelyeken (79%) a magyarok ugyancsak jelentős százaléka támogatta az intézkedést, de a községek számára is fontos, hogy az emberek ne kerüljenek utcára (74%).

A **bérlakásprogram** lakóhelytől függetlenül rendkívül népszerű intézkedésnek bizonyult (34. ábra). Leginkább itt is a vidéki kisvárosokban lakók szorgalmazták a javaslatot (89%), nem sokkal lemaradva követik őket a budapestiek (88%) és a megyeszékhelyek lakói (84%). A községekben 78% támogatta az önkormányzati és állami ingatlanok felújítását és építését. Demográfiai bontásban leginkább a szakmunkás végzettséggel rendelkezők (89%) illetve a diplomások (88%) értenek egyet a javaslattal, de az érettségivel és legfeljebb 8 általánossal rendelkezők körében is 80% fölött van a bérlakásprogram támogatottsága.

34. ábra

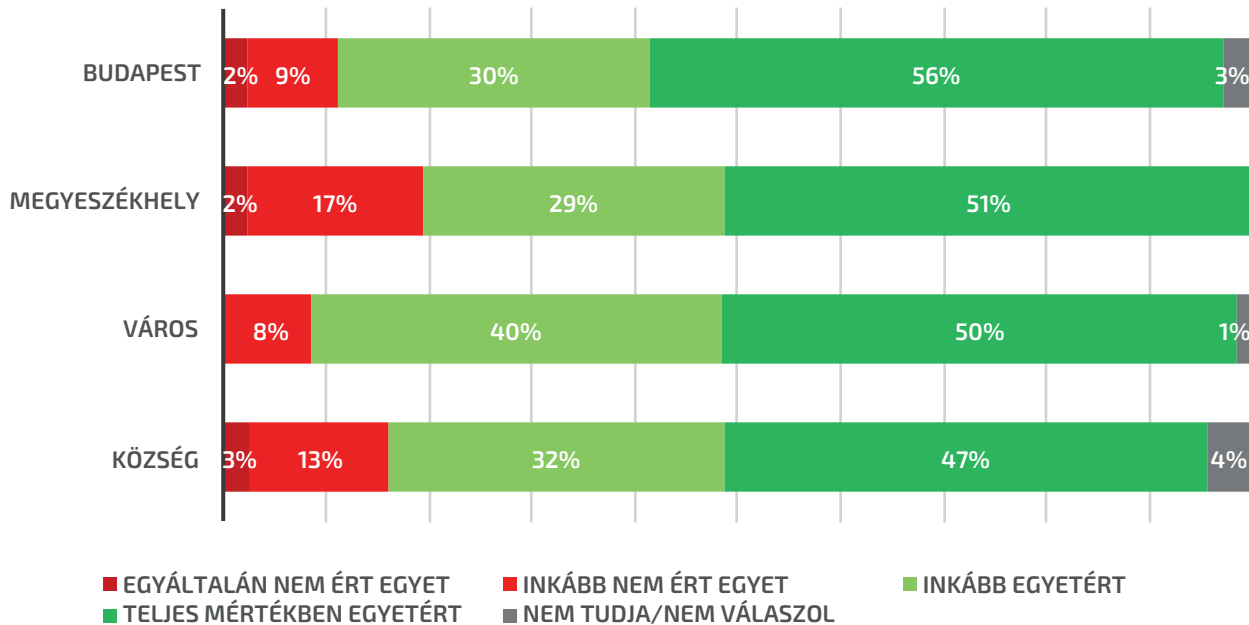
Induljon átfogó kormányzati program önkormányzati és állami bérlakások építésére és felújítására. (Összes megkérdezett, %)

Az **épületszigetelésre** irányuló javaslattal kapcsolatban szintén kiemelkedő volt a társadalmi egyetértés, ám a kisvárosiak (90%) és a községben lakók között (79%) 11 százalékpontos eltérés mutatkozott (35. ábra). A férfiak 87 százaléka ért egyet a rezsicsökkentés ezen alternatívájával, míg a nők 82 százaléka.

35. ábra

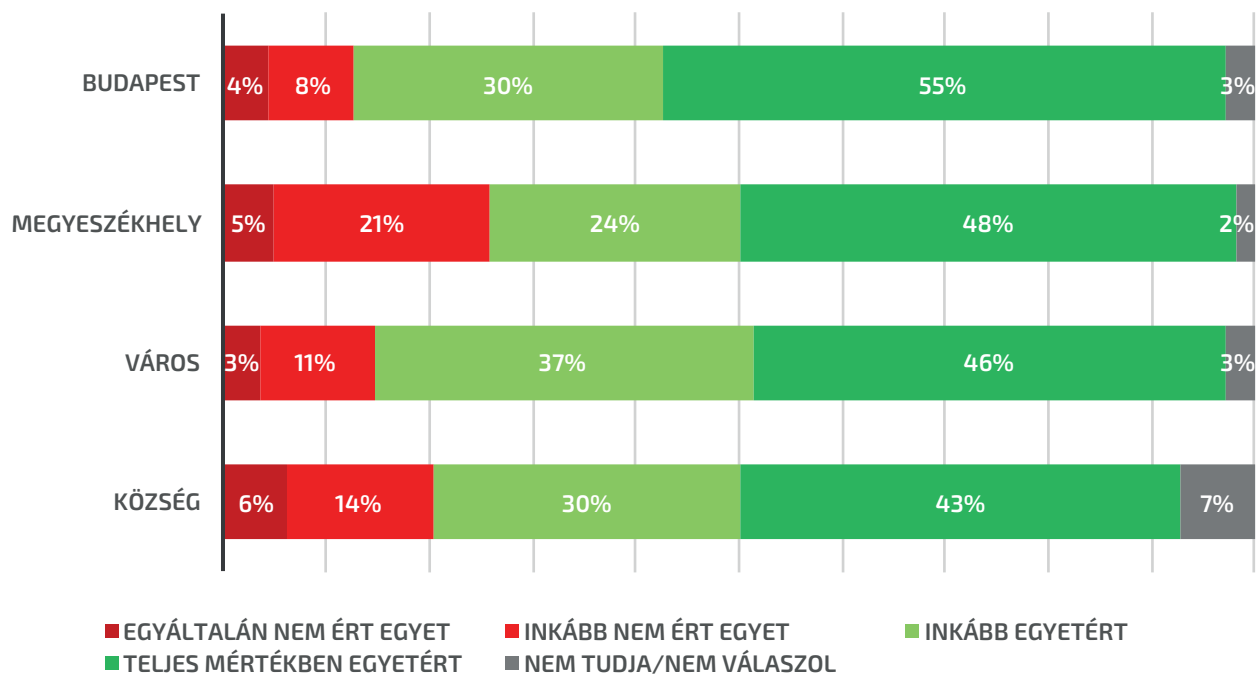
Az államnak kiemelten kell támogatni az épületek szigetelésének korszerűsítését, mert így lehet csökkenteni a háztartások rezsiköltségeit. (Összes megkérdezett, %)

A **családi pótlék növelése** tekintetében ismét a kisvárosok lakói és a budapestiek voltak a legtámogatóbbak, a megyeszékhelyek és a községek támogatottsága pedig több mint 10 százalékkal marad le mögöttük (36. ábra). Legjobban a megyeszékhelyeken élők véleménye különbözik az országos átlagtól (78%), ahol csupán 72% támogatta a javaslatot. A végzettség szerinti megoszlásban a szakmunkás végzettséggel rendelkezők értettek egyet leginkább a javaslattal (84%), a 8 általánossal rendelkezőknek 76, a diplomásoknak pedig 75 százaléka támogatta az intézkedést.

36. ábra

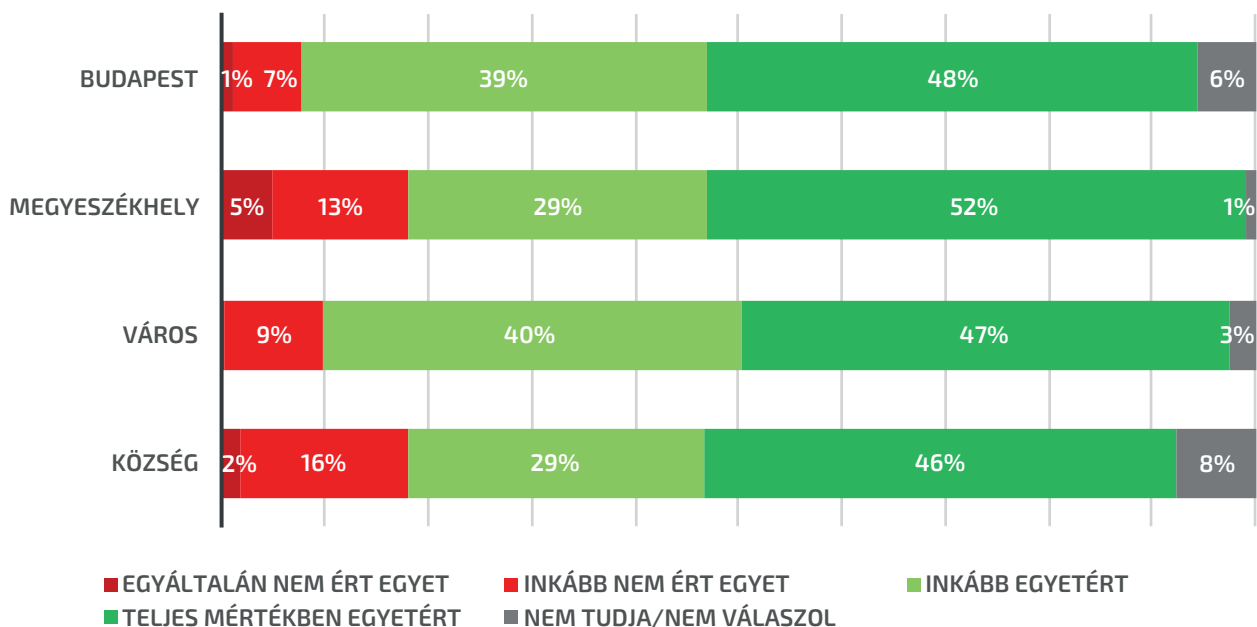
Duplájára kell emelni és értékállóvá kell tenni a családi pótlékot. (Összes megkérdezett, %)

A nyugdíjmeléssel kapcsolatos kérdéskörben ismét megjelent a Budapest és a kisvárosok, illetve a megyeszékhelyek és községek között húzódó ellentét (37. ábra). Míg a fővárosban és a vidéki városokban 87 és 88 százalékos támogatottságot élvez a **nyugdíjmeléseknél a vegyes indexálásra áttérés** javaslata, addig a megyeszékhelyeken 81, a községekben pedig 74 százalékban értenek egyet az intézkedéssel. Életkor szerinti megoszlásban a 18 és 39 év közöttiek 79 százaléka, a 40 és 59 év közöttiek 83 százaléka, a 60 év fölöttieknek pedig 86 százaléka szeretne vegyes indexálású nyugdíjmelést.

37. ábra

A nyugdíjmeléseknél vegyes indexálást kell bevezetni, amely az infláció mellett figyelembe veszi a nettó keresetek növekedését is. (Összes megkérdezett, %)

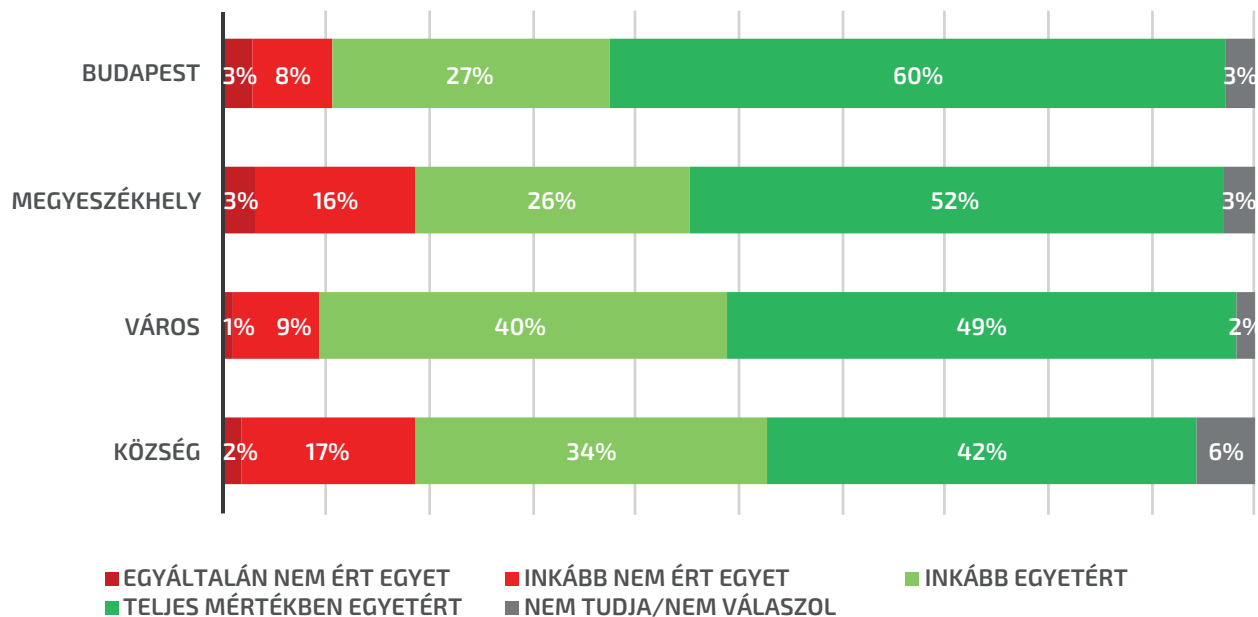

A **szociális szférában dolgozók béremelését** leginkább a budapesti lakosok (88%) és a kisvárosiak (87%) tartják fontosnak. Habár még így is háromnegyedes támogatottságot élvez a javaslat, a megyeszékhelyeken (80%) és a községekben (74%) érdemben alacsonyabb az egyetértés a szociális szektor béremelésével kapcsolatban. Végzettség szerint az érettségivel rendelkezők tartják a legfontosabbnak a problémát (86%), legkevésbé pedig a 8 általánost végzettek (79%).

A **benzinár stop meghosszabbítása** országos szinten igen népszerű intézkedésnek bizonyult, azonban területi megoszlásban itt is vannak különbségek a főváros és kisvárosok, illetve a községek és megyeszékhelyek között (38. ábra). Budapesten és a vidéki városokban értenek egyet leginkább a javaslattal, míg a megyeszékhelyen és a községeken élők 10 százalékponttal kevesebben támogatják a benzinársapkák meghosszabbítását.

38. ábra

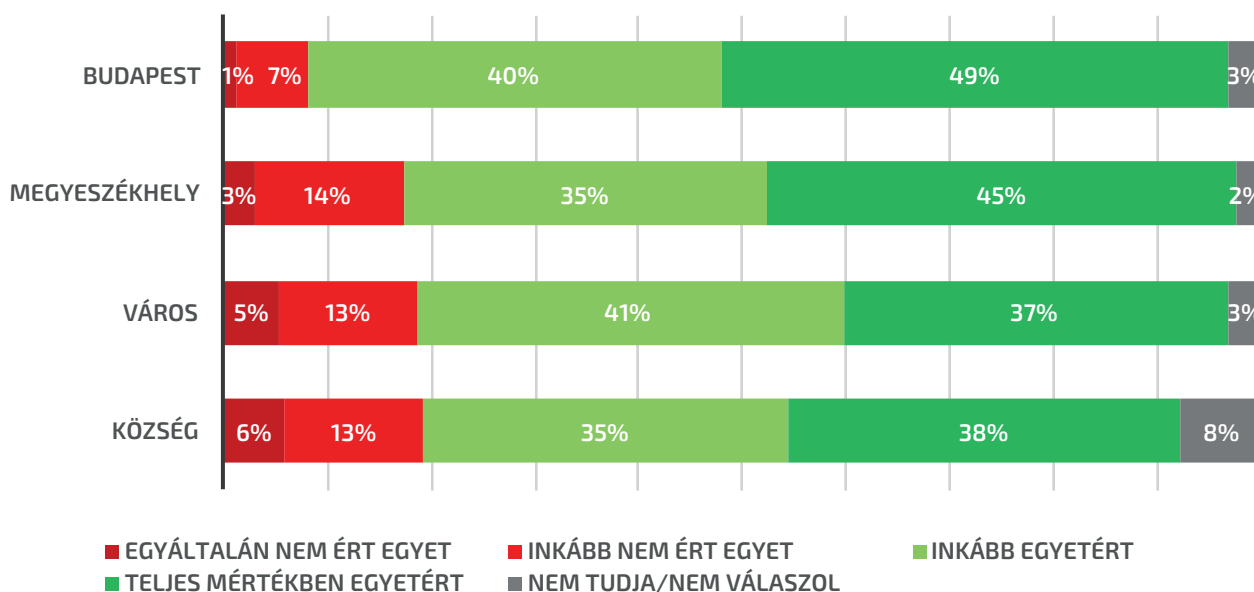
Hosszabbítsák meg a benzinár stopot 2023 tavaszáig mindenkinek, aki jelenleg is jogosult rá. (Összes megkérdezett, %)

Az országos, minden tömegközlekedésre érvényes bérlet koncepcióját a budapestiek kiemelten fontosnak tartják a többi régióhoz képest, legkevésbé pedig a községek lakói értenek egyet a javaslattal. Végzettség szerint a szakmunkást és szakiskolát végzetteknek a legfontosabb az **5000 forintos klímabérlet** bevezetése (82%), legkevésbé pedig a diplomásoknak (75%).

39. ábra

Legyen elérhető egy országosan minden tömegközlekedési eszközre érvényes, havi 5000 Ft-ért megvásárolható Klímabérlet. (Összes megkérdezett, %)

Az adatokból tehát egyértelműen látszik, hogy a vidék-város törésvonal a szociális intézkedések támogatottságában is leképeződik. A kutatás egy érdekes új jelenségre is rávilágított, mégpedig arra, hogy ezek az ellentétek nem népességarányosan változnak. Leginkább a főváros és kisebb vidéki városok támogatják a különböző szociális és jóléti javaslatokat, ezzel szemben a nagyobb népességű megyeszékhelyek és a falvak már jóval alacsonyabb mértékben elkötelezettek az intézkedések mellett. Összességében azonban elmondható, hogy a szociális javaslatok támogatottsága minden településtípuson több mint kétharmados támogatottságot élvezett.

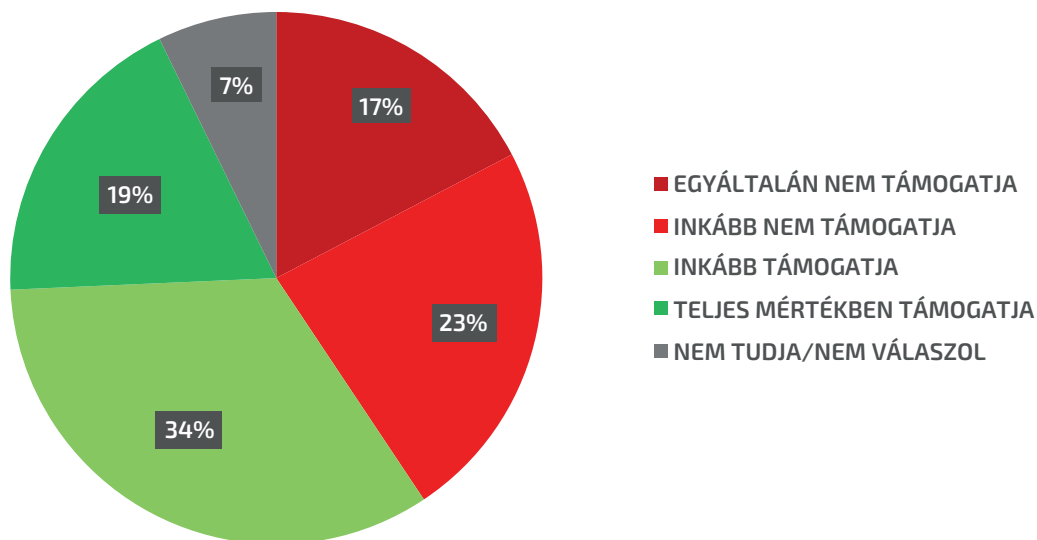
6. Az államosítás kérdésének társadalmi megítélése

Zárásként megvizsgáltuk az önkormányzati, illetve a magánszektorban lévő szolgáltatások állami tulajdonba kerülésének kérdését is, ahol jóval megosztottabb társadalom képe rajzolódott ki. Az első kérdésünk arra vonatkozott, hogy a válaszadók mennyire értenek egyet azzal a kormányzati intézkedéssel, mely során az állam átveszi a víziközmű-cégek vagyont, melyekről az önkormányzatok lemondanak. Mint az ismeretes, az Orbán-kormány 2022 nyarán jelentette be, hogy csak akkor hajlandó pénzügyi támogatást adni a csőd szélén álló közmű rendszereket üzemeltető cégeknek, ha azokat az önkormányzatok átadják ingyen a magyar állam számára. Ebben az esetben a megkérdezettek a következő állítással kapcsolatban kellett kifejezniük véleményüket: *„Az állam átveszi azon víziközmű-cégek vagyont, a feladataikkal együtt, melyekről az önkormányzatok lemondanak a nehéz anyagi helyzetük miatt.”*

Az eredmények alapján megállapítható, hogy a magyarok szűk többsége (53%) egyet tud érteni azzal, ha a kormányzat államosítja a víziközmű-cégeket, az önkormányzatok nehéz anyagi helyzetére hivatkozva, míg a megkérdezettek 40 százaléka szerint ez az intézkedés nem támogatható (40. ábra).

40. ábra

Az állam átveszi azon víziközmű-cégek vagyont, a feladataikkal együtt, melyekről az önkormányzatok lemondanak a nehéz anyagi helyzetük miatt. (Összes válaszadó, %)

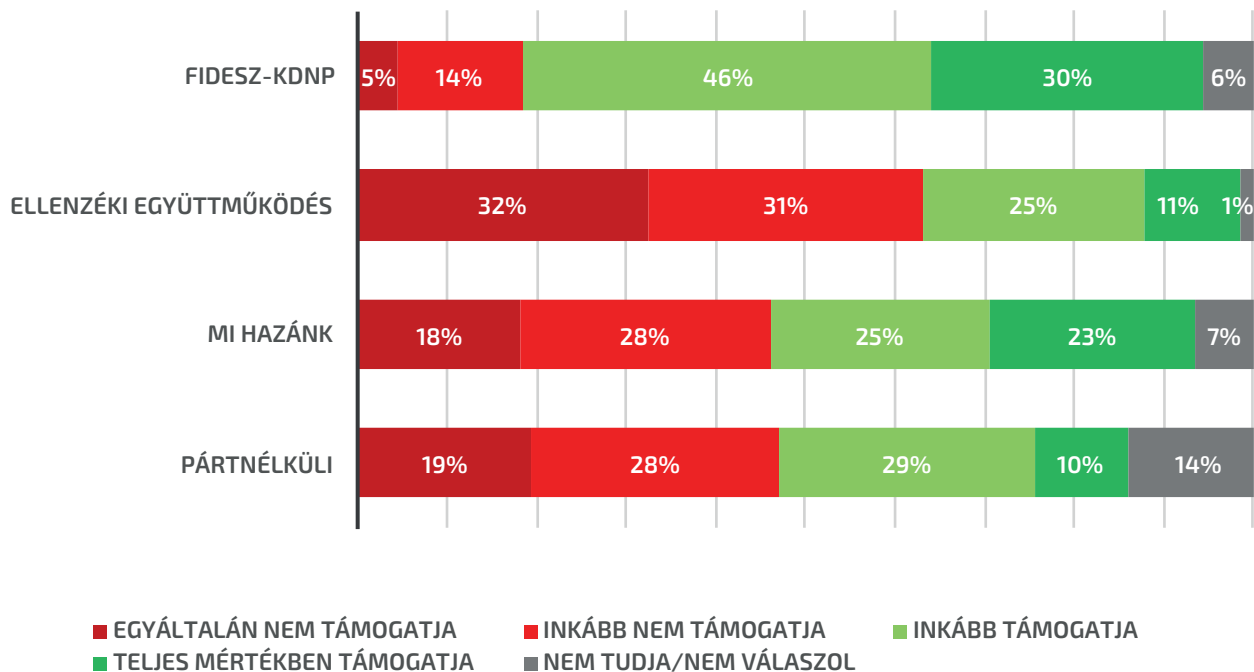

A megyeszékhelyeken lakók elutasítóak a vízközművek államosításával kapcsolatban: 50 százalékuk nem támogatta a kormány döntését. Ezzel szemben a budapestieknek csak 41 százaléka nem ért egyet az intézkedéssel (53 százalékuk azonban támogató állásponton van). A kisvárosok és a községek lakói a legkevésbé elutasítóak a döntéssel kapcsolatban (38-38%), valamint a legtöbben a kisvárosokban élők körében (56%) támogatják a víziközmű-cégek állami tulajdonba kerülését.

A pártpolitikai preferencia szintjén már egyértelmű különbségek mutatkoznak az intézkedés támogatásával kapcsolatban (41. ábra). Nem meglepő, hogy leginkább a Fidesz-KDNP szavazói támogatják a víziközmű-cégek állami tulajdonba kerülését (76%), de még a kormánypárti szavazók ötöde (19%) is ellenzi az intézkedést. Az ellenzéki együttműködés szimpatizánsai nem értenek egyet az állami tulajdonba helyezéssel (63% nem támogatja, 36% támogatja). A Mi Hazánk szavazók teljesen megosztottak a kérdésben: 48 százalékuk támogatja valamilyen mértékben, míg 46 százalékuk nem támogatja az intézkedést.

41. ábra

Az állam átveszi azon víziközmű-cégek vagyonát, a feladataikkal együtt, melyekről az önkormányzatok lemondanak a nehéz anyagi helyzetük miatt. (Összes megkérdezett, %)

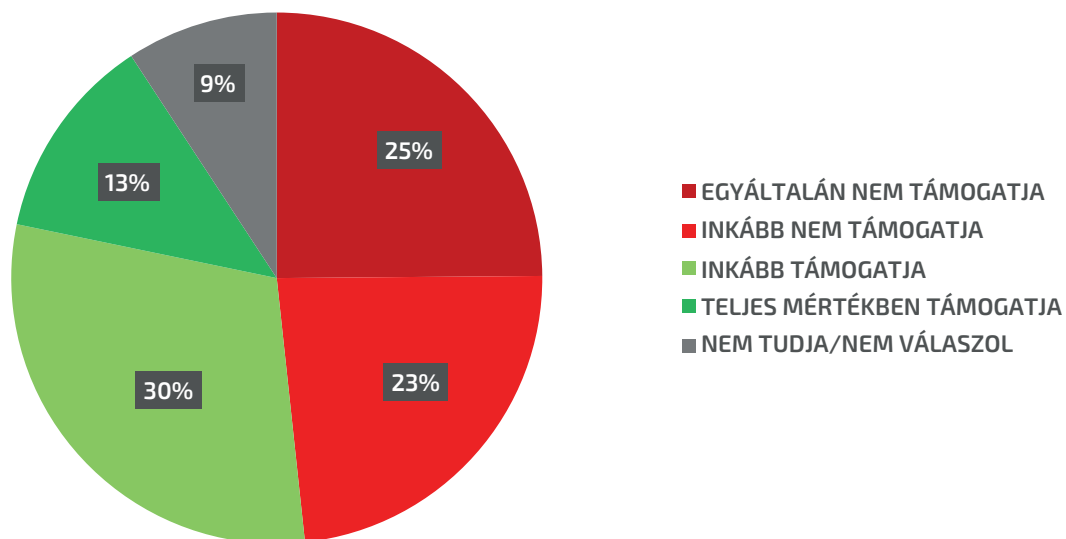

A másik államosítással kapcsolatos kérdéssel azt mértük fel, hogy a magyarok támogatják-e, hogy a magyar állam és a 4iG felvásárolja a Vodafone-t. Ebben az esetben a megkérdezetteknek a következő állítással kapcsolatban kellett kifejezniük a véleményüket: „A kormány arról döntött, hogy a magyar állam és a 4iG informatikai vállalat közösen felvásárolják a Vodafone-t.”.

A válaszok ebben az esetben is rendkívül megosztottak (42. ábra): a magyarok relatív többsége (48%) szerint nem támogatható, hogy a magyar állam egy, a kormánypártokhoz közeli informatikai vállalattal közösen felvásárolja a Vodafone-t egy gazdasági válság időszakában, míg a megkérdezettek 43 százaléka szerint ez egy támogatható lépés a kormányzat részéről.

42. ábra

A kormány arról döntött, hogy a magyar állam és a 4iG informatikai vállalat közösen felvásárolják a Vodafone-t. (Összes válaszadó, %)

Iskolai végzettség szerinti eloszlásban leginkább a szakiskolai végzettségűek voltak elutasítóak a döntéssel kapcsolatban (54%), míg az érettségivel rendelkezők körében támogatták leginkább a javaslatot (45%), habár utóbbiak között is többségben voltak azok, akik valamilyen mértékben elleneztek a felvásárlást (48%). A leginkább megosztottak a 8 általános iskolai végzettségűek bizonyultak: 44 százalékuk szerint támogatható, míg 41 százalékuk szerint elutasítandó intézkedés a Vodafone felvásárlása, valamint 15 százalékuk nem nyilatkozott vagy nem rendelkezik kialakult véleménnyel a kérdésről.

Pártpreferencia tekintetében látszódnak leginkább az ellentétes vélemények (43. ábra). A Fidesz-KDNP szavazók csaknem kétharmada támogatja a Vodafone felvásárlását (63%), és minden negyedik kormánypárti voksoló (28%) áll elutasító állásponton. Az ellenzéki együttműködést támogatók közel háromnegyede (72%) elutasítja az intézkedést, de a Mi Hazánk szavazóinak (57%) és a párt nélküliek (52%) többsége is elutasítja a Vodafone felvásárlását.

43. ábra

A kormány arról döntött, hogy a magyar állam és a 4iG informatikai vállalat közösen felvásárolják a Vodafone-t. (Összes megkérdezett, %)

